BOGDANIA

Revistă de creaţie şi cultură

Anul XIV / Nr. 139 - 140 / 2026

„HARTA ROMÂNIEI MARI”

LE PETIT JOURNAL (FRANŢA) 1920

Lunile: ianuarie-februarie 2026

Cuprins

1. Ionel Marin: Onestitate, demnitate și responsabilitate față de neamul românesc! – 3
2. Ion Enache: Alfabetul Dacic – 4
3. Ioan Miclău: M. Eminescu, Luceafărul poeziei – 8
4. Al. Florin Țene: Istoria apariției și consacrării numelui România; Cele două valențe ale eroilor – 9
5. Ionel Marin: 24 Ianuarie 1859 - Unirea Principatelor Române – 12
6. Livia Ciupercă: Să nu ne uităm eroii – 15
7. N. Grigorie Lăcrița: Eminescu despre pătura superpusă – 16
8. Stelian Gomboș: Despre conștiința omului și legea lui Dumnezeu – 18
9. M. Cazimirovici: Gânduri pt. o viață împlinită – 20
10. Ben Todică: Rostul omului pe Pământ – 21
11. Nicolae Mareș: Arghezi și Titulescu... – 22
12. Radu Șerban: Un parlamentar român la Tokyo – 23
13. Geo Călugăru: Viu postmortem. Sacra Treime a dăinuirii în eternitate – 25
14. Dragoș Niculescu: Valențele moderne ale unei filozofii de tip clasic – 27
15. Al. Florin Țene: Ioan Miclău-opera sa se înscrie într-o paradigmă a liricii experienței directe – 30
16. Nicolae Vasile: Im memoriam Viorel Martin, inginer, figură marcantă a umorului literar – 32
17. Ionel Marin: Im memoriam Dionisie Duma – 33
18. Mihai Batog-Bujeniță: Umbrele așternute peste proza eminesciană – 34
19. Poezia pe cărări de timp: Mihai Eminescu, Michaela Al Orescu, Nicolae Rotaru, Niculae Stănescu – 38
20. Vasilica Grigoraș: Plante grăitoare-secv. senryu – 42
21. Nicolae Stăncescu-Duvăz: O analiză comparativă între Istoriile Literaturii Române semnate de N. Manolescu, Alex Ștefănescu și Al. Florin Țene – 43
22. Medalion liric: Cristian Petru Bălan, Al. Florin Țene, Mircea Istrate, Adrian Botez, Maria Filipoiu, Ioan Gepianu, Marian Ilie, Ionel Marin, Niculina Croitoru, Vasile Marchiș, Ion Dulugeac, Victoria Sorea, Florin Marin, Corneliu Cristescu, Dorin Ștefănescu – 45
23. Nicolae Mătcaș: Coroană de sonete – 56
24. Viorel Martin: Fabule și poezii umoristice – 57
25. Proză scurtă: Nicolae Vasile, Vasile Groza, Caty Urucu – 58
26. Ionel Marin: Cel mai frumos dar de Crăciun – 62
27. Din creațiile tinerilor premiați la Festivalul-concurs internațional de creație literară Bogdania: Chivoiu Ioana și Voinescu Sânziana-Maria – 64
28. Cronici literare, recenzii, comentarii semnate de: Cornelia Heinzel, Ion Pachia-Tatomirescu, Constanța Apetroaie, Maria Petrescu, Ben Todică, Sergiu Cutunescu și Florentin Streche – 69
29. Fl. Smarandache: Pe cordiliera Anzilor (II) – 82
30. Traduceri – 84; Protest – 85; Noutăți editoriale – 86
31. Festivalul-concurs internațional de creație literară Bogdania, ediția a XV-a, 2026 (Regulament) – 89
32. Semnal editorial – 90

Coperta: Harta României Mari din 1920

Revista BOGDANIA, revistă de creație și cultură este fondată și editată de Asociația cultural-umanitară Bogdania din Focșani. Apare o dată la două luni.
ISSN 2343-8061; ISSN-L 2343-8061

REDACȚIA REVISTEI BOGDANIA

Ionel N. MARIN
(Președinte Asociația cultural-umanitară Bogdania)
Redactor şef

Editor senior: Nicolae Vasile, Geo Călugăru

Redactori: Corneliu Cristescu, M.M. Cazimirovici, Maria Filipoiu, Marcel Miron, Adrian Nicolae Popescu, Ioan Rațiu, Maricica Stroia, Ben Todică, Gheorghe Ţiclete, Caty Urucu.
Secretar de redacţie: Prof. Cosmin LAZĂR
Membri de onoare:
Prof. univ. dr. Florentin SMARANDACHE (SUA) - cercetător științific, matematician, scriitor, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
Prof. CRISTIAN PETRU BĂLAN (SUA) - membru titular USR şi al Academiei Româno-Americane de Arte și Științe; pictor, sculptor.
ALEXANDRU FLORIN ŢENE - preşedintele naţional al Ligii Scriitorilor Români, membru UZPR şi al Academiei Americano-Române de Arte și Științe.
GHEORGHE A. STROIA, scriitor, membru ARA.

Adresa redacţiei: Focșani, Strada Contemporanul nr. 28, cod 620065, jud. Vrancea
Telefon mobil: **0752862369.**
Materialele se trimit cu diacritice pe adresa de e-mail:
ionelmarin55@gmail.com
revistabogdania.ro@ gmail.com

În numele libertăţii de exprimare, autorii răspund în mod direct, conform legilor în vigoare, de conţinutul materialelor publicate. Textele nu se înapoiază.
Vă aşteptăm alături de noi!
Pentru realizarea proiectelor culturale şi umanitare ale Asociaţiei Bogdania, avem nevoie de sprijinul dvs. Vă rugăm să acordaţi impozitul pe profit pe 2025 (D 230). Vă mulţumim anticipat! Datele de identificare ale Asociaţiei Cultural-umanitare Bogdania, sunt:
RO11BRMA0999100047750380, în RON;
RO11BRMA0999100047751156, în euro;
Exim Banca Românească S.A., Filiala Focșani, judeţul Vrancea; CIF (cod înregistrare fiscală) - 29080784.

Revista Bogdania,
Anul XIV, Nr. 139-140, ianuarie-feb. 2026

Editorial

Ionel MARIN

Onestitate, demnitate și responsabilitate față de neamul românesc!

Am afirmat adesea **că** Viața omului este Dar și Miracol divin și că trebuie trăită cu demnitate, bucurie, responsabilitate și în armonie. Privind în urmă anul tocmai pe care la-m încheiat nu pot afirma că am promovat cu diplomație interesele naționale ale țării și din nefericire nu am asigurat creșterea bunăstării materiale și spirituale a poporului. Da, anul a fost greu, cu multe ispite și provocări de tot felul. Încă parcurgem o perioadă grea, tulbure, cu ample și diverse crize la nivel național și mondial.

Este momentul trezirii în conștiință, al renașterii, regăsirii de sine, este timpul construirii unui viitor demn, prosper în vatra strămoșească. Toate acestea se pot înfăptui prin onestitate, demnitate și responsabilitate față de neamul românesc, prin acordarea unei atenții sporite intereselor naționale românești. Anul 2026 trebuie să devină un an al stabilității, normalității, al bunăstării pentru toate categoriile de oameni din țară. Justiția, dreptatea să devină prioritare pentru guvern și toate instituțiile din stat.

Acum este timpul pentru acțiune. A nu face nimic înseamnă a lăsa o lume dezumanizată generațiilor viitoare, înseamnă a fi complice și a-i lăsa pe alții să decidă pentru noi, pentru viitorul nostru. Trebuie să recunoaștem că viitorul este în mâinile noastre și că avem responsabilitate față de prezentul și viitorul patriei române, Europei și al întregii lumi. Frați români doar uniți în cuget și simțire, în muncă și acțiune, vom învinge!

Putem și trebuie să devenim buni gospodari pe ogoarele patriei române, să participăm, fiecare după posibilități, la creșterea economică, stabilitatea financiară și la afirmarea României în Europa și în lume.

Tânăra generație trebuie educată nu în spiritul globalist, spre ștergerea identității naționale ci dimpotrivă în respect, prețuire față de istoria neamului românesc și al culturii române.

Este inacceptabil atitudinea de profanare a memoriei unor Mari Români ori a mormintelor de eroi. Să spunem hotărât NU ideologiilor totalitare, doctrinelor care sfidează credința și cultura română și care promovează ura, xenofobia și rasismul. În decembrie 1989 România a dat peste 5.000 de victime din care 1.166 au murit luptând împotriva regimului comunist, majoritatea din Timișoara, București și din întreaga țară. Acești minunați eroi trecuți și în Memorialul Revoluției Române reprezintă un simbol al libertății și sacrificiului suprem pentru o Românie liberă. Se impune zilnic omagierea eroilor, un cult autentic față de adevărații patrioți și luptători pentru afirmarea identității naționale, a culturii și istoriei neamului românesc. Libertatea de expresie nu se negociază, precum nici dragostea față de patria în care ne-am născut. Avem respect față de valorile altor popoare și solicităm la rândul nostru respect față de istoria și identitatea noastră. Nu poți fi un bun European dacă nu ești un bun Român! Trebuie să construim noi obiective industriale în patria noastră, care să asigure locuri de muncă absolvenților de Școli profesionale și să descurajăm plecarea în străinătate, să reducem masiv importurile de produse din străinătate. Este inacceptabil să continuăm ca până acum... Familia, elementul natural si fundamental al societăţii, are dreptul la ocrotire permanentă din partea instituțiilor statului român. Părinții noștri, bunicii, înaintașii s-au jertfit pentru patria română, ne-au lăsat o țară liberă și fără datorii. Avem exemplul eroilor de pe câmpul de luptă și de la locul de muncă. Noi, noi ce vrem, ce facem?

Să înceteze încrâncenarea, ura, războiul dintre român și român, răutatea, lăcomia, invidia, necinstea, aroganța și toate viciile care ne distrug

sufletul și întristează viața cotidiană. Strămoșii noștri, Traco-dacii se remarcau printr-o corectitudine desăvârșită, toate convenţiile fiind încheiate verbal şi apoi păstrate cu sfinţenie. Toate relele pot fi învinse prin educație, cultură, prin demnitate proprie, bunul-simţ în toate și regăsirea lui Dumnezeu în sufletul fiecăruia dintre noi. Putem fi oameni onești, harnici, realiști, cu simțul dreptății și în respect față de Constituția României și a legilor care să promoveze just drepturile și libertățile cetățenești. Prin credință în Iisus Hristos vom putea trece victorioși prin treptele: sfințire, sfințenie, desăvârșire și mântuire.

Să respectăm, prețuim și să urmăm marile valori ale României. Să cunoaștem trecutul, să înflorim prezentul și să asigurăm un viitor frumos, demn, luminos, prosper tuturor fiilor României.

Noul an, Anul 2026 poate fi un An al stabilității, păcii în Europa și în lume și prin înțelegere, cultură și civilizație să asigurăm evoluția societății umane.

Noul An să vă dăruiască: sănătate, spor în toate, binecuvântare şi multe bucurii sufleteşti!

Dumnezeu să binecuvânteze România, întreaga planetă! LA MULȚI ANI!

ALFABETUL DACIC…

Dacii scriau de la dreapta la stânga, iar citirea se făcea de jos în sus

De la daci nu au rămas izvoare scrise. Prea puţine se ştiau despre locuitorii zonei carpato-dunărene, după retragerea romanilor. O carte veche de aproape 1.000 de ani, păstrată la Budapesta, răstoarnă teoriile istoricilor. Manuscrisul cuprinde primele documente scrise în această perioadă istorică. A fost scrisă cu caractere dacice, de la dreapta la stânga, şi se citeşte de jos în sus. Vorbeşte despre vlahi şi regatul lor. Mulţi au încercat să descifreze **Codexul Rohonczi**, dar n-au putut.

Arheologul Viorica Enachiuc a tradus, în premieră, filele misteriosului manuscris. Dăruită de un grof În 1982, Viorica Enachiuc a aflat dintr-o revistă publicată în Ungaria de existenţa în arhivele Academiei Ungare a Codexului Rohonczi. Se spunea că e redactat într-o limbă necunoscută. A facut rost de o copie. Timp de 20 de ani, a muncit ca să-i descifreze tainele. Manuscrisul se afla în Arhivele Academiei de Ştiinţe a Republicii Ungaria. E o carte legată în piele. A fost păstrată în localitatea Rohonczi până în anul 1907. Groful Batthyany Gusytav a dăruit-o Academiei de Ştiinţe a Ungariei, în 1838. Nu se ştie prin câte mâini a trecut de-a lungul secolelor. „Scriere secretă” După Al Doilea Razboi Mondial, doctorul Vajda Joysef, preot misionar, îi scria cercetătorului Otto Gyurk, în legatura cu Codexul: „Se găseşte în Arhivele Academiei de Ştiinţe a Ungariei o carte rară, Codexul Rohonczi.

Acest Codex este scris cu o scriere secretă, pe care nimeni n-a reusit s-o descifreze până acum. Şi eu am Încercat. Literele sunt asemănătoare scrierii greceşti. M-am gândit că seamănă şi cu literele feniciene, apoi am încercat pe baza vechii scrieri ungureşti, dar n-a mers. Toate încercările le-am aruncat în foc”. După ce a studiat Codexul, cercetătorul Otto Gyurk a publicat, în 1970, o parte din observaţiile sale într-un articol, în care a încercat să identifice acele semne din manuscris care ar putea semnifica cifre.

Alfabet dacic cu 150 de caractere

Viorica Enachiuc a descoperit că textele Codexului au fost redactate în secolele XI si XII, într-o limbă latină vulgară (daco-romana), cu caractere moştenite de la daci. „Sunt semne care au aparţinut alfabetului dacic, ce cuprindea aproximativ 150 de caractere, cu legăturile respective. Textele din Rohonczi au fost redactate în latina vulgară, dar într-un alfabet dacic, în care dominante sunt străvechile semne utilizate de indo-europeni în epoca bronzului”, spune aceasta. Solii şi cântece ale vlahilor Codexul are 448 de pagini, fiecare cu circa 9-14 şiruri.

În text sunt intercalate miniaturi cu scene laice şi religioase. E scris cu cerneală violet. Cuprinde o culegere de discursuri, solii, cântece şi rugăciuni, care include 86 de miniaturi. Consemnează înfiinţarea statului centralizat blak (vlah), sub conducerea domnitorului Vlad, între anii 1064 si 1101. „Sunt informaţii despre organizarea administrativă şi militară a ţării ce se numea Dacia. Avea hotarele de la Tisa la Nistru şi mare, de la Dunăre spre nord până la izvoarele Nistrului. Mitropolia blakilor avea sediul la Ticina – cetatea din insula Pacuiul lui Soare", a descoperit Viorica Enachiuc. „Jurământul tinerilor blaki" Codexul conţine şi versurile unui cântec de luptă, numit „Jurământul tinerilor blaki", care a fost tradus în felul următor:

„O viaţă, tăciunele Şarpelui, puternic veghetor,/
Înşelator, să nu primeşti a te uni/
Cu prorocirile Şarpelui, anuale, pentru că lovit/
Vei fi/ Cântecul cetăţii aud îndelung/
Mergeţi vioi, juraţi pe caciulă, pe puternica caciulă!/
Să juri cu maturitate şi cu convingere!/
Să fiu ţie putere vie, trăiesc, în luptă să fiu!/
Alesul jurământ preţuieşte şoimul tău, mergi cu jurământ puternic!"

Notă: Codexul Rohonczi (grafii alternative: Codicele şi Rohonczy sau Rohonc, în toate combinaţiile) este un document controversat al cărui sistem de scriere este inedit şi încă nedescifrat în mod convingător. Este numit după orăşelul Rohonc (Rohoncz e grafia maghiară veche; pe germană Rechnitz, pe croată Rohunac), aflat astăzi în provincia Burgenland din estul Austriei. Membra UNESCO Viorica Enachiuc e absolventă a Facultăţii de Filologie, secţia Română-Istorie, din cadrul Universităţii „Alexandru Ioan Cuza" din Iaşi, promoţia 1963. Lucrarea de licenţă şi-a luat-o în arheologie. E membră UNESCO din 1983. Mulţi ani a condus şantiere arheologice în Oltenia, Muntenia şi Moldova. A cercetat scrierile vechi din neoliticul mijlociu şi epoca dacică. Şi-a prezentat lucrările la conferinţe în ţară şi în străinătate: Austria, Franţa, Germania, Italia, Israel. Burse de studiu a primit în Italia, pe probleme de arheologie, şi in Danemarca, unde a studiat scrierea runică. Aceste fapte nu sunt secrete. Dar mă întreb şi vă întreb: de ce tac autorităţile politice şi ştiinţifice de la noi? Sau mass media. Pentru că sunt mai importante furturile, violurile sau accidentele auto sau se „vând" mai bine? Incompetenţi nu sunt. Sau au primit ordin să tacă?

Dacia

M-am întrebat de multe ori care este motorul schimbărilor pozitive într-o societate şi trebuie să recunosc că de cele mai multe ori sunt tinerii, care refuză să accepte un adevăr relativ, mincinos, contestabil. Ei sunt cei ce nu sunt legaţi de interese politice ori religioase de moment, ei sunt cei ce caută un adevăr absolut. Deci pe ei îi îndemn să-şi întrebe profesorii de istorie şi de limba română:

– Cât la sută din Dacia a fost cucerită de romani? Şi dacă profesorul ştie răspunsul: 14 % din teritoriul Daciei (care se întindea de la vest la est, de la lacul Constanţa-Elveţia de azi şi până dincolo de Nipru).

Urmează altă întrebare:

– Câţi ani au ocupat romanii acei 14% din teritoriul Daciei? Şi dacă profesorul va răspunde: numai 164 ani, atunci puteţi merge la următoarea întrebare:

– Soldaţii „romani" chiar veneau de la Roma şi chiar erau fluenţi în limba latină? Aici le va fi şi mai greu să vă răspundă, căci acei soldaţi „romani" vorbeau orice limbă numai latina nu!

Cohortele aflate pe pământul Daciei cuprindeau soldaţi din diferite părţi ale imperiului roman, uneori foarte îndepărtate. Găsim Britani din Anglia de azi, Asturi şi Lusitanieni din peninsula Iberică, Bosporeni din nordul Mării Negre, Antiocheni din regiunile Antiochiei, Ubi de la Rin , din părţile Coloniei, Batavi de la gurile acestui fluviu, Gali din Galia, Reţi din părţile Austriei şi Germaniei sudice de azi, Comageni din Siria, până şi Numizi şi Mauri din nordul Africii (C.C..Giurescu, Istoria Romanilor, I, 1942,p.130).

Şi ultima întrebare:

– Cum a fost posibil ca într-un aşa de scurt interval istoric TOATĂ populaţia Daciei să-şi uite limba şi să înveţe o limbă nouă, limba latină, de la nişte soldaţi „romani" care nici ei nu o vorbeau?

Când toate popoarele civilizate din lume iniţiază, desfăşoară şi promovează valorile istorice care le îndreptăţesc să fie mândre de înaintaşii lor, găsim

opinia unor astfel de „adevăraţi români”, care, nici mai mult, nici mai puţin, spun despre formarea poporului daco-român: „soldaţii romani au adus femeile şi fetele dace în paturile lor şi aşa s-au născut generaţii de copii, care învăţau numai limba latină de la tatăl lor, soldatul „roman”…

Cum or fi venit ele din Moldova de azi, din Basarabia, de pe Nistru, Bug şi de pe Nipru, acele soţii şi fete de traco-geţi şi carpi, de la sute şi sute de kilometri depărtare ca să fie „fecundate” de soldaţii „romani”?

După părerea stimabililor, femeile daco-gete erau şi „curve”, ba chiar şi mute, nefiind în stare să-şi transmită limba strămoşească copiilor lor! Cât despre noi, urmaşii lor, cum ne-am putea numi altfel decât „copii din flori” apăruţi dintr-o aventură amoroasă a întregii populaţii feminine daco-gete, la care masculii autohtoni priveau cu „mândrie”, aşteptând apariţia „sâmburilor” noului popor şi grăbindu-se, între timp, să înveţe cât mai repede şi mai bine noua limbă, limba latină , când de la soţii, când de la fiicele lor (iubite ale soldaţilor romani cuceritori) ba chiar şi direct, de la soldaţii romani năvălitori ce le-au înjosit căminele.

La Centrul Cultural Român [din New York], pe data de 26 octombrie 1999, am aflat de la o altă somitate, de origine română, prof.dr. în arheologie Ioan Pisso, că dacii au învăţat latina, de la romani, prin băile de la Sarmisegetuza lui Traian! De ce prin băile romane şi de la nişte soldaţi cam fără haine pe ei?

De fapt tot dânşii ne spun că ne tragem din „doi bărbaţi cu… braţe tari”! Astfel de declaraţii „istorice” te fac să-ţi doreşti să fii orice, numai român nu!

Domnilor, Dacia a fost cotropită de romani în proporţie de numai 14% şi pentru o perioadă istorică foarte scurtă, de 164 de ani. 86% din teritoriul Daciei nu a fost călcat de picior de legionar roman. Este greu de crezut că într-o aşa de scurtă perioadă istorică, dacii să fi învăţat latina, fără ca pe 86% din teritoriul lor să-i fi întâlnit pe soldaţii romani. Dar dacă nu de la romani au învăţat dacii latina , atunci de la cine? – se întreabă aceiaşi demni urmaşi ai lui Traian?

Herodot ne spune că cel mai numeros neam din lume după indieni erau tracii. Dio Casius ne spune şi el: „să nu uităm că Traian a fost un trac veritabil. Luptele dintre Traian şi Decebal au fost războaie fratricide, iar Tracii au fost Daci”. Faptul că dacii vorbeau „latina vulgară”, este „un secret” pe care nu-l ştiu numai cei ce refuză să-l ştie.

„Când sub Traian romanii au cucerit pe daci la Sarmisegetuza n-au trebuit tălmaci, afirmă Densuşianu şi asta schimbă totul. Deci dacii şi romanii vorbeau aceeaşi limbă!” Dacă astăzi se consideră că 95% din cunoştinţele acumulate de omenire sunt obţinute în ultimii 50 de ani, să vedem cum şi noţiunile noastre despre istoria poporului daco-român pot evolua. Când nu de mult s-a publicat teoria evoluţiei speciei umane în funcţie de vechimea cromozomală, s-a ajuns la concluzia că „prima femeie” a apărut în sud-estul Africii.

Următorul pas uriaş a fost în nordul Egiptului, iar de aici, în Peninsula Balcanică. Când profesoara de arheologie lingvistică Marija Gimbutas, de la Universitatea din Los Angeles, California, a început să vorbească despre spaţiul Carpato-dunărean ca despre vatra vechii Europe, locul de unde Europa a început să existe, am fost plăcut surprins şi m-am aşteptat ca şi istoricii noştri să reacţioneze la fel. Dar, din partea lor am auzit numai tăcere. Când profesorii Leon E. Stover şi Bruce Kraig în partea „The Indo-European heritage”, apărută la Nelson-Hall Inc.,Publishers, 325 West Jack son Boulevard, Chicago, Illinois 60606, vorbesc la pagina 25 despre Vechea Europă a mileniului 5 î.d.H., care-şi avea locul în centrul României de azi, să nu fim mândri? Când studiile de arheologie moleculară ne îndreptăţesc să ne situăm pe primul plan în Europa ca vechime, nu-mi este uşor să le răspund unor persoane care nu citesc nici ceea ce spun inteligent alţii despre noi şi nici măcar ce scriu eu. Studii impecabile cromozomale, la nivel de mitocondrie, folosind PCR (polimerase chain reaction), pot determina originea maternă a unor mumii vechi de sute şi mii de ani.

Teoria genoamelor situează spaţiul carpato-dunărean ca fiind, nici mai mult nici mai puţin decât, locul de unde a început Europa să existe, locul unde acum **44.000 de ani** sosiseră primele 3 Eve şi primul Adam. Când am scris „Epopeea Poporului Carpato-dunărean” şi volumele „Noi nu suntem urmaşii Romei”, „În căutarea istoriei

pierdute” şi „Călătorie în Dacia – ţara Zeilor”, m-am bazat pe astfel de cercetări, dar şi pe cartea unei somităţi în domeniul preistoriei Europei, D-l V. Gordon Childe, profesor la Universitatea din Oxford, Anglia, căruia i se publica, în anul 1993, la Barnes&Noble Books, New York, „The History of Civilization” , „The Aryans”.
El explorează într-un mod fascinant originea şi difuzarea limbilor în Europa preistorică. Între paginile 176-177 publică şi o hartă arătând leagănul aryenilor în timpul primei lor apariţii; şi minune mare, spaţial Carpatodunărean este cel vizat! Când roata, plugul, jugul, căruţa cu două, trei şi patru roţi apar pentru prima dată în lume pe teritoriul nostru, dacic, când primul mesaj scris din istoria omenirii se găseşte tot pe teritoriul nostru, la **Tartaria**, când primii fermieri din Europa sunt descrişi pe acelaşi spaţiu, într-o perioadă când Anglia abia se separa de continent şi din peninsulă devenea insulă – 6,500 î.d.H.,
(vezi John North, „A new interpretation of prehistoric man and the cosmos”, 1996, Harper Collins Publishers, 1230 Avenue of Americas, New York, 10020, Chronology), nu-ţi vine a crede că tocmai cei pentru care aduni aceste informaţii formidabile despre poporul şi spaţiul pe care îl ocupa ţara noastră, te decepţionează!
Nu de mult, la Primul Congres Internaţional de Dacologie, Bucureşti, hotel Intercontinental, domnul profesor doctor în istorie **Augustin Deac** ne vorbea despre **„Codex Rohonczy”, o cronică daco-românească, însumând 448 pagini, scrisă în limba română arhaică, „latina vulgară”, cu alfabet geto-dac..** Pe fiecare pagină se aflau scrise circa 9-14 rânduri. În text sunt intercalate 86 de miniaturi executate cu pana, care prezintă diferite scene laice şi religioase. Direcţia scrierii este de la dreapta la stânga şi textul se citeşte de jos în sus. Descoperim că în bisericile vechi, daco-româneşti, cultul ortodox se exercita în limba „latina vulgară”, chiar până în secolele XII-XIII, când s-a trecut la oficierea cultului în limbile greacă şi slavonă. Codexul cuprinde mai multe texte, ca **„Jurământul tinerilor vlahi”,** diferite discursuri rostite în fata ostaşilor vlahi înaintea luptelor cu migratorii pecenegi, cumani, unguri, o cronică privind viaţa voievodului Vlad, care a condus Vlahia între anii 1046-1091, imnul victoriei vlahilor, conduşi de Vlad asupra pecenegilor, însoţit de note muzicale etc. Atunci se miră şi se întreabă, pe bună dreptate, domnul profesor doctor în istorie Augustin Deac: „de ce institutele de specialitate ale Academiei Române au rămas pasive la descoperirea şi descifrarea acestui document istoric, scris în limba dacoromână, latina dunăreană, într-un alfabet geto-dacic existent de milenii, cu mult înaintea celui latin al romanilor?” Dar, după orientarea ideologică ce o au, cei sus amintiţi ar fi preferat ca acest diamant să nu se fi descoperit. Academia Română ar fi trebuit să organizeze o mare sesiune ştiinţifică cu caracter nu numai naţional, cât mai ales internaţional. Dar şi ei, la fel ca şi „românii adevăraţi”, vajnici urmaşi ai lui Traian, vor să arate omenirii ce înseamnă să fii umil şi să-ţi dispreţuieşti strămoşii, trecutul şi neamul…
Faptul că NOI, Românii, suntem strămoşii tuturor popoarelor latine şi nicidecum o rudă marginală a latinităţii, ar trebui să ne facă să ne mândrim şi nicidecum să căutam contra argumente, precum cei lipsiţi de înţelepciune care îşi taie cu sârg craca de sub picioare…

Articol relatat de portalul WorldWideRomania.
Autor: Ion Enache

IOAN MICLĂU-GEPIANU: MIHAI EMINESCU, LUCEAFĂRUL POEZIEI ROMÂNEȘTI

Motto:
"...Și dacă a fost Eminescu poet, filosof, patriot, istoric, politician, gazetar, economist, liric, așa vor fi și cei ce azi se adună spre ai sărbători memoria și opera".
(Fragment din eseul: "Eminescu și spiritualitatea românească de azi", Ioan Miclău-Gepianu)

"...În volume și ediții, în antologii și analize fără de număr, oameni de seamă ai culturii Române, din generație în generație, au studiat, scris și explicat fenomenul EMINESCU, fundamentând pentru totdeauna convingerea genialității poetului nostru național.

Personalități eminente, de talie enciclopedică, au trudit ani în șir la studiul operei eminesciene. Demne de apreciat sunt ilustrele personalități ca de exemplu:

George Călinescu, Șerban Cioculescu, Ion Creția, Perpessicius, Dumitrescu-Bușulenga, Aurel Rusu, Ion Scurtu, Al. Piru, D. Murărașu, și mulți alții.

Din biografiile contemporanilor lui Eminescu avem cele mai sigure surse pentru a înțelege viața și activitatea poetului. Așa de exemplu: Titu Maiorescu, Vasile Alecsandri, Ion Creangă, I.L. Caragiale, Barbu Stefănescu Delavrancea, Al. Vlahuță, Ioan Slavici, ș.a.m.d. Nu mai vorbim de cei din generația prezentă, care încă sunt fascinați de sclipitoarea minte și imaginație artistică a poetului geniu, și al gazetarului patriot, Mihai Eminescu.

Și, totuși, rămas simplu și modest până la trecerea sa în veșnicie. S-a identificat cu ființa neamului său românesc, cu aspirațiile acestuia, cu suferințele acestuia, cu bucuriile acestuia, șlefuindu-ne o limbă literară cultă, frumoasă, dulce ca un fagure de miere. Vulgaritatea era străină stilului său, dar acea energie și în adevăr demonstrată era dorința de cultură a Neamului său românesc.

S-a observat de asemenea, că toți din această lungă pleiadă a admiratorilor operei eminesciene, a acelor ce ulterior și l-au ales drept patron al activităților lor literare, au fost demni, s-au străduit a fi demni și cu respect pentru valoarea imensă pe care Eminescu o reprezintă în ansamblul creatorilor artei literare românești.

Luceafărul poeziei noastre românești aduce în continuu înnobilarea ființei și sufletului acesteia, revarsă în gândirea noastră, nu numai visuri de ale averilor nestatornice. Se scriu și azi și se vor scrie în continuu milioane de versuri dedicate geniului eminescian, atât de tinerimea studioasă din țară, cât și de românimea de pretutindeni.

Se observă o linie(rază) ce duce spre plus-infinit, adică înspre veșnicia viitorului poeziei românești, și ce este o mândrie, este să avem drept Patron al Poeziei românești acest genial poet Mihai Eminescu, Hristosul literaturii noastre, deplinul iubitor și patriot al țării sale, redate în versurile poeziei:

CE-ȚI DORESC EU ȚIE,
DULCE ROMÂNIE

Ce-ți doresc eu ție, dulce Romînie,
Țara mea de glorii, țara mea de dor?
Brațele nervoase, arma de tărie,
La trecutu-ți mare, mare viitor!
Fiarbă vinu-n cupe, spumege pocalul,
Dacă fiii-ți mândri asta și-o doresc.

Vis de răzbunare negru ca mormântul,
Spada ta de sânge dușman fumegând,
Și deasupra idrei fluture cu vântul
Visul tău de glorii falnic triumfând,
Spună lumii large steaguri tricolore,
Spună ce-i poporul mare, românesc,
Când s-aprinde sacru candida-i vâlvoare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.
Îngerul iubirii, îngerul de pace,
Pe altarul Vestei tainic surîzînd,
Ce pe Marte-n glorii să orbească-l face,
Când cu lampa-i zboară lumea luminând,
El pe sânu-ți vergin încă să coboare,
Guste fericirea raiului ceresc,
Tu îl strânge-n brațe, tu îi fă altare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie
Tânără mireasă, mamă cu amor!
Fii tăi trăiască numai în frăție,
Ca a nopții stele, ca a zilei zori,
Viața în vecie, glorii, bucurie,

Arme cu tărie, suflet românesc,
Vis de vitejie, fală și mândrie,
Dulce Românie, asta ți-o doresc
(1867)

STRĂBUNII

Vechimea de Neam din vechile vremi
E-o cale bătută cu dor nesfârșit,
Un râu care curge în zbucium trudit
Și-n undele căruia tu singur te chemi.

Ești unda ce trece legând un întreg.
Același e Neamul de-i azi ori străbun,
Același românul pe drumul său bun,
Doar generații fac schimbul în anii ce trec.

Aici e izvorul, prezentul cu noi,
Prin noi viitorul răsare,
Prin noi vin străbunii la a Țării-nălțare,
Simțim noi în cuget străbune nevoi?
Ne mustră străbunii din sânge?
Roșim când ne zicem urmași?
Atunci, frați români, la ce să mai lași
Să tulbure-n suflet iubirea ce plânge!

Fiind azi urmași, vom fi și străbuni,
Ai celor ce vin pe-al neamului râu;
Fiți demni, deci, a pune durerii un frâu,
Să nu lăsăm azi un gol îndesat cu furtuni!

Să scântee Cerul, rodească-ne câmpia,
Iar duhul străbun în piept să ne stea,
Străbunii-au murit să ne dea
Întreaga grădină cu flori: România!

Al. Florin ȚENE
Istoria apariției și consacrării numelui „România”. 160 ANI DE LA OFICIALIZAREA NUMELUI ROMÂNIA

Denumirea unui stat nu este un simplu fapt lingvistic, ci rezultatul unui proces istoric complex, care implică identitate, memorie colectivă și proiect politic. Numele „România” reprezintă sinteza unei evoluții multiseculare, pornind de la conștiința romanității orientale și ajungând la afirmarea modernă a statului național român.

Etnonimul „român” provine din latinescul *romanus*, termen prin care populațiile romanizate din fostele provincii dunărene ale Imperiului Roman s-au autodenumit după retragerea administrației imperiale (sec. III).

Această continuitate este confirmată: lingvistic (limba română – limbă romanică), documentar (izvoare medievale interne), comparativ (situații similare în Occident: *romance*, *romans*, *romano*)

Nicolae Iorga sublinia că „numele de român este cel mai puternic argument al dăinuirii noastre istorice”[1].

Termenul **„Valahia”** provine din radicalul germanic *walh*, utilizat de popoarele germanice și slave pentru a desemna populațiile romanizate sau vorbitoare de limbi romanice.

Denumirea apare în: izvoare bizantine, documente ungurești și apusene, cronici slave. Au fost Forme uzuale: *Wallachia, Vlahia, Ungrovlahia, Valahia Transalpină*

În esență: „Valahia” nu a fost niciodată un nume asumat de populația românească, ci un termen administrativ și diplomatic extern[2].

În documentele interne, statul medieval de la sud de Carpați este numit constant: „Țara Românească”, *Terra Romanorum, Țeara Rumânească.*
Exemplu emblematic: „Io Mircea mare voievod… domn al Țării Românești” (hrisoavele lui Mircea cel Bătrân).
Această denumire dovedește conștiința identității românești înainte de epoca modernă, contrar teoriilor minimaliste sau negaționiste[3].
În Moldova, cronicarii consacră explicit originea romană: Grigore Ureche „De la Râm ne tragem, și cu ale lor cuvinte ne-am pomenit.”
Miron Costin și Dimitrie Cantemir continuă această linie. În Transilvania, deși lipsiți de drepturi politice, românii își afirmă identitatea prin: tradiție orală, documente bisericești, terminologia constantă: *român*, *limba românească.*
Iluminismul românesc aduce o mutație decisivă: transformarea conștiinței etnice în argument istoric și juridic.
Autori fundamentali: Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Petru Maior.
Aceștia folosesc termenul **„România”** pentru a desemna totalitatea teritoriilor locuite de români, într-un sens cultural și istoric, nu încă statal[4].
Nicolae Bălcescu este primul gânditor român care utilizează sistematic termenul „România” ca nume al unei entități politice moderne.
Lucrarea fundamentală: *Românii supt Mihai-Voievod Viteazul.* La Bălcescu descoperim termenii: „România” = națiune, „România” = istorie unitară, „România” = proiect politic revoluționar.
În 1859 a avut loc: Unirea Moldovei și Țării Românești: denumire: Principatele Unite Române
În anul 1866 se adoptă Constituția: statul primește oficial numele „România”
Anul oficializării: 1866
în perioada domniei lui Carol I.
„România” exprimă: continuitatea romanității orientale, unitatea etnică și lingvistică, apartenența la Europa latină, legitimitatea istorică a statului.
Este un nume de identitate, nu de cucerire sau geografie impusă.
Evoluția denumirii statului român demonstrează: caracterul autohton al identității românești, falsitatea ideii că „România” ar fi un nume târziu artificial, maturitatea politică a elitei pașoptiste.
„România” este rezultatul firesc al unei istorii de aproape două milenii.

Bibliografie (selectivă, academică)
Iorga, Nicolae – *Istoria românilor*, vol. I
Giurescu, C. C. – *Formarea poporului român*
Pop, Ioan-Aurel – *Românii și românitatea*
Hitchins, Keith – *Românii 1774–1866*
Bălcescu, Nicolae – *Românii supt Mihai-Voievod Viteazul*
Cantemir, Dimitrie – *Descrierea Moldovei*
Șincai, Gheorghe – *Hronica românilor*
Ureche, Grigore – *Letopisețul Țării Moldovei*

Al. FLORIN ȚENE

Cele două valențe ale eroilor: între eroism și criminalitate

Figura eroului a ocupat un loc central în reflecția istorică, filosofică și literară, fiind aso - ciată, de regulă, cu ideea de virtute, sacrificiu și exemplaritate morală. Cu toate acestea, analiza atentă a istoriei demonstrează caracterul ambivalent al eroismului: ceea ce pentru o comunitate constituie un act de eroism, pentru tabăra adversă poate apărea ca fapt criminal. Această dublă valență – erou pentru unii, criminal pentru alții – definește esența conflictuală a istoriei și a memoriei colective. Pornind de la reflecțiile lui Al. Florin Țene, dar și de la concepțiile filosofice ale lui Hegel, Platon sau Gertrude Himmelfarb, prezentul eseu își propune să analizeze natura relativă a eroismului și modul în care acesta este construit, perceput și reevaluat în contexte istorice diferite.

Gertrude Himmelfarb afirma că esența istoriei constă în consemnarea marilor evenimente ale vieții publice și a influenței acestora asupra oamenilor obișnuiți[1]. La această observație se poate adăuga faptul că eroul, ca agent al istoriei, este evaluat diferit în funcție de perspectiva din care este privit. Astfel, eroul unei comunități devine inevitabil adversarul, criminalul sau obstacolul unei alte comunități.

O veche zicală românească – *nimeni nu este profet în satul lui* – exprimă aceeași idee a relativității valorii morale. Aceasta este întărită de maxima atribuită ducelui de Condé, reluată și amplificată de Hegel: *„Niciun om nu este erou în ochii valetului său”*, nu pentru că primul nu ar fi erou, ci pentru că celălalt este valet[2]. Hegel sugerează aici că lipsa de înălțime morală sau spirituală a celui care judecă poate deforma percepția asupra măreției istorice.

În *Fenomenologia spiritului*, Hegel definește eroii drept indivizi universal-istorici, instrumente decisive ale evoluției istorice[3]. Totuși, această interpretare necesită o corecție critică: eroii sunt decisivi pentru evoluția propriei comunități, dar sunt percepuți de adversari drept agenți ai regresului sau ai distrugerii.

Un exemplu emblematic îl constituie **Decebal**. Pentru istoriografia românească, el este eroul rezistenței împotriva Imperiului Roman; pentru romani, însă, Decebal era un conducător barbar care împiedica procesul de „civilizare” a Daciei. Aceeași polaritate se regăsește în cazul altor figuri istorice canonice. Eroii nu pot beneficia de imunitate morală. Hegel însuși recunoștea că aceștia „calcă în picioare multe flori inocente” pentru a-și atinge scopurile[4]. Istoria românească oferă exemple relevante:

Ștefan cel Mare, venerat ca erou național și sfânt al Bisericii Ortodoxe, a recurs adesea la violență excesivă, la judecăți sumare și execuții arbitrare. Cucerirea Chiliei (1465) sau incendiul orașului Baia sunt privite diferit în funcție de memoria colectivă care le interpretează.

Pentru moldoveni, Ștefan a fost apărătorul independenței statului; pentru locuitorii cetăților cucerite sau pentru adversarii politici, el a fost un criminal. Proverbul *scopul scuză mijloacele* sintetizează perfect această logică istorică.

Avram Iancu reprezintă un caz similar. Pentru românii transilvăneni, el a fost un erou al luptei naționale și un revoluționar democrat; pentru nobilii și revoluționarii maghiari, a fost perceput ca trădător și criminal. Această dublă percepție demonstrează că eroismul nu este o categorie morală absolută, ci una contextuală și politică. În mod paradoxal, secolul XX a produs și o inversare radicală a valorilor. Lideri comuniști precum Lenin, Stalin, Ana Pauker sau Ceaușescu au fost glorificați ca eroi în timpul vieții, deși istoria i-a consacrat drept criminali. Această inversare confirmă ideea că eroismul poate fi fabricat ideologic.

Hegel observa că eroii sunt vulnerabili și adesea au destine tragice: mor tineri sau sunt asasinați – Alexandru Macedon, Cezar, Tudor Vladimirescu sau Avram Iancu. În epoca modernă și postmodernă, acest tip de erou pare să dispară. În contextul statului modern și al Uniunii Europene, eroii naționali ai trecutului sunt adesea redefiniți ca teroriști.

Cazurile luptătorilor basci sau ale conflictului israeliano-palestinian ilustrează această mutație: aceleași figuri sunt eroi pentru unii și criminali pentru alții. Apar astfel **antieroii**, individualități anonime care ies din masa „poporului de rând” și contestă ordinea existentă.

În contextul globalizării și europenizării, asistăm la o schimbare de paradigmă: istoria „văzută de sus”, centrată pe elite și eroi, este înlocuită treptat de istoria „văzută de jos”, focalizată pe viața cotidiană a maselor. În acest proces, nu doar figurile elitiste sunt contestate, ci și marile evenimente, ideile și operele fundamentale (precum cazul lui Mihai Eminescu).

Această tendință riscă să conducă la o nivelare axiologică, în care dispar atât eroii, cât și răufăcătorii, rămânând doar evenimentele impersonale. Totuși, experiența istorică – inclusiv cea a Revoluției din decembrie 1989 – demonstrează că marile momente ale istoriei implică inevitabil eroi, criminali, profeți și valeți.

În lipsa libertății și a voinței, nu pot exista nici virtutea, nici viciul, nici eroismul, nici criminalitatea. Istoricii sunt datori să accepte existența măreției, a geniului și a eroilor, fără a ignora ambivalența morală a acestora. Respectul pentru valorile istoriei nu presupune anularea diferențelor, ci recunoașterea adevărurilor care transcend granițele etnice, politice și ideologice.

În acest sens, reflecția lui Platon rămâne emblematică:

„Nu există om atât de laș pe care iubirea să nu-l transforme în erou”[6]. Eroismul nu este o esență pură, ci o tensiune permanentă între ideal, violență, memorie și judecată istorică.

Bibliografie selectivă

Arendt, Hannah, *Originile totalitarismului*, București, Humanitas.

Hegel, G.W.F., *Fenomenologia spiritului*, București, Humanitas.

Hegel, G.W.F., *Prelegeri de filosofie a istoriei*, București, Editura Academiei.

Himmelfarb, Gertrude, *The New History and the Old*, Harvard University Press.

Platon, *Banchetul*, București, Editura Științifică.

Țene, Al. Florin, eseuri și reflecții filosofico-istorice (texte publicistice).

Gertrude Himmelfarb, *The New History and the Old*, Harvard University Press, 1987.

G.W.F. Hegel, *Prelegeri de filosofie a istoriei*, trad. rom., Editura Academiei, București.

G.W.F. Hegel, *Fenomenologia spiritului*, trad. rom., Editura Humanitas, București, 1995. bidem.

Hannah Arendt, *Originile totalitarismului*, Editura Humanitas, București, 1994.

Platon, *Banchetul*, trad. rom., Editura Științifică, București.

24 ianuarie 1859-Unirea Principatelor Române. Domnitorul Alexandru Ioan Cuza, eroul „Micii Unirii”

Alexandru Ioan Cuza (1820-1873)

Pe data de 24 ianuarie 2026 se împlinesc 167 de ani de la Unirea Principatelor Române, primul pas important pe calea înfăptuirii statului național unitar român. Însă Marea Unire a avut loc în Alba Iulia, la 1 Decembrie 1918, când s-a realizat ROMÂNIA MARE prin unirea tuturor românilor şi a teritoriilor locuite de ei.

Unirea celor două ţări româneşti, Moldova şi Ţara Românească, a fost un act de voinţă politică a ambelor ţări surori şi s-a realizat prin dubla alegere a **lui Alexandru Ioan Cuza ca domn în cele două ţări româneşti. Despărţit în două - Focşanii Moldovei şi Focşanii Munteni - de un braţ al Milcovului,** oraşul întruchipa, în acea vreme, situaţia celor doua ţări vecine şi surori. Desfiinţarea hotarului de la Focşani echivala cu Unirea celor două Principate şi crea premisele punerii temeliei statului naţional unitar român. **Adunările (divanurile) ad-hoc organizate în 1857 şi 1858 au demonstrat dorinţa de unire a populaţiei.** Oraşul Focşani reprezintă un simbol al Unirii! La 24 ianuarie 1862, Focşănenii, devotaţi apărători ai unităţii naţionale, au trimis o telegramă de felicitare domnitorului Alexandru Ioan Cuza şi în care se arăta:

„Poporul din oraşul Focşani chiar în entuziasmul lui, făcând o sărbătoare din acea zi fericită, a mers în pompă la hotarul care trecea prin inima acestei întinse şi frumoase Tări şi a aruncat pietre într-insul, dorind ca nici urmele lui să nu se mai cunoască pe viitor… Poporaţiunea din oraşul acesta, cu ochii scăldaţi în lacrimi de recunoştinţă, vine a depune iarăşi ca la 5 şi 24 Ianuarie în mâinile Inălţimii tale devotamentul şi credinţa sa…

Să trăiască România întreagă una şi nedespărţită.”

Rolul deosebit al Focşanilor în Unire a fost recunoscut şi în şedinţa Adunării Elective a Moldovei din 28 ianuarie 1859.

Mihail Kogâlniceanu a dat citire adresei către „Adunarea suroră din Valahia în care se precizau:

„Vă rugăm dar ca să vă uniţi şi voi cu cererea ce am adresat lui Alexandru Ioan I, ca aşa în curând, povăţuiţi de marea idee şi sub steagul unirii, să ne întâlnim la Focşani, unde, puind mână în mână, să ne legăm atât de strâns, încât chiar soarta cea mai rea să nu le mai poată despărţi…

Aşa dar, fraţilor, dispară dintre noi toată forma, toată deosebirea din afară! Chiar numele Milcovului contenească de a mai exista in limbajul românesc! Dumnezeu ne-a făcut un singur şi acelaşi popul. Acum a sosit timpul ca să şi lucrăm ca un singur şi acelaşi popul. La Focşani, la Focşani dar! Si acolo, împreună, cu binecuvântarea Dumnezeului părinţilor noştri, să serbăm marea sărbătoare: învierea României”.

După cum ştiţi **Convenţia de la Paris** încheiată la 7/19 august 1858, cu privire la principate hotăra: unirea parţială şi mai degrabă formală a acestora într-un stat cu numele Principatele Unite, alegerea a doi domni, două adunări, două guverne, organizarea a două instituţii comune la **Focşani** – Comisia Centrală şi Înalta Curte de Justiţie şi Casaţie – abolirea monopolurilor şi a privilegiilor de clasă (introducerea votului cenzitar). Deşi au existat şi voci care erau împotriva unirii, mai ales în Moldova (deoarece mulţi se temeau că Iaşiul va decădea, în urma alegerii Bucureştiului drept capitală a noului stat), majoritatea opiniei publice era pentru unire. Deci în 1858, Convenția de la Paris a stabilit mai multe prevederi referitoare la principatele române, dintre care cea mai semnificativă a fost unirea parțială a principatelor Moldovei și Valahiei sub denumirea **„Principatele Unite ale Moldovei și Valahiei”,** care rămâneau sub suzeranitatea „Maiestății Sale Sultanul” și sub protecția Marilor Puteri. Unirea propusă aici s-a dovedit a fi mai degrabă una formală, cele două principate urmând să funcționeze separat în mare parte, ca până atunci, cu doar câteva puncte comune: O Comisie Centrală la **Focșani,** care reprezenta un fel de Parlament mai mic, Înalta Curte de Justiție și Casație și Armata. **Capitalele rămâneau aceleași, la București și Iași,** și se intenționa ca domnitorii să fie diferiți. În anul următor, în data de **5/17 ianuarie 1859**, au fost organizate alegeri la **Iași**, în Moldova. Adunarea electivă l-a ales în unanimitate (48 deputați) domn al Moldovei pe **Alexandru Ioan Cuza,** şeful partidei unioniştilor moldoveni.

Pe data de **12/24 ianuarie 1859,** au avut loc alegeri și la **București**, iar profitând de faptul că Marile Puteri nu specificau clar că principatele române nu pot fi conduse de același domnitor, și aici a fost ales tot **Alexandru Ioan Cuza**. Puse în fața faptului împlinit, Marile Puteri au avut brusc de a face cu două principate conduse de același domnitor. Faptul împlinit la 24 ianuarie 1859 era considerat de Poarta Otomană și de Austria drept o încălcare a Convenției de la Paris, însă în textul Convenţiei din 1858 nu se stipula ca domnii aleşi în cele două Principate să fie persoane separate, astfel, în şedinţa din 24 ianuarie 1859, deputatul Vasile Boerescu a propus candidatura lui Alexandru Ioan Cuza, votat în unanimitate. Acest lucru a fost posibil datorită unei erori din documentul Convenţiei de la Paris, care preciza că trebuie să fie aleşi doi domnitori, însă nu interzicea aceleiaşi persoane să candideze pentru ambele domnii. La 11 decembrie **1861** a fost dată de domnitor proclamaţia prin care făcea cunoscut întregii naţiuni că: ***"Unirea este îndeplinită. Naţionalitatea Română este întemeiată. Acest fapt măreț, dorit la generaţiunile trecute, aclamat de Corpurile Legiuitoare, chemat cu căldura de noi, s-a recunoscut de Înalta Poartă, de Puterile garante şi s-a înscris în datinile Naţiunilor. Dumnezeul părinţilor noştri a fost cu ţara, a fost cu noi. El a întărit silinţele noastre prin înţelepciunea poporului şi a condus Naţiunea către un falnic viitor. În zilele de 5 si 24 Ianuarie aţi depus toată a voastră încredere în Alesul naţiei, aţi întrunit speranţele voastre într-un singur Domn. Alesul vostru va da astăzi o singură Românie. Vă iubiţi Patria, veţi şti a o întări. Să trăiască România!"***

În 1862, cu ajutorul unioniștilor din cele două țări, Cuza a unificat Parlamentul și Guvernul, realizând unirea politică.

Colonelul Alexandru Ioan Cuza, primul domnitor al Principatelor Unite și al statului național România, a fost nu doar o personalitate istorică unificatoare, dar şi, la fel de important, una reformatoare. Reformele lui Cuza au vizat sistemul politic, sistemul sanitar, instituţia Poştei, armata, Biserica, învăţământul, justiţia, fiscalitatea, serviciul vamal etc. Tot în timpul domniei lui Cuza au fost înfiinţate primele două universităţi româneşti: la Iaşi, în 1860 şi la Bucureşti, în 1864.

Domnitorul A.I. Cuza, a dus o susținută activitate politică și diplomatică pentru recunoașterea unirii Moldovei și Țării Românești de către Puterea suzerană și Puterile Garante și apoi pentru desăvârșirea unirii Principatelor Române pe calea înfăptuirii unității constituționale și administrative, care s-a realizat **în** ianuarie 1862**, când Moldova şi Ţara Românească au format un stat unitar, cu numele de Principatele unite ale Ţării Româneşti şi Moldovei, cu capitala**

la București**, cu o singură adunare și un singur** guvern**.**

După realizarea unirii, domnitorul Alexandru Ioan Cuza și colaboratorul său cel mai apropiat, Mihail Kogălniceanu (ministru, apoi prim-ministru al României), inițiază importante reforme interne: secularizarea averilor mânăstirești (1863), reforma agrară (1864), reforma învățământului (1864), reforma justiției (1864) ș.a., care au fixat un cadru modern de dezvoltare al țării. În timpul domniei lui Cuza a fost conceput codul civil **și** Codul penal de inspirație franceză, legea pentru obligativitatea învățământului primar, tot în această perioadă a fost organizată și armata națională.

Reforma fiscală a fost materializată prin instituirea impozitului personal și a contribuției pentru drumuri, generalizată asupra tuturor bărbaților majori, printr-o nouă lege a patentelor, prin **instituirea impozitului funciar** și alte măsuri care au făcut ca la sfârșitul anului 1861, în preajma deplinei lor unificări administrativ-politice, Principatele Unite Române să fie dotate cu un sistem fiscal modern. Ar putea fi adăugată, pe plan cultural, „importanta inițiativă a guvernului moldovean al lui **Mihail Kogălniceanu**, care a instituit, în toamna anului 1860, prima universitate a țării, cea ieșeană." Dezbaterile înverșunate care au avut loc în vara anului 1862 în privința proiectului de **reformă agrară** propus de conservatori și adoptat de majoritate, dar nesancționat de domnitor, au dovedit că maleabilitatea de care dădeau dovadă o bună parte dintre conservatori, în privința adoptării unui program general de reforme, nu concorda cu acceptarea de către ei a unei reforme agrare în sensul programelor revoluționare de la 1848. De aceea, în anii imediat următori unificării administrative, nu s-a putut trece brusc la reforma agrară, ci s-a continuat, pentru o perioadă de timp, să se adopte reforme pe linia organizării moderne a statului. Din momentul în care conducerea guvernului a fost preluată de Mihail Kogălniceanu, aducerea din nou în dezbatere a reformei agrare a dus la izbucnirea unui violent conflict între guvern și majoritatea adunării. A urmat lovitura de stat de la 2 mai 1864 când deputații au fost evacuați din sală de un detașament militar și Adunarea Legiuitoare dizolvată. Această lovitură a sporit puterea domnitorului Cuza, și totodată a înlăturat monopolul politic al conservatorilor asupra majorității în adunare. Sancțiunea poporului prin plebiscit și recunoașterea noii stări de lucruri de către puterea suzerană și puterile garante au creat posibilitatea decretării Legii rurale în sensul programului pașoptist, desființându-se relațiile feudale în agricultură și procedându-se la o împroprietărire a țărănimii clăcașe.

Prin Legea rurală din 14/26 august 1864, peste 400.000 de familii de țărani au fost împroprietărite cu loturi de teren agricol, iar aproape alți 60.000 de săteni au primit locuri de casă și de grădină. Țăranii împroprietăriți au devenit contribuabili la bugetul de stat, rezultând astfel o lărgire a bazei de impozitare. Fragmentarea terenurilor și lipsa utilajelor agricole moderne au dus la scăderea producției agricole în următorii ani, dar repartizarea ei a fost mai echitabilă. **Reforma agrară** din 1864, a cărei aplicare s-a încheiat în linii mari în 1865, a satisfăcut în parte dorința de pământ a țăranilor, a desființat servituțile și relațiile feudale, dând un impuls însemnat dezvoltării capitalismului. După desființarea Adunării Legiuitoare, Cuza pierde sprijinul tuturor partidelor politice și, pentru a putea guverna, se înconjoară de o camarilă formată din funcționari corupți care primesc funcții și contracte cu statul; corupția și sifonarea banului public mai ales în lucrări de infrastructură ating cote ridicate. Practic, nu există domeniu de activitate economică, social-politică, culturală, administrativă sau militară din țară, în care Cuza să nu fi adus îmbunătățiri și înnoiri organizatorice pe baza noilor cerințe ale epocii moderne. În septembrie 1865, Alexandru Ioan Cuza a acordat companiei engleze Barkley-Stanisforth construirea liniei ferate București-Filaret-Giurgiu (fiind calea cea mai scurtă care lega capitala țării cu Dunărea și astfel cu restul lumii). Lungimea liniei avea 70 km, la un preț de construcție de 196.500 franci pe kilometru. La 19/31 octombrie 1869 regele Carol I al României face inaugurarea acestei primei linii de cale ferată, care avea să fie prelungită în 1870 cu încă 2,6 km până la Smârda. Una dintre cerinţele des întâlnite şi în programele revoluţionarilor de la 1848 a fost **reformarea învăţământului**

românesc. Proiectul de lege "asupra organizării instrucţiunii publice din România" a fost votat încă din 16/28 martie 1864. După numeroase amânări, legea asupra instrucţiunii publice a fost promulgată de către Cuza la 25 noiembrie/7 decembrie 1864, după ce în prealabil a trecut prin Consiliul de Stat. Au fost reduse numărul articolelor de la 660 la 480 şi au fost introduse câteva modificări, dintre care cea mai însemnată era renunţarea la principiul inamovibilităţii pentru învăţători, institutori şi profesori secundari, el rămânând numai pentru profesorii universitari.

Pe 10/11 februarie 1866, Cuza a fost detronat şi alungat din ţară în urma unui complot al cărui principal regizor a fost Ion C. Brătianu. A fost obligat să semneze **actul de abdicare** în care se afirma că, potrivit „dorinţei naţionale", depunea „cîrma guvernului în mîna unei Locotenenţe Domneşti şi a Ministerului ales de popor".

Domnul Cuza a spus cuvintele: „Să dea Dumnezeu să-i meargă ţării mai bine fără mine, decît cu mine. Trăiască România!". A fost adus **în 1866** pe tron principele **Carol de Hohenzollern - Sigmaringen**, agreat atât de Franţa, cât şi de Prusia, unirea devenind ireversibilă, **principatele române** luând, odată cu urcarea pe tron a acestuia, **denumirea de România.**

Fără să-şi mai revadă ţara, **A. I. Cuza a murit, pe data de 15 mai 1873, la Heidelberg**, vegheat de soţia sa, doamna Elena Cuza. Pe patul de moarte, Cuza şi-a exprimat dorinţa de a fi înmormântat la moşia Ruginoasa. Aşa s-a şi făcut. La 1944, însă, rămăşiţele sale pământeşti au fost mutate la Curtea de Argeş, iar la 1946 au fost mutate din nou, la **Biserica Trei Ierarhi din Iaşi**, unde odihnesc şi acum. În semn de preţuire în Focşani mai multe instituţii poartă numele ilustrului nostru domn şi neînfricat patriot român. Veşnică recunoştinţă! **Domnia lui Alexandru Ioan Cuza, deși scurtă (1859-1866), a fost perioada de maximă dezvoltare a României moderne.** Prin recunoașterea Unirii depline, crearea primului Parlament unic al României si al primului guvern unitar, prin reformele sale: adoptarea primei Constituții românești, reforma electorala, secularizarea averilor mănăstirești, reforma agrara, a învățământului, domnia lui Alexandru Ioan Cuza a pus bazele dezvoltării moderne a României. Se cuvine un omagiu de suflet pentru toţi înaintaşii care au luptat pentru naţia română şi să ne reamintim că doar prin solidaritate şi unitate naţională vom continua și realiza mari idealuri românești.

Ionel MARIN

Livia CIUPERCĂ

Să nu nne uităm eroii!

La fiecare 1 Decembrie, o lacrimă, o lumină și o floare – în memoria eroilor noștri!

Întru slava eroilor neamului, care s-au jertfit în luptele de la Mărășești (unde au murit 480 de ofițeri și 21.000 de soldați), Mărăști, Soveja, Focșani, Nămoloasa!

În Mausoleul de la Mărășești se află osemintele a 5073 soldați și ofițeri, 154 de cripte individuale și nouă cripte comune.

În Mausoleul de la Mărăști (cota 536) se află sarcofagele generalilor: Alexandru Averescu (1858-1938), Arthur Văitoianu (1964-1956), Alexandu Mărgineanu (1871-1930) și Nicole Arghirescu (1864-1919).

Drept răsplată pentru jertfa sa de arme, Generalul Arthur Văitoianu va fi trimis la Sighet, la vârsta de 83 de ani. Va fi eliberat la vârsta de 91 de ani. După câteva luni, sufletul său de erou va fi chemat la Domnul!

În Mausoleul de la Mărăști își dorm somnul de veci 528 militari, iar osuarul cuprinde 1612 soldați necunoscuți.

În Mausoleul de la Focșani se află osemintele a 240 eroi cunoscuți, iar în trei cripte comune, 1744 de eroi necunoscuți.

În Mausoleul (finalizat în 1925) de la Toplița-Borsec, spre exemplu, se află depuse osemintele a 771 ostași români căzuți în Primul Război Mondial, dintre care doar 25 identificați (și depuși în cripte separate), și 746 neindetificați (în osuar).

Când rostim Nămoloasa, să omagiem jertfa soldaților români și măreția strategică a Generalului Aristide Razu (1869-1950) și a lui Constantin Scărișoreanu (1869-1937) – primul

ofițer ridicat la gradul de general, chiar pe câmpul de luptă, la 15/28 octombrie 1916!

Să nu-l uităm în rugăciunea noastră, nici pe locotenentul rezervist din compania 62, Constantin Constantinescu (actor la Teatrul Naţional din Bucureşti, în viaţa civilă) - care a murit eroic, după ce, cu doar zece soldaţi, reuşise să ocupe poziţia, la Cota 891, în faţa numeroasei armate germane. Acest fapt de eroism este relatat de Constantin Kiriţescu – în lucrarea *Povestea sfântului nostru război* (Editura „Cartea Românească”, Bucureşti, 1930, *Moartea actorului*, p. 228-230)!

Să nu-l uităm nici pe fiul luminii, maiorul magistrat Constantin Cernat (1882-1960), viteaz al armatei române, erou în Primul Război Mondial, ucis c lovituri de rangă, în temnița de la Gherla!

Noi, urmaşi creştini,
de mileniu trei
nu vrem uitare
pentru cei uciși mișeleşte,

la Sighet: Generalul Henri Cihoski (născut la Tecuci, la 2 octombrie 1872; își doarme somnul veşniciei, la Sighet, din 18 mai 1950), Generalul Alexandru Glatz (Craiova, 1882 – 2 februarie 1953, Sighet),
Generalul Ioan Popovici / Epure (1865 – 1963, Sighet),
Generalul Ion Răşcanu (1874 – 25 febriarie 1952, Sighet)!

Să nu-l uităm nici pe Samoilă Mârza (1886-1967), singurul fotograf al evenimentelor de la Alba Iulia 1 Decembrie 1918!

O lacrimă sângerândă în memoria tuturor fraților noștri jertfiți de-a lungul Istoriei noastre!
În perioada 1914 – 1918 au fost uciși și oameni nevinovați, civili. A nu uita de:
Masacrul de la Şeghiştel (Bihor, unde 60 de ţărani români au fost tăiaţi în bucăţi, apoi, aruncaţi în foc, iar 40 de case arse); Asasinatul de la Lunca (Bihor); Martirajul de la Vaşcău (Bihor); Rugul de la Beliș-Cluj (au fost uciși 45 de țărani români) şi cel din Pădurea de la Mărişel (au fost uciși sute de preoți și intelectuali români), Masacrul de la Bălnaca (6 ţărani români au fost puşi să-şi sape singuri groapa, apoi, împuşcaţi), Masacrul de la Corbi (a fost asasinat teologul Octavian Bârsan, iar Românii adăpostiţi în biserică, au fost arşi de vii). De la Timiş şi pân-la Oradea, lacrimi de sânge românesc! La Tg. Lăpuș, în ziua de 5 decembrie 1918, au fost împuşcaţi toţi ţăranii adunaţi în centrul de plasă, aşteptând a fi informaţi despre Unirea de la Alba Iulia. Şi exemplele pot continua, și înainte, şi după Diktatul de la Viena!
Fiți binecuvntați, Frați Români de pretutindeni!

Conf. univ. dr. N. Grigorie LĂCRIȚA

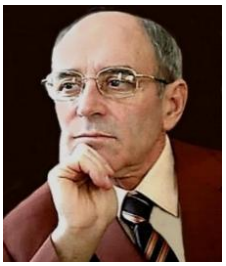

Eminescu despre pătura superpusă

„Avem de-o parte rasa românească cu trecutul ei, identică în toate ţările pe care le locuieşte, popor cinstit, inimos, capabil de adevăr și de patriotism. Avem apoi deasupra acestui popor **o pătură superpusă**, un fel de sediment de pungaşi și de cocote, răsărită din amestecul scursăturilor orientale și occidentale.” (Eminescu)

„Cea dintâi datorie a naţiunii, dacă vrem să se întemeze și economiceşte și moraliceşte, e sarunce pătura de paraziţi de deasupra-i în gunoiul din care a ieşit[...]. Curăţată de pătura de paraziţi, naţia își va reveni în fire”. Ce este pătura superpusă? Este un „concept fără determinare etnică desemnând o asociaţie de exploatatori fără principii, legaţi între ei prin demagogie și prin fapte şi comportamente, care au toate aceleaşi comportamente: contribuie la degradarea fondului biologic al unui popor, la declinul economic al acestuia și la dezintegrarea lui cultural-spirituală.”

(Eminescu. Vezi Ilie Bădescu. Sociologie eminesciană, Galaţi, Porto-Franco, 1984, p. 107)

„Vom avea de-acum înainte dominaţia banului internaţional, o domnie străină, impusă de străini; libertatea de muncă şi tranzacţiuni; teoria de luptă

pe picior în aparenţă egal, în realitate inegal. Şi în această luptă, nu învinge cine-i tare, nobil, sau eroic; învinge cel pentru care orice mijloc de câştig e bun, cel fără scrupule faţă de concetăţenii săi, cel pentru care orice apărare a muncii e o piedică pe care va tinde a o răsturna, pe cale legiuită sau pe cale piezişă." (Eminescu)

Extrase din „**Pătura superpusă**", de Mihai Eminescu, articolul publicat fără titlu în Timpul (VI), 29 Iulie 1881 (vezi https://ro.wikisource.org/wiki/P%C4%83tura_superpus%C4%83):

„Avem de-o parte rasa română, cu trecutul ei, identică în toate țările pe cari le locuiește, popor cinstit, inimios, capabil de adevăr și de patriotism. Avem apoi deasupra acestui popor **o** pătură superpusă, un fel de sediment de pungași și de cocote, răsărită din amestecul scursăturilor orientale și occidentale, incapabilă de adevăr și de patriotism, rasa Caradalelor, pe care moldovenii din eroare o numesc munteni. Această teorie am espus-o în mai multe rânduri, dar «Românul» s-a ferit de-a ne răspunde.

„E o cestie foarte neplăcută pentr-un guvern compus în cea mai mare parte din asemenea adunături și pentru un partid în care, la zece nume, afli abia unul românesc." (Mihai Eminescu)

„**Elemente străine**, îmbătrânite și sterpe, s-au amestecat în poporul nostru și joacă comedia patriotismului și a naționalismului. Neavând tradiții, patrie hotărâtă ori naționalitate hotărâtă, au pus totuși, mâna pe statul român. Conștiința că ele sunt deosebite de neamul românesc nu le-a dispărut încă – ele se privesc ca o oaste biruitoare într-o țară vrăjmașă. De-aceea nu-i de mirare că întreaga noastră dezvoltare mai nouă, n-a avut în vedere conservarea naționalității, ci realizarea unei serii de idei liberale și egalitare cosmopolite." (Mihai Eminescu)

„**Străini superpuşi** fără nici un cuvânt naţiei româneşti, o exploatează cu neomenie, ca orice străin fără păs de ţară şi popor." (Mihai Eminescu, ziarul „Timpul" din 9 august 1881).

„Nu e vorba doar de reacţiune prin răsturnare, ci prin înlăturarea **elementelor bolnave şi străine** din viaţa noastră publică de către elementele sănătoase coalizate." (Mihai Eminescu, ziarul „Timpul" din 19 septembrie 1879).

„Peste noapte şi prin surprindere, **am admis legiuiri străine**, legi străine în toată puterea cuvîntului care substituie, pretutindenea şi pururea, în locul noţiunilor naţie, ţară, român, noţiunea om, cetăţean al universului..." (Mihai Eminescu, ziarul „Timpul" din 13 decembrie 1887).

„Peste tot aceeaşi idee: **să dau străinilor ce-mi cer**; cât pentru români puţin îmi pasă!" (Mihai Eminescu, ziarul „Timpul" din 23 mai 1882).

„Rasa determinantă a sorţii acestei ţări nu mai este cea românească, ci **străinii românizaţi** – de ieri – alaltăieri", iar autoapărarea împotriva lor e „disproporţionat de grea, de vreme ce aceşti oameni au sprijin pe străini, pârghiile care-i ridică sunt aşezate în afară, pe când înlăuntrul n-avem decât poporul nostru propriu, scăzând numeric şi fără o conştiinţă limpede de ceea ce trebuie să facă." (Mihai Eminescu, ziarul „Timpul" din 1 aprilie 1881 şi 29 iulie 1881).

Vom „avea de-acum înainte **dominaţia banului internaţional, o domnie străină**, impusă de străini; libertatea de muncă şi tranzacţiuni; teoria de luptă pe picior în aparenţă legal, în realitate inegal. Şi, în această luptă, nu învinge cine-i tare, nobil sau eroic; învinge cel pentru care orice mijloc de câştig e bun, cel fără scrupul faţă de concetăţenii săi, cel pentru care orice apărare a muncii e o piedică pe care va tinde a o răsturna, pe cale legiuită sau pe cale piezişă." (Mihai Eminescu, ziarul „Timpul" din 20 februarie 1879).

„La noi mizeria e produsă, în mod artificial, prin introducerea unei **organizaţii şi a unor legi străine**, nepotrivite cu stadiul de dezvoltare economică a ţării, organizaţie care costă prea scump şi nu produce nimic." (Mihai Eminescu, ziarul „Timpul" din 18 iunie 1881).

„Nu contestăm, de asemenea, că **averile** s-au înmulţit în România, numai că **nu în mâinile românilor**; nu contestăm că există multe palate şi zidiri mari în oraşele noastre - numai că **nu ale indigenilor**." (Mihai Eminescu, ziarul „Timpul" din 25 septembrie 1882).

„Populaţia autohtonă scade şi sărăceşte; cărţi nu se citesc; **pătura dominantă, superpusă rasei române**, n-are nici sete de cunoştinţi, nici

capacitate de a pricepe adevărul. Dacă acest sediment învaţă, o face de silă, gonind după o funcţie. Încolo leagă cartea de gard. Şi, pentru a avea o funcţie trebuie să fii înrudit cu ei.” (ziarul „Timpul” din 30 iulie 1881).

„Acest spectacol al exclusivei stăpîniri a unei rase şi decăzute şi abia **imigrate** asupra unui popor istoric şi autohton e o adevărată anomalie, căreia poporul istoric ar trebui să-i puie capăt, dacă ţine la demnitatea şi la onoarea lui.” (Mihai Eminescu, ziarul „Timpul” din 9 august 1881).

„**Nu oprim pe nimenea nici de a fi, nici de a se simţi român**. Ceea ce contestăm, însă, e posibilitatea multora dintre aceştia de a deveni români, deocamdată. Aceasta e opera secolelor. **Până ce însă vor fi cum sunt: până ce vor avea instincte de pungăşie şi cocoterie nu merită a determina viaţa publică a unui popor istoric**. Să se moralizeze mai întâi, să-nveţe carte, să-nveţe a iubi adevărul pentru el însuşi şi munca pentru ea însăşi, să devie sinceri, oneşti, cum e neamul românesc, să piarză tertipurile, viclenia şi istericalele fanariote, şi-atunci vor putea fi români adevăraţi. Pân-atunci ne e scârbă de ei, ne e ruşine c-au uzurpat numele etnic al rasei noastre, a unei rase oneste şi iubitoare de adevăr, care-a putut fi amăgită, un moment, de asemenea panglicari, căci şi omul cel mai cuminte poate fi amăgit odată.” (Mihai Eminescu, ziarul „Timpul” din 17-18 august 1881).

„[…]Veacul nostru ni-l umplură *saltimbancii* şi *irozii*[…]
[…]Dintr-aceştia ţara noastră îşi alege astăzi solii! […]
[…]Ne fac legi şi ne pun biruri, ne vorbesc filosofie. […]
[…]Şi apoi în sfatul ţării se adun să se admire[…]
[…]**Spuma asta-nveninată, astă plebe, ăst gunoi**
Să ajung-a fi stăpână şi pe ţară şi pe noi!
Tot ce-n ţările vecine e smintit şi stârpitură,
Tot ce-i însemnat cu pata putrejunii de natură,
Tot ce e perfid şi lacom, tot *Fanarul*, toţi *iloţii*,
Toţi se scurseră aicea şi formează patrioţii,
Încât fonfii şi flecarii, găgăuţii şi guşaţii,
Bâlbâiţi cu gura strâmbă sunt stăpânii astei naţii!**”** (Versurile din poezia Scrisoarea III-a, de Mihai Eminescu).

În sens eminescian: „**Fanarul**”: un cartier al orașului turc Istanbul. „Iloţii”: populație din Fanar aservită otomanilor; erau persoane care nu aveau nici drepturi de proprietate și nici drepturi cetățenești. „**Fanarioți**”: un cerc restrâns de aristocrați care alcătuiau pătura superioară a societății în Imperiul Otoman. „**Saltimbancii**”: oameni care trece cu ușurință de la o atitudine la alta, dovedind lipsă de seriozitate și de caracter. „Irozii”: oameni care au comportări asemenea lui Irod. **Irod cel Mare**, fost rege al Iudeii între anii 37 î.Hr. şi 4 d.Hr., despre care în Biblia se menţionează că ar fi ordonat uciderea tuturor pruncilor sub 2 ani la Bethleem, cel care a fost descris de istoricul Flavius Josephus ca fiind „*cel mai crud tiran suit vreodată pe tron*”, care „*a domnit ca o fiară*” treizeci şi şase de ani.
***„Cel mai mare păcat al omului este frica, spaima de a privi în faţă şi a recunoaşte adevărul.*” - Mihai EMINESCU**

Dr. Stelian GOMBOȘ

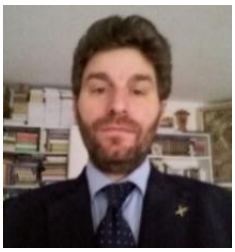

Despre conștiința omului și legea lui Dumnezeu…

Legea conștiinței, legea zidirilor, legea scrisă (Vechiul Testament cu cele zece porunci) și legea darului (Noul Testament) sunt cele patru borne dăruite omului de Dumnezeu pentru a-l ajuta să se orienteze spre viața veșnică fericită. Însă în răstimpul acestei vieți ajungem să ne uităm rădăcinile, dar și destinația. Îndeletnicirea noastră comună este să rostogolim ceasornicul absurd al vieții - nu viața este absurdă, ci trecerea ei fără ideal și credință - de pe versantul trecutului în luminișul viitorului.
Mișunăm între pereții de sticlă ai unei cupole în care aceeași zi se repetă la infinit, iar aurora cerului de mâine nu se mai ivește vreodată.

Sorbim cu nesaț cupa înspumată a clipei și ne astupăm auzul la ecoul faptelor noastre. Cum se exprima un personaj din filmul *Groundhog Day* (1993): „Dacă ziua de mâine nu există, aceasta înseamnă că nu ar exista consecințe..., mahmureli, am putea face tot ce ne-am dori!”.

Numai că acest entuziasm nesăbuit se înecă în oceanul aspru al conștiinței. Chiar dacă psihologic vieţuim ca și când nu ar exista ziua de mâine, nici urmări, nici viață după moarte, nici pedeapsă, nici răsplată, nu scăpăm de certarea cugetului nostru. Conștiința este o primă *lege,* pe care Părintele Cleopa Ilie o numește „judecătorul cel drept pe care l-a pus Dumnezeu înlăuntrul nostru”. Glasul lui Dumnezeu în om, conștiința este cea care ne mustră când greșim - „Această lege a firii o au și chinezii, o au și brahmanii și mahomedanii. Este legea cea dintâi pe care a pus-o Dumnezeu în inima omului de la creație, după care s-a condus omul până la Legea cea scrisă” (*Ne vorbește părintele Cleopa*, vol. 2, Editura Mănăstirea Sihăstria, Vânători-Neamț, 2010, pp. 128-129).

Chinurile înfricoșătoare ale conștiinței sunt descrise magistral de poetul Victor Hugo în *Legenda secolelor* (1859-1877-1883). După ce îl omoară pe fratele său Abel, Cain fuge înspăimântat de ochiul divin care îi răsare peste tot. Copiii îi zidesc chiar și „o falnică cetate” în care să se ascundă, însă Cain nu scapă de vedenia ochiului divin care îl țintuiește: „Era un munte zidul de-a lungul și de-a latul;/ Pe poartă-au scris: - «Intrarea lui Dumnezeu oprită!»./ Când au sfârșit să-nchidă cetatea zidărită/ Au pus străbunu-n turnul de piatră ferecată./ El rămânea lugubru și-nspăimântat; - «O, tată!/ Grăi-grozită Tsilla: - Vezi ochiul, nu s-a dus?»/ Cain gemând răspunse: - «Nu, încă el e sus!»”.

Disperat, îi roagă să îl bage de viu într-un mormânt, să nu mai vadă nimic și să nu mai fie văzut: „Și i-au săpat o groapă și-a zis Cain: - «E bine!»,/ El pogorât-a singur, sub bolta-ntunecoasă./ Când fu să se așeze pe jilț, în umbra deasă/ Și lespedea se-nchise deasupra lui, hain,/ Era în groapă ochiul, privindu-l pe Cain” (*Pedepsele - versuri alese*, Editura Minerva, București, 1996, p. 220).

Vedem însă de mii de ani cum oamenii săvârșesc rele înfricoșătoare, fără mustrări de cuget și atunci ne întrebăm: *Oare există oameni fără conștiință?* Cuviosul Paisie Aghioritul ne răspunde că nu există, dar aceia sunt oameni care și-au călcat pe conștiință: „Iată, atunci când cineva face un păcat pentru prima dată, simte o oarecare mustrare și se mâhnește. Dacă îl repetă pentru a doua oară, simte și mai puțină mustrare, iar dacă nu ia aminte și continuă să păcătuiască, conștiința i se face nesimțitoare” (*Cuvinte duhovnicești*, III, *Nevoință duhovnicească*, Editura Evanghelismos, București, 2003, p. 137). Iar dacă stingem mustrarea cugetului, nici șansă de îndreptare nu mai avem.

Bunul Dumnezeu ne vorbește însă nu numai prin conștiință, ci ne îmbie și prin frumusețea și înțelepciunea oglindite în cartea naturii. O a doua lege este așadar *Legea zidirilor*, ce se referă la cunoașterea lui Dumnezeu din contemplarea naturii: „Dacă vezi corabia, trebuie să te gândești că a fost un meșter care a făcut-o; dacă vezi o haină bună pe om, trebuie să știi că a fost bun și croitorul. Dacă vezi un palat, o clădire arhitectonică frumoasă, să știi că a fost un arhitect deștept (...) Ori altceva vezi, nu poți spune că s-au făcut singure” (*Ne vorbește părintele Cleopa*...., p. 132).

De asemenea, El ne lasă și un cuvânt, care este *Legea scrisă*, ce conține Vechiul Testament cu cele zece porunci (Decalogul) predate lui Moise pe Muntele Sinai. Împlinirea poruncilor este indispensabilă pentru credința în Învierea Mântuitorului Iisus Hristos, așa cum reiese din parabola bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr. Astfel, când bogatul îl roagă pe Avraam să trimită pe cineva din morți la cei cinci frați ai lui, ca să se îndrepte și să nu ajungă și ei în iad, i se răspunde astfel: „Și i-a zis Avraam: Au pe Moise și pe proroci; să asculte de ei./ Iar el a zis: Nu, părinte Avraam, ci, dacă cineva dintre morți se va duce la ei, se vor pocăi./ Și i-a zis Avraam: Dacă nu ascultă de Moise și de proroci, nu vor crede nici dacă ar învia cineva dintre morți” (*Luca* 16, 29-31).

Legea Darului este cea de a patra lege, adică *Legea desăvârșirii*, a iubirii lui Iisus Hristos, Sfânta Evanghelie, după care vom fi judecați toți creștinii botezați în numele Preasfintei Treimi. „Iar dacă o călcăm, mai mare păcat avem și mai multă muncă vom avea decât

ei (*i.e.* necreștinii, *n.n.*), care n-au cunoscut Evanghelia” (*Ne vorbește părintele Cleopa...*, p. 133). Mai ales că sunt persoane care nu au primit în dar credința creștin-ortodoxă, ci au câștigat-o prin întortocheate peripluri spirituale. Judecători ne vor fi acești căutători ai adevărului, care știu să prețuiască cumsecade mărgăritarul dreptei credințe, pe care noi, ceilalți, îl acoperim cu noroi sau în călcăm indiferenți în picioare. Să stăm bine, să luăm aminte!

Mihaela-Mariana CAZIMIROVICI

Gânduri pentru o viață împlinitoare

Cred că e imposibil ca, într-o viață întreagă, să nu ne gândim la ceea ce ne poate împlini cel mai bine. Și, chiar mai mult, când facem urări celorlalți, le transmitem binele pentru a ajunge la o viață care să-i împlinească din toate punctele de vedere sau măcar pe direcțiile care știm că i-ar mulțumi mai mult.

Numai că depinde, gândindu-ne la prima parte a paragrafului anterior, cât de mult menținem gândul despre împlinire. Dacă-l lăsăm mereu să treacă și să se confunde cu celelalte, oricâte ar fi ele pe zi, e ca și cum nici n-ar fi existat vreo-ncercare de a-l analiza și a-i da forța necesară. Trece, de fiecare dată, fără a fi reperat, chiar dacă e repetat, spre binele nostru.

Este o luptă, aici: între gândul care vrea să se elibereze dintre altele și valul continuu, de neoprit al gândurilor, perdante sau nu.

Poate că tocmai în asta constă începutul succesului personal: în a face această selecție rapidă, a acestor gânduri, aparent venite de niciunde. Dar dacă preferința este de a, nici măcar, selecta unele potrivite pentru o viață mai bună, atunci mergem înainte pe liniștitorul pilot automat al vieții sau mergem după fentele pe care ni le plasează cei din jur ori circumstanțele în care trăim. Iar cine rămâne pe acest nivel se întreabă, mai târziu, dacă mai apucă să se întrebe, când a trecut și cum a trecut viața, fără să se simtă. Adică furându-ne singuri căciula, trăind în confortul gândurilor neselectate și neanimate de propria voință.

Or, să ne oprim aici cu această direcție neproductivă și să ne întoarcem, mai bine, la șansa alegerii gândurilor constructive.

Și să nu ne-mbătăm cu apă rece, crezând că ar fi ușoară alegerea. Pentru că dacă am făcut-o, e nevoie să o udăm precum am face cu o floare frumoasă, pe care vrem să o păstrăm cât mai mult.

În paranteză fie spus, cam totul e și simbolic în viața materială, pentru a ne ajuta în cea spirituală: iată, spre exemplu, udatul florii, despre care spuneam, ne învață cum să ne hrănim gândurile bune, constructive, care ne dezvoltă viața într-o direcție împlinitoare.

Așa că, de fiecare dată, când simțim bucuria unor astfel de prilejuri și nu numai, ci și provocând reîntoarcerea și continuarea acestor gânduri bune, e nevoie să le menținem și să adăugăm la ele. Să le reținem, să le analizăm, să înțelegem ce ne oprește să ni le apropriem, poate, ca obiective, în următoarea perioadă, și să alegem mereu, în continuare, valorificarea sau înflorirea lor pe mai departe.

Transformarea aceasta a gândurilor, într-o mașinărie care să ne construiască un viitor cât mai fericit, e, de fapt, transformarea noastră interioară, zi de zi, și construirea unor căi spre visurile noastre cele mai curajoase. Și, până la urmă, luate-mpreună, devenindu-ne destinul. Așa îl construim.

Pentru că totul a pornit tot de la niște gânduri, alegându-le mereu pe cele potrivite nouă

și apropiindu-ne de ceea ce numim cea mai bună variantă a noastră ca oameni. Fără subterfugii, fără a măslui treptele devenirii personale, ci păstrându-ne autentici. Fiind noi înșine, cu toate ale noastre la un loc și îmbunătățind mereu construcția personală. Numai așa se obține valoare, dintr-un bine în altul, iar viața chiar este, în acest mod, cât mai constant împlinitoare.

BEN TODICĂ (Australia)

Rostul omului pe Pământ

Trăim într-o epocă în care libertatea, în loc să se extindă, pare să se strângă ca un elastic întins prea mult. După decenii de democrație, descopăr cu îngrijorare că lumea se reîntoarce spre forme noi de totalitarism — nu unul politic, ci unul financiar și tehnologic. Puterea nu mai stă în mâinile unui dictator vizibil, ci în ale unor companii globale, algoritmi și sisteme digitale care modelează comportamente, preferințe și credințe.

Media și tehnologia ne bombardează cu informații deformate și emoții fabricate, slăbindu-ne capacitatea de a judeca limpede. Iar omenirea, convinsă că deține deja toate răspunsurile, a uitat să-și mai pună întrebarea fundamentală: **care este rostul omului pe Pământ?**

Societatea modernă a devenit o mașinărie birocratică, fascinată de performanță, clasificare și control. În goana pentru ascensiune, oamenii au uitat sensul comunității, al solidarității și al fericirii simple. Vestul mizează pe individ; comunismul miza pe colectiv. Ambele extreme, fiecare în felul ei, rup omul de umanitatea lui. Astăzi, trăim într-o civilizație de străini: fiecare pe cont propriu, fiecare alergând pentru sine.

Această izolare ne transformă într-o „turmă globală”, ușor de manevrat prin frică, constrângeri economice și dependență digitală. Pandemia a fost un test al supunerii: am fost separați, controlați și învățați să ne temem unii de alții. Următorul pas este renunțarea la banii fizici — ceea ce ar însemna renunțarea la ultima noastră autonomie reală.

Dar problema e mai profundă decât economia. Ne-am redus existența la materie, pixeli și algoritmi. Am compartimentat totul matematic și am uitat de suflet. Când sufletul pleacă din om, rămâne doar nisipul: indivizi atomizați, incapabili de revoltă, incapabili de iubire, incapabili să mai viseze.

Și totuși, evoluția umană nu se hrănește din control, ci din **infinit**: infinitul curiozității, al conștiinței, al iubirii și al iertării. Nu vom ajunge niciodată să știm totul — și nici nu trebuie. O civilizație moare în clipa în care crede că nu mai are nimic de descoperit.

Lumea de azi pare falimentată moral și social. Suferința crește, fericirea scade, iar omul devine tot mai robotizat. Muncim o viață pentru bani care se topesc în inflație, în timp ce o mână de privilegiați acumulează averi nemăsurate. În final, rămâne întrebarea amară: **ne-am trăit viața sau doar am alergat prin ea?**

Poate că salvarea începe prin a ne aminti că suntem creați nu doar din materie, ci și din conștiință. Că respectându-l pe celălalt, îl respectăm pe Creator. Că viitorul nu se construiește cu frică și control, ci cu luciditate și iubire.

Atât timp cât sufletul omului rămâne viu, niciun totalitarism — financiar, politic sau digital — nu poate închide cu adevărat destinul acestei specii.

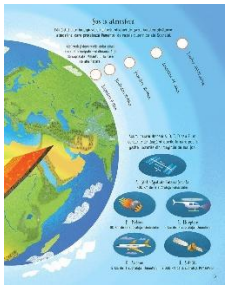

Nicolae MAREŞ

ARGHEZI ŞI TITULESCU sau despre *furnizorul aproape exclusiv de idei şi soluţii al Europei Occidentale*

Prin tatăl său, Ion Titulescu, din Titulești Olt, cunoscut ca prefect al județului Dolj, președinte al Curții de Apel din Craiova și deputat în Parlament sub guvernul Ion C. Brătianu, descendent al unei familii de moșneni și fiu al protopopului Nicolae Economu, obârșiile fiului era nobile. Am spune chiar că aşchia n-a sărit departe de pom, el devenind unul din ctitorii de frunte ai României Mari, cel care a dat o strălucire aparte politicii externe românești, timp de două decenii.

Nicolae Titulescu a avut mulți și devotați prieteni, dar și dușmani cât cuprinde. În primul rând pe Carol al II-lea, monarhul care în invidia și megalomania fără margini, și-a ostracizat până și pe Mama sa[1], căutând pe toate căile să îl înlăture și chiar să îl suprime pe marele diplomat.[2] Mulți dintre contemporanii săi din țară și de peste graniță, l-au evocat cordial pe diplomatul român pentru faptele sale; alții cu o căldură sinceră și dreaptă ca bărbat de stat. Dintre sutele de voci o amintesc doar pe cea a lui Edouard Herriot, fost prim ministru al Franţei, personalitate marcantă a celei de-a treia Republici Franceze. Marele demnitar al Hexagonului spunea: *"Acest ministru al unei ţări mici face o politică în stil mare. Ce om uimitor! În politica externă e îmbarcat pe o firavă luntrişoară, pe care o conduce ca pe un vapor mare, în politica internă stă călare pe o scândură putrezită, căreia până la urmă îi dă o stabilitate de stâncă".*

În 1928, când Arghezi îl evocă prima oară în scrierile sale pe Nicolae Titulescu, diplomatul încă nu ajunse la apogeul carierei; abia în următorii ani devine de două ori Președinte al Ligii Națiunilor, lucru nemaiîntâlnit în istoria organizației. Așadar, Poetul și pamfletarul nepereche, îi face portretul în *Bilete de papagal,* publicație modestă ca format, pe care tipărea cu banii puțini de care dispunea. Nu l-a poreclit, cum s-ar putea crede, ci mai degrabă l-a mângâiat: Precupețul.[3] O *demonstrație* tipic argheziană, scrisă într-un limbaj pe care doar românii, în special oltenii îl pot dezlega și savura. Este realmente intraductibilă analogia pe care o face publicistul între negustorii olteni, de pe Jii şi de pe Amaradia, vânzători cu un cântar agil, „fabricat dintr-o ghiulea cu inel, preumblată pe un răboj de fier, prin crestă-turi, ce descumpănea tirizia concavă, totdeauna în folosul zarzavagiului din Gorj", și diplomatul Titulescu /.../. Astfel, aflăm cu săteni, din cele cinci judeţe de peste Olt, cu ajutorul unui aparat al echilibrului instabil, „surâzând şi mobili în pledoariile lor fără sfârşit, purtători de cobiliţe grele şi de marfă frumoasă vie, care au sustras magnetic din capitalul oraşelor, leu după leu, pol după pol şi sutar după sutar, transportând prada pe ouă şi pe drăgănele acasă". Îi compară stihuitorul *Florilor de mucigai* cu „rânduneaua care îşi construieşte gospodăria confortabilă din firimituri, ciupind noroiul şi ridicându-l în streşini".

Cu mândrie constată marele poet că, atunci când olteanul /despre Nicolae Titulescu e vorba/ „a intrat pe drumurile celelalte, ale inteligenţii ştiinţifice, s-a vădit deopotrivă destoinic şi repede a cucerit şi piaţa intelectuală – şi la patruzeci de ani a dat naştere unui diplomat de statura domnului Titulescu, marele nostru Precupeţ. Dovlecei, dovlecei: noi smochine, noi alune, noi alune, noi roşcove, noi; Precupeţul României e furnizorul aproape exclusiv de idei şi soluţii al Europei Occidentale. Merele lui au plăcut chiar când a dat drumul unui creţesc încât Mussolini Poincaré şi Chamberlain, consumă exclusiv din coşul precupeţului nostru. Şi chiar atunci când poamele lui par niţel bătute, flămândul nu le vede şi le mănâncă, înainte de-a le fi observat; căci pe când precupeţul *tomneşte,* vorba lui joacă, mintea

lui înfăşoară, farmecul lui ameţeşte, şoapta seduce. Unguroaicele politice au încercat să-l ducă în subsol; el îşi face serenada numai la fereastră! Bucătăria pute şi lui îi plac sărutarea şi mirosul de razachie al fluierului, pe care cântă. Pe nebăgate de seamă, Precupeţul nostru a transportat încet acasă, în lei, în poli şi în sutari averile, din care trăiesc popoarele şi se împuternicesc: prestigiul".

[1] Nicolae Mareș, *O stea pe cerul românesc, Regina Maria a României*, Editura Fundației România de Mâine, București, 2019, ediție italiană 2021

[2] Cf. George G. Potra, *Pro și contra Titulescu,* Fundația Europeană Titulescu, ediția II-a, București 2012.

[3] T. Arghezi, *Precupeţul,* în „Bilete de papagal", nr. 25, 1 martie 1928, p. 1; vezi şi Tudor Arghezi, *N. Titulescu,* în *Scrieri,* vol. 33 (Proze), Editura Minerva, [Bucureşti], 1983, pp. 83–84.

Radu ȘERBAN

Un parlamentar – diplomat român la Tokyo

Mi-am învins tentația melancoliei indusă de ploaia târâită de afară, audiind o scurtă alocuțiune a președintelui Academiei Române, Ioan Aurel Pop, cu ocazia prezentării și donației cărții „1800 de ani – Armorial genealogic al Casei de Fay" – Academiei Române, în ziua de 19 noiembrie 2025. Faptul că în lungul arbore genealogic al familiei de Fay se numără și un diplomat român în Japonia în perioada interbelică, mi-a sporit interesul pentru această temă, dându-mi chiar un sentiment de vinovăție, că nu l-am inclus printre românii faimoși din Japonia interbelică, în scrierile mele[1]. Încerc, prin acest articol, să repar regretabila omisiune.

Baronul Iosif de Fay

Diplomatul

Între anii 1921- 1922, Legația Regală a României din Tokyo, la propunerea Regelui Ferdinand, a fost condusă de baronul Iosif de Fay, în calitate de secretar I[2]. Deputat în primul parlament al României după Marea Unire de la 1918, descendent dintr-un arbore genealogic aproape bimilenar, tânărul angajat al Ministerului Afacerilor Străine (M.A.S.) avea să fie asasinat, conform unor surse, la următorul post diplomatic, în anul 1927, la Legația Regală a României din Bruxelles.

Născut în Transilvania, Iosif s-a căsătorit cu Gabriela Kemeny, descendentă din familia Micula de pe Someș, cu care a avut un fiu, Ștefan Vasile Andrei de Fay (1919-2009), născut la Seuca și devenit scriitor și genealogist român și francez[3]. Iată cum îl prezintă Filiala Cluj a Uniunii Scriitorilor din România, pe Iosif de Fay: „Tatăl lui Ștefan Fay, doctor în drept internațional, specialist în istorie și poliglot, a fost deputat al secuilor în Parlamentul României Mari (discursurile sale au fost elogiate de Nicolae Iorga), prieten politic cu Octavian și Eugen Goga ș.a., devenind ulterior prim secretar al Legației României la Tokyo și Bruxelles (unde a murit în condiții până azi neelucidate)... Soția sa, Voica Bogdan, descendenta mai multor familii

[1] „Români de roman în Japonia", Ed. Coresi, București, 2020.

[2] Ion Scumpieru, „133 de ani de relații România-Japonia", Fundația europeană Titulescu, București, 2013, paginile 138 și 721

[3] Uniunea Scriitorilor din România, Filiala Cluj

domnitoare din Moldova – Bogdan, Cantemir, Sturza – și strănepoată a lui Grigore Ghica, ultimul domn al Moldovei".

Nepotul lui Iosif, pe care am avut șansa să-l cunosc în aula Academiei Române, pe nume tot Ștefan, carismaticul consul general onorific al României la Nisa, vorbea, într-un interviu acordat Ziarului Financiar în 2010, despre bunicul său, astfel:

„Regele Ferdinand i-a propus bunicului meu intrarea în diplomație (...). Învățând pe lângă alte 13 limbi și japoneza, a fost ales de ansamblul Corpului Diplomatic din Japonia să țină discursul la aniversarea Mikado-ului. Apoi a ajuns prim-secretar de ambasadă la Bruxelles, unde se pare că a fost asasinat. În orice caz, a fost găsit fără viață, în condiții neelucidate."

Conform arhivelor MAE, în perioada 2-6 aprilie 1924, Iosif (Joseph) de Fay a participat, din partea Ministerului Afacerilor Străine la programul vizitei în România a prințului Higashikuni Naruhito. Prințul venise la noi în țară ca răspuns la vizita în Japonia a principelui moștenitor al României, Carol, în 1920, eveniment căruia i s-a dedicat un capitol în cartea „Români de roman în Japonia".

Pe întreg parcursul vizitei prințului nipon, diplomatul Iosif de Fay a făcut parte din Suita regală de onoare, în componența căreia mai intrau și generalul G. Moruzzi, șef al casei militare a regelui și căpitanul G. Filitti, aghiotant al principelui Carol.

La 2 aprilie 1924, de Fay, împreună cu Suita regală, l-au întâmpinat pe prințul Higashikuni în gara Turnu Severin, unde oaspetele de onoare sosise din Italia, cu trenul numit la acea vreme „Simplon", după numele tunelului Simplon, prin care trecea. De acolo, au călătorit până la București cu trenul regal, cu opriri la Craiova și Pitești. Au înnoptat la Leordeni, iar a doua zi, pe 3 aprilie, în Gara de Nord, i-a așteptat I.I.C. Brătianu, președinte al Consiliului de Miniștri însoțit de alți demnitari, iar apoi au sosit regele Ferdinand și principele Carol, amândoi purtând „Ordinul Crizantemei" primit din partea Împăratului Japoniei. Au plecat apoi cu caleștile „à la Daumont" pe Calea Griviței și Calea Victoriei, până la Palatul regal. Prințul a fost cazat la Palatul Cotroceni, unde a oferit și un dineu intim, la care, evident, a participat și diplomatul de Fay. Vorbitor de japoneză, a fost o prezență activă permanentă, discretă, în programul prințului, inclusiv la dineul de gală oferit de regele Ferdinand în onoarea oaspetelui. În Sala Tronului, după dineu, au asistat la un concert al orchestrei filarmonice a fundației „Principele Carol".

Ministrul de externe, I.G. Duca, a oferit și el un dineu de gală, în fastuoasele saloane ale M.A.S. (somptuosul palat Sturza). Au vizitat apoi Banca Națională, muzee, expoziții și s-au întâlnit cu diverse personalități ale artei. În saloanele Legației japoneze, prințul a oferit un dineu în ultima seară a vizitei.

La plecare, din nou, Iosif de Fay și ceilalți doi membri ai Suitei regale de onoare, l-au însoțit pe prinț pe parcursul călătoriei cu trenul, din Gara de Nord până la Timișoare, de unde Prințul Japonez și-a continuat drumul spre Paris.

Cariera diplomatică a tânărului baron Iosif s-a întrerupt brusc, odată cu viața, în 1927. Despre acel moment mi-a vorbit cu durere și nepotul diplomatului Iosif, în acea zi mohorâtă de 19 noiembrie, care, prin cenușiul cerului sporea aerul de enigmă, care, probabil, nu se va dezlega nicicând.

Parlamentarul

Cu 105 ani înaintea evenimentului de la Academia Română, la 19 februarie 1920, Iosif de Fay ținuse o memorabilă prelegere în Parlamentul României, la care, însuși Nicolae Iorga, președintele legislativului la acea vreme, se referise astfel:

„Domnilor, mulțumesc, în numele dumneavoastră, domnului deputat baron Fay, pentru cuvintele spuse în numele secuilor care, și alături de Ștefan cel Mare, au luptat la Podul Înalt, în 1475, pentru apărarea Moldovei și a românismului, și care, în cea mai mare parte, sunt vechi frați ai noștri români, care și-au pierdut limba lor. Îi mulțumesc pentru încrederea ce o pune în statul român, care va ști să prețuiască și să susțină această încredere". (Aplauze prelungite).

Subtitlurile alocuțiunii baronului îi sintetizează cu elocință gândirea: „Partea ce mai mare a vieții, secuimea a petrecut-o ca un copil vitreg al statului ungar"; „Poporul secuiesc va fi una din

pietrele cele mai sigure la edificiul României Mari“; „Secuii în cea mai mare parte sunt vechi frați ai noștri români“.
Ecoul faimosului discurs reverbera și în preajma centenarului Marii Reîntregiri, în anul 2016:
Un discurs realist al unui secui cu capul pe umeri, din rândul celor care au primit „cu liniște și încredere Unirea cu România”, de la 1 Decembrie 1918, considerând secuimea ca „un copil vitreg al statului ungar”. I. Fay, convins că secuimea va fi „una din pietrele cele mai sigure la edificiul României Mari”, își încheia discursul în acele aplauze prelungite și îndelung repetate[4].

Ziarul Adevărul, din același an 2016, aduce și el în contemporaneitate validitatea ideilor lui de Fay:
Istoricul Ion Coja susține că Declarația deputatului de Odorhei, Joseph Fay, citită în primul Parlament al României Mari, este un document excepțional, dar ignorat sau ocultat de istorici. Atât de cei români, cât și de cei maghiari. Coja apreciază că pentru ultimii este de înțeles, dar pentru primii nu. „Ar fi de recomandat ca acest text să apară și în manualul de Istorie a secuilor, dacă acest manual este scris cu un minim de respect pentru Adevăr“, susține istoricul[5].

***

La fel ca Iosif de Fay, actualul ambasador român la Tokyo, excelența sa Ovidiu Raețchi, doctor în istorie și științe politice, a fost parlamentar român. În plus, trebuie amintită o altă fericită coincidență, faptul că, în raport cu atașamentul lui de Fay față de regele Ferdinand, ambasadorul Raețchi s-a pronunțat în numeroase rânduri, pe vremea când era parlamentar, pentru o dezbatere națională pe tema monarhiei. Cu asemenea personalități trecute prin școala legislativului, diplomația româno-niponă merge înainte în era inteligenței artificiale, dar nu poate să nu privească înapoi, să se inspire din viețile marilor „români de roman în Japonia”, printre care l-am inclus și pe baronul Iosif de Fay.

[4] Ziarul Cuvântul liber, Editorial – 22-11-2016 Nr: 230 – Autor: LAZĂR LĂDARIU
[5] Ziarul Adevărul, 26.03.2016, Dorin Țimonea, Cum „au îmbrăţisat“ secuii Unirea din 1918. Discursul pătimaş din Parlamentul României Mari care n-ar trebui să lipsească din manualul de Istorie

VIU POST-MORTEM
SACRA TREIME A DĂINUIRII ÎN ETERNITATE

MOTTO:

„Să spuneți generațiilor următoare că independența ne-am câștigat-o în opinci și-n cămășile țesute de maicile lor la plecarea pe front ... și nu am fost târfele nimănui, niciodată! Iar dacă am stat în genunchi, a fost doar în fața lui Dumnezeu ... sau ca să ochim inamicul.”
RADU THEODORU

Primind volumul „**Radu Theodoru, un destin împlinit**”, apărut la Editura RAWEXCOMS, scris de **Florentin Popescu**, un nume rezonant în peisajul literar actual, rod al unei cercetări profunde a imensului material documentar, pus la dispoziție de generalul pilot în Flotila I vânătoare București-Popești Leordeni, printre membri fondatori ai Regimentului 3 vânătoare Târgușor, Ploiești, comandant de escadrilă cap regiment, instructor de luptă aeriană, participant activ la acțiuni de luptă pentru izolarea și dezarmarea trupelor germane în mai multe zone, Balomir, Câlnic, Sibot etc, încât volumul menționat este în același timp și un pios omagiu adus atât generalului cât și scriitorului centenar, Radu Theodoru.

Aflu din publicația Certitudinea nr. 202/2025 că „în cursul zilei de 10 decembrie, fiica regretatului general maior (retr.) RADU IOAN THEODORU a publicat pe tb următorul mesaj: „De pe 10 decembrie 2025, la o zi după decesul generalului maior (retr.), veteran de război, Radu Theodoru, fratele meu Horia Theodoru a început demersurile pentru organizarea funeraliilor cu onoruri militare având în vedere gradul de general maior (retr.) și veteran de război a acestuia.”

Tot ceea ce ne rămâne de făcut, ca un ultim omagiu înainte de despărțirea definitivă, să-i recompunem, din referințe publice, imaginea emblematică deja cristalizată în ethosul național.

Mi-ar fi de neiertat să nu menționez, atunci când a apărut, lansarea acestui volum la Palatul Ion I. Brătianu, loc aproape legendar, de desfășurare a unei palete bogate și diverse de activități cultural-artistice și educative, cu ecouri de lungă durată, cu o adevărată rezonanță națională.

Menționez că am utilizat această carte ca sursă esențială în alcătuirea acestei evocări, gândite a fi un crâmpei din neuitarea căreia el însuși i-a dat viață prin tot ce a gândit și înfăptuit.

Regretatul scriitor Radu Theodoru a găsit cuvintele cele mai potrivite de a-și prezenta cu demnitate și mândrie obârșia și atuurile acesteia, pe parcursul devenirii sale într-un destin de care s-a mândrit: „Transhumanța oierilor din care mă trag; drumeții de la Adriatica la Egee și potecile munților bătute de Nanii Cărvănari s-au rafinat vreme de un veac, făcând din tata un neliniștit care a drumețit pe uscat, în văzduh și pe mare, căutându-mă cu disperare, ca până la urmă să mă regăsesc în pașnica, trudnica și războinica ipostază de soldat al scrisului."

Dovadă a maturității scriitoricești a criticului și istoricului literar Florentin Popescu a fost selectarea unei mărturisiri a scriitorului Radu Theodoru, făcută în urmă cu patru decenii unui reporter ajuns la Grădiștea de Giurgiu pentru un reportaj, pe care l-a publicat în revista „Argeș", nr. 7 din 1983 […]: „Ce altceva își poate dori scriitorul decât o întoarcere la esență, o participare la istorie, în sensul plenar al noțiunii ? Argeșul care-mi udă grădina este, într-un fel direct, dincolo de metaforă, esență și istorie. De la vechile grădiști dacice, până la uriașul complex hidro-energetic de la izvoarele lui, de la Posada la Curtea de Argeș, de la Meșterul Manole la proliferarea legendei în Piteștiul petrochimiei, istoria se esențializează în ipostazele veșnicei deveniri, mereu nouă și totdeauna egală cu ea însăși. Ascult în lunca Argeșului șoaptele veacurilor și știu că sunt aici de la Facere."

Se cunoaște că o bună parte a literaturii române se datorează scriitorilor care au venit de pe alte meleaguri, dat fiind faptul că în secolul al XIX lea transhumanța și migrația din alte motive era ceva obișnuit în perimetrul Balcanilor. Este și cazul lui Radu Theodoru, nume de referință în istoria culturală contemporană a României. Sunt de neuitat pentru Radu Theodoru primele orizonturi și primele amintiri. Ajuns la maturitate și înțelegând că migratul a făcut parte din destinul familiei sale, a notat că se simțea singur într-un oraș străin (Timișoara), într-o casă străină. Acest destin l-a preluat de la familie, migrând din garnizoană în garnizoană până la sedentarizarea definitivă la Grădiștea și București în 1970 la vârsta de 46 de ani. La vârsta de 16 ani, în 1940, oscila între marină și aviație. Până la urmă, Radu Theodoru a devenit un practicant în ambele (în cel al aviației a ajuns la o înaltă clasă de calificare iar ca marinar, în postură de amator, cu experiențe neașteptate). Trăia istoria țării sale pe viu, prin tot ce vedea că se petrece sub ochii lui. Nu a uitat niciodată ziua de 22 iunie 1940, când a intrat în cel de al II-lea război mondial.

Acel „ostași, vă ordon treceți Prutul", a răsunat răscolitor în conștiința sa. După cum avea să-și aducă aminte mai târziu – a conștientizat că aparține unei generații a cărei sfântă obligație era să aducă la Patria Mumă teritoriile răpite prin forță. Mă țin de promisiune și subliniez dubla devenire a protagonistului descris cu măiestrie de Florentin Popescu, în cele două dimensiuni esențiale, de pilot de vânătoare, participant la misiuni importante de luptă în cel de al doilea război mondial, remarcat pentru profesionalism, îndrăzneală, capacitatea de a intui soluții bine chibzuite și cutezanță de a le proba pe câmpul de luptă, și a fi unul dintre eroii militari dârji despre al cărui patriotism dau socoteală faptele descoperite în bogatul material documentar pus la dispoziția scriitorului Florentin Popescu. Acesta le-a decantat valorizându-le esențele prin care le-a înscris în dăinuire peste timp, făcându-le să mărturisească și să probeze măreția unui destin împlinit, atât ca patriot memorabil dar și ca unul dintre scriitorii de referință ai literaturii române atât în planul realizării etico-estetice cât și printr-o forță educativă al cărei adevăr se reazemă pe iubirea, respectul și admirația față de Eminescu, analistul și vizionarul politic. Probând cu fermitate și eleganță acea presă cheie a unui mare

caracter, recunoaște fără echivoc: „Sunt ceea ce sunt și datorită lui”. În toate romanele istorice și contemporan sociale există Eminescu. În ipostazele gânditor politic. Se pot aduce spre a le etala și convinge o mulțime de fapte, înșirându-le, cu multă dibăcie pe ață, spre a străluci asemeni unor perle veritabile, așa cum reușește s-o facă Florentin Popescu. Trăiește, cu o intensitate specifică tinereții, ipostazele decisive, pe o scară a propriei deveniri, în cariera atât de mult dorită de mai târziu: comandant instructor, soldat în rând cu soldații. Toate acestea le-a cuprins în volumul I al jurnalului „O viață fără fard” […].

Trebuie să menționăm că pentru Radu Theodoru perioada sibiană a fost deosebit de rodnică. Acolo și-a ordonat programul încât, atunci elevii erau la cursuri, să-și rezerve două sau trei ore de studiu individual. Începuse să studieze epoca lui Mihai Viteazul intuind un adevăr de o vitală importanță istorică, mărturisită astfel: „Intuisem că epoca lui Mihai Viteazul răspunde moral, spiritual, ideal, politic și militar întrebărilor actualității”. Rezultatul în plan istorico-literar al acestei cercetări, a fost o nuvelă amplă cu titlul „Răscoală”, sâmburele care a devenit, ulterior, volumul I al romanului „Brazdă și Paloș”, reper decisiv pentru durată al scrisului lui Radu Theodoru despre Mihai Viteazul și epoca sa. Am avut șansa să fiu moderatorul lansării acestuia, imediat după apariție la Casa de Cultură a Ministerului de Interne în calitate de bibliotecar șef al acesteia.

Scoaterea din cadrul armatei la numai 27 de ani își cerea, oarecum, o revanșă, una pe care pilotul a căutat-o și a gândit-o în literatură […].

Într-adevăr, romanele scriitorului Radu Theodoru sunt convingătoare reconstituiri, faptele de viață, datorită scrupulozității detaliilor consemnate de autor, conferă relatării o concretețe care și în cartea dedicată de scriitorul Florentin Popescu pilotului erou și el tot scriitor deosebit de valoros, Radu Theodoru te copleșește, te determină să înțelegi și să-i dai crezare că eroii sunt ai unui timp și loc. De aceea și cartea aceasta consemnând despre Radu Theodoru și lumea romanelor sale care nu poate fi transferată în alt timp în care există, e mai mult decât un simbol – o monografie, la rândul său menită să treacă, în mod cert proba timpului.

P.S. Ultimul text, rămas pe masa de scris a regretatului pilot erou și remarcabil scriitor și om de cultură Radu Theodoru, înainte de a pleca la spital. Textul e fotocopiat și postat în „Certitudinea” nr.202 din 16.XII.2015. Este prefața unui articol pe care n-a mai apucat să-l scrie.

Apărut în numărul aceleiași reviste, sub titlul „Ultimul text” reproduc cuvintele rostite de Horia Theodoru, fiul generalului la înmormântarea tatălui său.

„Tatăl meu nu a fost luat din pat ca să fie dus la spital. A fost luat de la masa de scris.” Într-adevăr generalul nu voia să se desprindă de la masa de lucru, unde tot timpul mai avea ceva de terminat. Cu chiu cu vai, s-a lăsat convins, fiind de fapt pus în fața faptului împlinit, căci Horia Theodoru chemase deja ambulanța ... La spital a comunicat, a râs, a glumit cu toți cei care l-au vizitat iar în ziua când s-a întâmplat ... doctorița care-l consultase, după ce a constatat că totul e în regulă, s-a îndreptat spre cabinet. Nici n-a apucat să ajungă când a fost anunțată că generalul a murit. Fulgerător, fără aviz, fără „protocol de zbor”. Ca o catapultare dintr-un avion în flăcări, o catapultare direct în Cer. Cer senin, domnule general! (**Prof. GEO CĂLUGĂRU**)

Dragoş NICULESCU

VALENŢELE MODERNE ALE UNEI FILOZOFII DE TIP CLASIC: P.P. NEGULESCU (I)

Linia directoare, maniera principală în care P.P. Negulescu (1872 – 1951), încă de la începutul carierei sale de profesor universitar, în 1896, avea de gând să abordeze domeniul filozofic se relevă limpede ca fiind una de acută

reflecţie teoretică şi practică – deci teoretizantă, metodologică şi aplicativă – asupra naturii substanţei spirituale filozofice, asupra scopurilor pe care ea şi le impune, asupra mijloacelor ei de lucru, precum şi asupra posibilităţilor de aplicare practică, a câştigurilor sale în alte domenii ale gândirii şi activităţii umane. În ambiţia ei de viziune analitică globală, filozofia nu îşi arogă confortul unor eforturi semnificative, dar periculoase, oarecum confortabile în raport cu precizia matematică şi fizică, experimentală şi impredictibilă a ştiinţelor exacte, de viziune fragmentară, secţională asupra universului naturii şi a celui uman. Din contră, lupta ei nu numai că tutelează superior şi chiar îndrumă variatul şi dificilul demers ştiinţific, nu numai că îi pune cu generozitate la îndemînă cadrul logico-formal, cu întregul lui arsenal de rigori predicative şi atributive, dar îndeplineşte şi calitatea de a conferi, prin substanţa ei profundă, sens, scop, ţel, ideal subiectului uman care o utilizează – şi, utilizînd-o, *ipso facto* plasîndu-se deja în interiorul ei – şi activităţii pe care aceasta o desfăşoară. Fără această adîncă inserţie şi reflecţie filozofică, activitatea, demersul uman din orice domeniu superior de activitate ar eşua în lipsă de sens.

În toată această argumentaţie, P.P. Negulescu este pe deplin conştient de cenzurile – pe care le-am putea aprecia drept blagiene – şi obligaţiile efortului filozofic: relativitatea cunoaşterii în condiţiile necesităţii articulării conjuncţiei relaţionale (intelectuale şi sensibile) a fenomenului, imposibilitatea atingerii absolutului şi necesitatea, de asemenea, a înţelegerii şi asumării lucide şi demne, dar şi protectoare, a limitelor conştiinţei umane, a existenţei nezdruncinate, date a acelui rest de necunoscut peste care nu se poate trece, a misterului neînfrînt care cade sau se insinuează opacizant ca parte obligatorie a adevărului căutat – aici, în obiect, precum în însăşi natura cutezătoare dar plină de fragilitate a subiectului căutător.

Iată baza kantiană agnostică a limitelor cunoaşterii pe care o resimte încă de la început filozoful şi pe care vrea să îşi forjeze complexul analitic, argumentativ şi aplicativ în călătoria lui ambiţioasă prin spaţiile temporale sau atemporale ale filozofiei, ştiinţei şi religiei. Este vorba de fapt de urmărirea unei stringente necesităţi, a căutării găsirii unui răspuns fără de care eşafodajul oricărui tip de teleologie filozofică devine lipsit de sens şi validitate intenţională (mai presus de cea tehnică). Este vorba, mai precis, în contextul restrictiv şi cauţional al relativismului cunoaşterii, de necesitatea dramaticei lupte de a ieşi operaţional din paradoxul său, binomic şi biunivoc, general-particular, sau al relativismului înfăşurat univers-individ, – luptă istovitoare, care nu are sorţi de izbîndă decît prin elucidarea nerelativismului, deci a certitudinii consecutive a celor două părţi monomice.

Fără această încercare de stabilire (precară, de la început, prin însăşi natura ei umană) unipartită şi reciprocă, deci globală a certitudinii (nerelativismului), nu se poate pleca la drum filozofic în nici o direcţie, la nici un nivel şi sub nici un vector al vreunei acumulări ponderal-calitative intermediare. Alături de acestea, considerăm că tensiunea eternă dintre absolut şi individual, dintre condiţiile lor precise şi relative, este o tensiune permanent formatoare şi emergentă în sensul evoluţiei umane, o tensiune pozitivă şi care se susţine însă pe sine şi prin mecanisme intrinseci, dar care dezvoltă iradieri ample şi profunde în spaţiul creatului şi creaturii (fiinţei) umane. În discernerea dintre viaţa teoretică – "totalitatea cugetărilor" – şi viaţa practică – "totalitatea faptelor unui om" –, P.P. Negulescu se exprimă foarte limpede în destinarea lor îndeplinirii unor scopuri teoretice şi a unor scopuri practice. Ceea ce rămîne la fel de limpede expus este plasarea subcategoriilor teoreticului – adică religie, ştiinţă şi filozofie –, interrelate, în sfera încercării omului de a-şi înţelege propriul drum, al propriului sens în cadrul la fel de necesar de descifrat al mediului social şi universal înconjurător, cu accent pe religie şi pe universalitatea religiilor. De ce acest accent? Pentru că filozoful nutreşte convingerea că subcategoria teoretică a religiei nu reprezintă decît o etapă de început a căutărilor umane de sine, mulţumitoare doar pentru acea fază incipientă a raportărilor analitice interioare. Dar odată depăşită această etapă a mobilităţii şi mobilizării raţiunii şi conştiinţei, care, desigur, plasează autosondarea şi referinţa la nivelul

necesarului, ea nu mai este suficientă. Urmează astfel, după părerea sa, o etapă ulterioară, obligată de insuficienţa pînă la urmă explicativă furnizată de divinul transcendent, obligată de necesitatea organică a intelectului de expansiune înspre şi alte zone mai bogate şi satisfăcătoare.

Şi aici, P.P. Negulescu face translaţia către domeniul ştiinţific. Cu toate acestea, virtuţile logicului şi ale logicului matematic – instrumentele sale de bază – nu pot fi aplicate plenar şi valid decît în contextul şi cu intenţia accederii la adevăr, ori cea care stabileşte acest adevăr este tocmai filozofia, conjuncţia simbiotică a acestor două domenii, sau subcategorii teoretice, cum le numeşte gînditorul, fiind de regimul evidenţei şi al necesităţii. P.P. Negulescu vede contribuţia complementară şi integratoare a filozofiei la demersul ştiinţelor pe două coordonate limpezi: una se referă la legitimarea de către filozofie a principiilor celorlalte ştiinte, considerate global, din perspectiva adevărului, iar cealaltă se referă la caracterul unificator exercitat de filozofie asupra concluziilor ultime ale celorlalte ştiinţe "într-o sinteză unică şi superioară". Pe această linie, filozoful degajă o analiză foarte frumoasă a raporturilor dintre cele trei domenii ale teoreticului – filozofie, ştiinţă şi religie – şi care, pînă la urmă, fixează clar o taxonomie de rang a lor, ierarhizarea comparativă ascultînd în acelaşi timp de evoluţia intelectului uman şi de necesitatea satisfacerii cît mai profunde a nevoii de adevăr de către conştiinţa umană. Astfel, în plan teoretic, gînditorul susţine justificat superioritatea filozofiei faţă de religie, căci ordinea consecutivă în cadrul efortului uman de găsire a adevărului este religie – ştiinţă – filozofie, religia reprezentînd etapa incipientă şi inevitabilă, ştiinţa reprezentînd etapa următor superioară, iar filozofia reprezentînd ultima etapă, verificatoare, integratoare şi sintetizantă.

La fel de clar poate fi criticată această judecată de valoare, căci este limpede afişată în ea tendinta filozofului către pozitivismul laic, deasupra opţiunii sale religioase, fixarea ca reper subcategorial de analiză, faţă de celelate două subcategorii, a ştiinţei, plasarea inferioară a religiei neglijînd vădit faptul că religia este fondată pe susţinerea adevărului revelat, deci absolut, ultim, pe cînd ştiinţele au ca obiect de activitate căutarea adevărurilor parţiale, mici şi fragmentare, care tind mereu către aflarea, pe un drum lung, anevoios, dar temerar şi spectaculos, Adevărului ultim.

Deci ştinţa nu poate subordona niciodată religia, ci religia ar putea subordona, însă cu superioară înţelegere, iubire şi delicateţe, ştiinţele. În realitate însă, această problemă a ierarhizării şi etajărilor ar putea, mai potrivit şi legitim, fie lipsi, fie a fi simplificată cu relaţia lor de complementaritate – caz în care onesta luciditate a omului de ştiinţă joacă un rol decisiv –, căci, în lumina celor anterior expuse, este absurd a fi conceput vreun demers ştiinţific fără ca el să fie circumscris domeniului religiei, adică fără a fi întreprins cu credinţa în Dumnezeu, cu conştiinţa absolutului Adevăr dominant, precum este abuzivă confiscarea adevărului – ca obiect al domeniului – de către religie, fără iubirea tutelării ca iubire a libertăţii, emulaţiei şi necesităţii naturii umane de mai mult, de iscodire curajoasă de la nivelul ei (prin ştiinţe) a multiplelor aspecte sub care adevărul absolut ni se revelează.

Este foarte probabil ca P.P. Negulescu să fi cunoscut opera filozofului britanic Herbert Spencer (1820 – 1903), care susţine nu doar caracterul de maximă generalitate al filozofiei în cadrul ştiinţelor, ci mai ales caracterul său integrativ, prin vehicularea termenului de ştiinţă nefiind acoperită de fapt decît suma simplă a datelor ştiinţelor particulare, nu şi sublimarea lor în concepte şi călăuziri rezolutiv-sintetice largi. Este, desigur, vorba aici de caracterul de metaştiinţă al filozofiei. Şi din nou raportul şi disocierea teoretic-practic: filozoful afirmă că instrumentul operaţional de bază al teoreticului sînt "legile logice", cele prin care sînt articulate conceptele şi structurile formale analizate ori postulate de raţiune, pe cînd practicul, raţiunea practică nu poate fi călăuzită în viaţa omului decît de fixarea şi urmărirea unui scop, unui ţel, unui ideal existenţial, a cărui dinamică emergentă în efortul şi reprezentările teleologice globale şi finale ale omului este cea care mobilizează, potenţează şi ghidează aspiraţia ce conferă sens superior individului, atît în plan social (ontic), cît şi univeral, cosmologic (ontologic): "Căci idealul nu este o ţintă pasivă, ci o forţă activă, care

atrage pe om în direcţia sa, prin speranţa fericirii, pe care o deşteaptă într-însul".

Asupra naturii şi locului ierarhic al disciplinelor cele mai înaintate în capacitatea lor de a propulsa fiinţa umană în atingerea idealurilor de viaţă, deci a acordării unui sens existenţei umane nu mai există deci nici un dubiu, aceste două discipline fiind filozofia şi religia. Însă contextul modern de manifestare a lor este unul schimbat, care aparţine unei civilizaţii tot mai înclinate înspre secularizare, înspre dezvoltarea şi abordarea unei viziuni şi metode ştiinţifice în sondarea misterelor lumii pe drumul către a-flarea adevărului. Din acest motiv, P.P. Negulescu consideră că nu se mai poate vorbi fertil doar în sensul simplei ierarhizări dogmatice a celor mai înaintate discipline, acest lucru nemaifiind suficient, ci se impune intervenţia unui factor normativ-metodologic care să opereze cu ştiinţele în mod integrator, u-nificator, acest factor fiind reprezentat de filozofie.

Aici, însă, trebuie lămurit un aspect. Vorbind de tendinţa tot mai vădită de secularizare a lumii şi de preeminenţa filozofiei ca ştiinţă umanistă integratoare, sublimantă a tuturor celorlalte ştiinţe, se practică inerent referinţa la nişte ştiinţe de factură seculară, adică separate de Dumnezeu. Însă o calitate de ordin mai fin a acestei referinţe include, subliniază şi acoperă şi acele ştiinţe numite "seculare", precum şi pe oamenii de ştiinţă care le practică şi care dezvoltă demersul lor de cunoaştere de fapt sub semnul, harul şi mila divină – fie că acest lucru nu este recunoscut oficial, fie că el este recunoscut făţiş, cinstit şi corect faţă de altitudinea morală a practicianului şi a obiectului său ştiinţific de activitate (cazuri tot mai rare).

Deci filozofia, deasupra religiei, devine posesoarea acelei concepţii unitare menite să mobilizeze civilizaţia umană pe calea desăvîrşirii perfecţiunii intelectuale şi a celei mai sublime purităţi morale. Filozoful susţine importanţa *unităţii* atît la nivelul structurării şi urmăririi unui scop, ţel, ideal existenţial în cadrul unei existenţe corect şi fertil înrîurite, a fondării vitale a unui sens individual şi cosmic spiritual, cît şi la nivelul ştiinţei unificatoare pe care individul o foloseşte drept instrument, şi care este filozofia. Filozofia – disciplina şi activitatea umană ce susţine acest efort prin coroborarea, valorificarea superioară înspre concluzii sintetizatoare a tuturor concluziilor parţiale la care ajung eforturile ştiinţelor particulare. Astfel, transferarea limitelor ştiinţelor în planul filozofiei este evident, obstacolul resimţit de filozofie în lucrul său la edificarea unei perspective unitare şi complete, menite a proiecta fiinţa umană înspre cîştigarea idealului de fericire fiind tocmai acest necunoscut, de natură transcendentă, peste care nu se poate trece. "Fericirea, ideea şi dorinţa fericirii este marele motor al activităţii omeneşti, atît în viaţa practică, cît şi în viata teoretică" (P.P. Negulescu, "Filozofia în viaţa practică").

Există, desigur, o relaţie de determinare din partea teoreticului către etic în cadrul coexistenţei teoretic-etic, o anumită relativitate a cunoaşterii şi înţelegerii teoretice putînd produce relativizări la nivelul eticului (P.P. Negulescu, "Psihologia cosmogoniilor"). Adică imprecizia, mereu insuficienta descoperire de la nivelul ştiinţelor particulare poate să se repercuteze automat asupra idealului de viaţă construit pe baza acestor ştiinte, filozofia la rîndul ei, consecutiv, rezultînd a fi incompletă, tocmai din cauza existenţei limitelor cunoaşterii de la nivelul teoretic.

Ioan Miclău (Gepianu) – opera sa se înscrie într-o paradigmă a liricii experienței directe

Ioan Miclău (semnând adesea Ioan Miclău-Gepianu) s-a născut la 25 decembrie 1940, în comuna Gepiu, județul Bihor, România, în familia unor țărani români, Mihai și Catița Miclău. Format într-un mediu rural tradițional, destinul său biografic se leagă deopotrivă de lumea satului românesc și de experiența diasporei, în special de comunitatea românească

din Australia, unde s-a stabilit începând cu 4 ianuarie 1980.

Parcursul său profesional – ucenic la Școala de Meserii din Beiuș (1956–1959), calificat tâmplar, maistru la Fabrica de Mobilă „Alfa" din Oradea – a constituit fundamentul unei etici a muncii care va marca profund și atitudinea sa față de scris. Experiența emigrării (Viena – Sydney), munca în oțelăriile de la Port Kembla și formarea autodidactă prin studiile la TAFE (Illawara Institute of Technology) și prin frecventarea cursurilor de Istorie Modernă la Universitatea din Wollongong reprezintă etapele esențiale ale unei biografii exemplare pentru tipologia „scriitorului muncitor", specific literaturii diasporei române.

Opera lui Ioan Miclău se înscrie într-o paradigmă a liricii experienței directe, în care biografia nu este doar sursă de inspirație, ci devine însăși substanța expresiei poetice. Poezia sa se remarcă prin: atașamentul față de satul natal (Gepiu) și mitologia Crișurilor; nostalgia spațiului românesc trăit din perspectiva exilului; valorizarea muncii fizice ca formă de demnitate ontologică; dimensiunea religioasă, discretă, dar constantă, a discursului poetic; convenția simplității ca principiu estetic asumat.

Din punct de vedere stilistic, Miclău recurge la un limbaj direct, confesiv, cu ecouri din poezia populară și din tradiția sămănătoristă, dar și cu influențe recognoscibile din lirica eminesciană tardivă și din poezia muncitorească a secolului al XX-lea. Simplitatea expresiei nu este semn de precaritate artistică, ci funcționează ca opțiune etică și estetică, în acord cu biografia autorului.

Proza sa, prezentă în volumele de „Scrieri în proză", se apropie de genul memorialistic, fiind articulată pe axa amintirii satului, a experienței emigrării și a contactului cu lumea industrializată australiană.

Între 1997 și 2007, Ioan Miclău a editat, din fonduri proprii, Revista de Artă și Cultură „Iosif Vulcan", publicație ce a funcționat ca un veritabil nucleu de coeziune al comunității literare românești din Australia. Din perspectivă istoric-literară, această revistă poate fi interpretată ca o formă de „rezistență culturală prin identitate", menținând limba română și canonul valorilor naționale într-un spațiu diasporic. Ioan Miclău (Gepianu) reprezintă un caz exemplar de vocație literară născută din experiență, muncă și credință. Scrisul său nu urmărește inovația formală, ci autenticitatea trăirii, devenind o formă de recuperare identitară și de conservare a memoriei satului românesc în contextul exilului transtemporal.

Opera (selectivă) Poezie:

Florile Crișurilor, Imprimeria de Vest, Oradea, 1991.

Cântarea primăverii, Editura „Mihai Eminescu", Oradea, 1992.

Versuri de durere / Verses of Pain (ediție bilingvă), Editura „Mihai Eminescu", Oradea, 1993.

Poezii alese, vol. I, Editura „Cuget Românesc", Bârda, 2005.

Poezii alese, vol. II, Editura „Cuget Românesc", Bârda, 2006.

Frunze de toamnă aurie, Editura „Cuget Românesc", Bârda, 2010.

Cuvinte de minte, Editura „Cuget Românesc", Bârda, 2012.

Proză și teatru:

Teatru, Editura „Cuget Românesc", Bârda, 2005.

Scrieri în proză, vol. I, Editura „Cuget Românesc", Bârda, 2006.

Scrieri în proză, vol. II, Editura „Cuget Românesc", Bârda, 2007.

Bună ziua, bade Ioane, Editura „Cuget Românesc", Bârda, 2009.

Eseu memorialistic:

Pe drumurile artei, Editura „Cuget Românesc", Bârda, 2013.

Note critice (receptare și interpretare)

În contextul literaturii române din diaspora australiană, Ioan Miclău se impune drept un reprezentant al „realismului memorial afectiv", unde memoria nu este reconstituită livresc, ci trăită ca experiență vie (cf. tipologie propusă de critica diasporei postbelice).

Lirica sa poate fi încadrată într-un neotradiționalism etic, mai degrabă decât estetic, înrudit cu poezia unor autori precum Ion Buzdugan sau Traian Dorz, prin primatul valorilor morale asupra experimentului formal.

Importanța activității editoriale (revista „Iosif Vulcan") depășește opera strict literară, plasându-l pe autor în categoria animatorilor culturali ai exilului românesc contemporan.

Discursul poetic al lui Miclău funcționează ca un „jurnal liric al muncii”, o rară formă de poeticitate a universului industrial (oțelăriile din Port Kembla), comparabilă, prin tematică, cu poezia muncitorească europeană a secolului XX.

Bibliografie critică orientativă

Notă: dată fiind natura diasporeică a operei, receptarea critică este dispersată în reviste culturale.
Studii și articole în: Bogdania (Focșani), Observatorul (Canada), Românul Australian (Melbourne), Agero (Stuttgart).
Dicționare și sinteze utile pentru contextualizare:
Dicționarul general al literaturii române, Academia Română.
Constantin Cubleşan, Literatura română din exil, Ed. Dacia.
Mihai Rădulescu, Scriitori români din diaspora, Ed. Albatros.

Al. Florin ȚENE

Notă: Pe 25 decembrie 2025 distinsul om de cultură româno-canadian, **Ioan MICLĂU** a împlinit 85 de ani. Vă dorim din suflet viață lungă, sănătoasă și binecuvântată!
La mulți ani!
Ionel Marin și redacția revistei Bogdania

In memoriam: Viorel MARTIN, Inginer, figură marcantă a umorului literar

A fost unul dintre pilonii culturali ai AGIR, într-o perioadă când cultura a avut de suferit la nivel național. Fiind inginer din domeniul recipienților sub presiune, a simțit în compensare nevoia relaxării și a făcut-o prin poezie și epigramă. Astfel, a devenit un epigramist, figură activă în lumea umorului literar și a epigramei, dar și un coordonator care duce mai departe tradiția acestui gen satiric.

A fost cunoscut pentru umorul său tăios, ironia fină și creativitatea în versuri scurte. În paralel cu activitatea literară, are pregătire inginerească, implicându-se în grupuri de epigramiști „tech-humoriști”, precum Cercul epigramiștilor ingineri din AGIR.

A fost fondator și director al revistei *Lumea Epigramei*, o publicație dedicată genului epigramatic și umorului literar, apărută din 2011 și încă în activitate; A fost implicat, de asemenea, în dirijarea revistei EPIGRAMA, publicație-pilon a Uniunii Epigramiștilor din România, în diverse perioade ale evoluției a acesteia și a coordonat Cercul epigramiștilor ingineri „ING-Epigrama” în cadrul AGIR.

Viorel MARTIN a scris și publicat mai multe volume de epigrame și poezii umoristice, printre care: *Epigrame și poezii umoristice* (2010); *Ar fi de râs, dacă n-ar fi de plâns* (2016) – un volum apreciat pentru ironia contextuală și spirit critic social/politic; *La 65 de ani* (2018); *Un inginer în lumea epigramei* (2018); *Un inginer cu umor* (2020). A contribuit și la antologii și dicționare tematice de epigramă.

A jucat un rol important în promovarea epigramei ca fenomen cultural, prin reviste, festivaluri și colaborări cu alte publicații literare din România. La evenimente literare (de exemplu festivaluri de epigramă), el figurează de multe ori ca organizator, coordonator sau vorbitor principal, atrăgând atenția asupra umorului ca formă literară relevantă și continuă.

Epigramele lui sunt descrise ca îndrăznețe și ironice, deseori cu aluzii politice sau sociale, dar și cu sensibilitate vizuală atunci când sunt adiacente caricaturii și artei grafice; publicul le recunoaște pentru inteligența lor subtilă și forța de observație.

Scrierile sale se caracterizează printr-o construcție clasică: catren bine ritmat, poantă limpede; Temele predilecte sunt: politica, moravurile sociale, lumea literară, vanitatea umană având un ton ironic, rar malițios, mai degrabă inteligent decât agresiv; La final, poanta nu țipă, ci zâmbește cu colțul gurii.

Viorel MARTIN se așază în galeria epigramiștilor români ca un artizan al finețiitățioase, mai degrabă chirurg decât duelant. Ca să-l vedem limpede, merită pus față în față cu câteva repere ale genului.

În raport cu Păstorel TEODOREANU, care miza pe exuberanță, pe savoare bahică și pe un hedonism ironic, epigrama lui fiind ca un pahar ridicat zgomotos, Viorel MARTIN doar ridică o sprânceană. Ironia lui e sobră, mai puțin gastronomică și mai mult etică. Unde Păstorel râde, Martin constată.

În raport cu Cincinat PAVELESCU, care a fost aristocratul epigramei, cu o eleganță ușor teatrală, uneori galantă, Viorel MARTIN este moderat în sarcasm. Nu caută salonul, ci realul imediat. Nu împodobește, ci decupează. Finalul lui e sec, exact, aproape contabil, dar cu efect de explozie întârziată.

În raport cu Grigore MOISIL, care practica epigrama ca paradox logic, cu umor de matematician, Viorel MARTIN este mai puțin abstract și mai moralist. El nu joacă doar cu idei, ci cu caractere. Epigrama lui judecă lumea, nu doar o răstoarnă.

În raport cu Constantin TĂNASE la care epigrama devenea pamflet, atac frontal, uneori zgomotos, Viorel MARTIN preferă lovitura mică și sigură. Nu urlă, nu moralizează explicit, dar lasă cititorul cu senzația că tocmai a fost pus în fața unei oglinzi incomode.

Marca Viorel MARTIN înseamnă: limbaj clar, fără floricele, poantă construită, logic, nu decorativ, ironie rece, lucidă, interes constant pentru ipocrizie, vanitate, prostie cultivată, epigrama ca sentință, nu ca artificiu. Dacă epigrama românească ar fi un oraș, Păstorel ar fi cafeneaua, Cincinat teatrul, Moisil laboratorul, iar Viorel MARTIN ar fi tribunalul mic, de cartier, unde adevărul se spune în patru versuri și nu există recurs.

În afară de toate acestea, Viorel MARTIN a fost un mare patriot și nimic nu îl definește mai clar decât poezia „*Cu neamul meu*”:

Cu neamul meu
Eu sunt român și țin cu neamul meu
ca și americanul cu al lui;
De când sunt mic mă-nchin la Dumnezeu
și am fereastra plină cu gutui.

Bătrânii mei pământul l-au muncit,
cu plugul și cu mâini bătătorite;
Pe dealuri urcă veacul liniștit
și veșnicia bate din copite.

De multe ori mi-a fost în viață greu,
m-au năpădit necazul și durerea,
dar Eminescu m-a-nsoțit mereu
și lui Brâncuși i-am ascultat tăcerea.

În pomii mei sunt păsări cântătoare,
sunt botezat în Dunăre și mare,
și plâng la-nmormântări, și joc la nunți;
Cu dacii mei sunt aninat de munți.

Și Dumnezeu mi-a ajutat mereu,
că sunt român și țin cu neamul meu.

Dumnezeu să îl odihnească!
Nicolae VASILE

Im memoriam: Dionisie DUMA
(08.09.1940-19.02.2018)

Poetul Dionisie Duma născut la 8 septembrie 1940 în orașul Tecuci, județul Galaţi

Studii:

-Şcoala de băieţi nr. 2 din Tecuci, inclusă din 1948 în cadrul Liceului "Dimitrie Sturdza" din Tecuci (1947-1957);
-Facultatea de Filologie, Universitatea "Al. Ioan Cuza" Iaşi (1962-1968);
-a început studiile doctorale la Facultatea de Litere din cadrul Universităţii "Alexandru Ioan Cuza" Iaşi (1995).

Activitate socio-profesională:

-profesor suplinitor de limba şi literatura română la şcoala din com. Nărteşti, jud. Galaţi (1958-1963);
-profesor de limba şi literatura română la Şcoala Generală Nr. 9 din Tecuci (1963-1983);
-profesor de limba şi literatura română la Grupul Şcolar Industrial din Tecuci (1983 - 1 dec. 1999), de unde s-a pensionat;
-directorul Şcolii Generale Nr. 9 (Cernicari), actualmente Şcoala "Ilie N. Matei";
-animator al Cenaclului literar "Calistrat Hogaş" de pe lângă Casa de Cultură din Tecuci.

Afiliere:

Membru al Uniunii Scriitorilor din România, al Societăţii Scriitorilor „C. Negri" din Galaţi; membru al Societăţii Culturale „Junimea '90" din Iaşi; membru al Institutului Român de Teologie şi Spiritualitate Ortodoxă din New York (SUA).

Debut publicistic: în *Iaşiul literar*, sub auspiciile poeţilor Florin Mihai Petrescu şi Horia Zilieru (1960).

Premii – Distincţii - Diplome (selectiv):

Premiul Special al Revistei ‘’„Examene", pentru întreaga activitate lirică (1999); Diploma de Onoare pentru contribuţii la perpetuarea memoriei poetului Nichita Stănescu din partea Societăţii Culturale „Memorial Nichita Stănescu", la Festivalul Internaţional de Poezie Nichita Stănescu, Ploieşti, ediţia a XVIII-a (2006); Diploma de Excelenţă a Institutului Român de Teologie şi Spiritualitate Ortodoxă, revista *Lumină lină* şi Societatea literară Mihai Eminescu din New York; Premiul I al Festivalului Internaţional de Poezie şi al revistei *Antares* Galaţi, 2006, pentru volumul Aceste zile; Diploma de Excelenţă pentru întreaga activitate artistică a poetului, cu ocazia împlinirii vârstei de 75 de ani, ediţia a XXIII-a a Festivalului Naţional de Poezie „Grigore Hagiu" (sept. 2015); Premiul de Excelenţă din partea Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Iaşi (2015).

Colaborări la publicaţii:

„Ateneu", „Argeş", „Convorbiri literare", „Cronica", „Dacia literară", „Literatorul", „Porto-Franco", „Antares", „Lumina lină" (New York), „Eminescu" (Australia), „Bogdania" şi altele.

Debutează ca poet în revista "Iaşul literar", 1960

Volume de poezii publicate: "Ardere" (1975), "Catedrala de cuvinte" (1991), "Extemporal la inima" (1999), "Oceanul de stres" (ed. bilingvă-limba română-limba engleză), 2002, "Al patrulea păcat" (2003), "Aceste zile" (ed. bilingvă-limba română-limba engleză), 2005. A mai publicat volumul "Scrisori" (corespondenţă cu Tatiana Stănescu, mama poetului Nichita Stănescu) şi "Nichita Stănescu – O pată de sânge care vorbeşte" (antologie alcatuită de Dionisie Duma, ediţie bilingvă-limba română-limba engleză), 2005. Dionisie Ghe. Duma este membru al Societăţii Culturale "Junimea 1990" Iaşi , al Societăţii Scriitorilor "C. Negri", al Uniunii Scriitorilor din România. Colaborează la cele mai importante reviste literare din ţară ("Convorbiri literare", "Luceafarul", "Cronica", "Dacia literară", "Ateneu" etc.), şi din străinătate "Lumina lină" (SUA). Figurează în "Dicţionarul biografic al literaturii române" de Aurel Sasu.

Despre creaţia lui Dionisie Gheorghe Duma au scris: acad. Iorgu Iordan, acad. Zoe Dumitrescu – Buşulenga, acad. C. Ciopraga, Laurenţiu Ulici, D. Dimitriu, Constantin Trandafir, Th. Codreanu, T. Opriş, S. Bogdănescu, I. Hurjui, Th. Damian, H. Zilieru, A.G. Secară etc.

Am avut bucuria și onoarea să-l cunosc încă din tinerețe și pot afirma că a fost un poet, profesor și om de mare finețe spirituală și umană.

Dumnezeu să-l odihnească în Împărăția Sa!

Ionel MARIN

Mihai Batog-Bujeniţă

UMBRELE AŞTERNUTE PESTE PROZA EMINESCIANĂ

Am convingerea că există zeci de mii de scrieri referitoare la viața și opera Poetului. Este şi firesc să fie aşa, deoarece este considerat, pe

bună dreptate, cea mai cunoscută şi influentă personalitate a literaturii române, poezia sa conţinând înalte noţiuni de filozofie, metafizică şi istorie, iar proza, pe lângă toate acestea, face deseori referiri la elemente de mistică şi sociologie.

Scrierile: studii, analize, eseuri, comentarii sau volume, exceptându-le pe cele demne de toată admiraţia sunt, din păcate, de multe ori pur şi simplu conjuncturale, de o revoltătoare banalitate sau chiar preluări non-creative din altele mai vechi. Nu fac o vină numai celor care le-au produs fiind justificate parţial de dorinţa autorilor de a se vedea publicaţi în legătură cu subiectul, ci şi celor care publică aceste inutilităţi uneori foarte bombastice deoarece nici ei nu dovedesc mai mult simţ critic. Nici nu mai amintesc de faptul că printre acest gen de scrieri s-au rătăcit nu de puţine ori şi condeie cu pretenţii universitare.

Trebuie să mai observăm un lucru! Aceste creaţii, indiferent de calitatea lor, au ca obiectiv prioritar viaţa lui Eminescu, opera sa poetică, cea publicistică şi chiar cea epistolară, deşi eu unul consider că pătrunderea în spaţiul de maximă intimitate a Poetului nu este chiar cel mai bun lucru, mai ales atunci când aceste imixtiuni ajung în faţa publicului larg. În lucrări de mare prestigiu viaţa omului Eminescu este prezentată aproape zi cu zi şi chiar ne putem minuna de câte enigme au fost parţial elucidate, deşi această viaţă a fost trăită la vremea ei, aparent, în lumina cunoaşterii publice şi a unor observatori care au scris mult, din ce ştiau ei atunci despre el. Cu toate acestea, rămân încă unele posibile întrebări fundamentale: a fost el bolnav şi dacă da, oare ce boală a avut? Care este adevărul despre moartea sa ori ce s-a întâmplat la momentul inaugural prilejuit de dezvelirea statuii ecvestre a lui Ştefan cel Mare la Iaşi în ziua de 5 iunie 1883, când prezent a fost şi Regele Carol I? Dar şi multe altele… Cum strădania unor oameni de mare calibru intelectual continuă pe aceste teme, deseori controversate, am convingerea că vor mai apărea şi alte lucrări care să lămurească parcursul terestru al acestui adevărat apostol al neamului.

În context, pare destul de interesant şi oarecum frustrant pentru cei doritori de a afla mai multe despre opera Poetului, faptul că scrierile sale în proză sunt oarecum lăsate, în mod deliberat, într-o oarecare nedreaptă umbră şi ne putem pune întrebarea: oare de ce?

Să fie de vină faptul că la vremea lor unii critici precum Garabet Ibrăileanu sau Eugen Lovinescu au promovat prejudecata că proza lui Eminescu nu s-ar ridica la înălţimea poeziei sau a operei publicistice şi atunci, dintr-un sentiment de respect, aceasta a fost trecută în plan secund? Ştim însă bine că George Călinescu în monumentala sa lucrare ***Opera lui Mihai Eminescu*** demonstrează perfect argumentat că Eminescu este egal cu sine însuşi în toate compartimentele operei sale, că acelaşi geniu se manifestă în întreaga creaţie eminesciană.

Aşadar, rămâne ca o ipoteză de lucru capacitatea noastră, a cititorilor, de a mai înţelege genul de proză scris de Eminescu în primul rând, cel mai probabil, datorată faptului că am luat prea în serios zicerea cu românul născut poet, dar şi pentru faptul că avem alte pretenţii de la proză, unele mai ales de tip informativ şi, în consecinţă, înţelegem puţin sau poate chiar deloc genul romantic definit în cele două direcţii importante enunţate tot de George Călinescu: cea realistă, numită "*sociologică şi evocativă*" şi cea fantastică, numită la rândul ei "*romantică şi imaginativă”.*

Nu se poate spune nici că proza eminesciană ar fi, cantitativ vorbind, nesemnificativă! Desigur, gândindu-ne doar la proza antumă, lucrurile par relativ simple: basmul ***Făt Frumos din lacrimă,*** publicat în revista **Convorbiri Literare** (1870), nuvela metafizică ***Sărmanul Dionis*** în 1872 şi nuvela ***La aniversară*** publicată în **Curierul de Iaşi** (1876) sunt singurele opere despre care se poate vorbi. Cu totul altfel se prezintă situaţia când luăm în calcul proza postumă! Romanul

Geniul pustiu a fost editat de Ioan Scurtu în 1904, iar apoi George Călinescu a reluat proza eminesciană rămasă în manuscrise şi a publicat fragmente în revista **Adevărul literar şi artistic** (1939) sub diferite titluri: "***Aur, mărire şi amor", "La curtea cuconului Vasile Creangă (boierimea de altădată)", "Părintele Ermolachie Chisăliţă", „Avatarii faraonului Tlá" (care a fost şi subiectul tezei de doctorat a lui Călinescu), "Archaeus", Umbra mea", "Moartea Cezarei", "Toma Nour în gheţurile siberiene", "Iconostas şi fragmentariu", Visul unei nopţi de iarnă", "Poveste indică", "Amalia", "Falsificatorii de bani", "Contrapagina"*** etc…

Putem vorbi deci despre o operă impresionanată care ar face cinste şi unui prozator consacrat. Atunci de ce acest con de umbră peste o parte importantă din opera Poetului? Aş îndrăzni să cred că mediul cultural contemporan ne-a modificat în aşa fel încât posedăm încă din copilărie incapacitatea de a mai recepta corect scrierile înaintaşilor şi mă refer în primul rând la basmele care făceau deliciul serilor în care adormeam ascultând basme citite de unul dintre părinţi. Le-am înlocuit, din varii motive, cu stupiditatea desenelor animate japoneze cele care, ce-i drept, i-au scutit în primul rând pe părinţi de eforturile lecturii. Cu ce preţ? Simplu! Cu preţul inculturii! Acum nu mai putem nici măcar să recunoaştem că basmul, departe de a fi doar produsul fanteziilor unor oameni aflaţi într-o stare economică precară total neadecvată creaţiei, este un tezaur de informaţie iniţiatică, dar şi ştiinţifică pe care o putem descifra doar atunci când vom putea înţelege cu adevărat ce ne transmite basmul.

Mai ştie oare cineva că ***Făt Frumos din lacrimă*** este primul basm cult din literatura română!? Şi nici nu prea avem motive de mândrie în acest domeniu unde mai aflăm ca opere de gen doar ***Povestea lui Arap Alb*** scrisă de Creangă şi ***Zâna Zorilor*** de Ioan Slavici. Ambii au scris aceste basme culte nu numai influenţaţi de Eminescu, ci chiar încurajaţi de acesta să le scrie. Mai înţelege oare cineva complexitatea basmului eminescian, cel care dincolo de barocul narativ implică elementele definitorii ale genului precum obiectele magice, dar mai mult decât atât aduce în creaţie personaje absolut inedite precum Genarul definit ca: ***om mândru și sălbatic ce își petrece viața vânând prin păduri bătrâne*** ceea ce ne duce cu gândul la o legendă românească, cea a lui Grui Sânger, prelucrată magistral de Vasile Alecsandri, cel atât de apreciat de Eminescu? Sau modul extrem de interesant în care este pusă în legătură naraţiunea acestui basm cu străvechile mituri ale omenirii (*iepele vrăjitoarei vs. iepele antropofage ale lui Diomede, regele trac din cea de 8-a muncă a lui Hercule*). Merită subliniată şi similitudinea personajului Făt Frumos din Lacrimă, cel care *doinea şi horea* din cele două fluiere ale sale, cu Orfeu, trac de origine, arhetip al cântăreţului inspirat, una din cele mai semnificative figuri ale mitologiei clasice, cel care prin tragismul existenţei sale devine o personificare a durerii şi a sacrificiului din şi pentru iubire. Mai avem oare idee că fie şi numai prin această creaţie Eminescu se impune ca unul dintre marii creatori ai literaturii fantastice universale, comparabil cu clasicii romantismului francez precum: Theophile Gautier şi Gerard de Nerval sau cu cei germani: Novalis, Jean Paul Richter, E.T.A. Hoffmann, Adelbert von Chamisso, dar şi cu inegalabilul Edgar Allen Poe? Mă tem că nu, iar prin aceasta, de pierdut, pierdem noi toţi şi, din păcate, această pierdere ni se cam vede în suflet!

Fără îndoială proza eminesciană are unele dificultăţi de lecturare. Cititorul, vorbim de omul care se dedică lecturii din necesitatea firească de a se instrui şi de a cunoaşte mai mult decât ceea ce vede în jurul său, are tendinţa de a rămâne la suprafaţa textului abordat sau, mai nou, chiar de a citi pe diagonală, convins fiind că va înţelege tot ce este de înţeles după acest superficial exerciţiu cultural. Să presupunem că acest cititor lecturează nuvela ***Sărmanul Dionis*** cea despre care şi junimiştii aveau păreri rezervate considerând-o ciudată, bizară, greoaie şi încurcată, deoarece nu reuşiseră nici ei, oameni luminaţi totuşi, să-i descifreze sensurile adânci, cele care reiterau de fapt mitul lui Lucifer, al îngerului răzvrătit împotriva autorităţii divine şi pedepsit pentru păcatul trufiei. Desluşirea mesajului este dificilă, iar Eminescu însuşi complică situaţia aducând în pagină şi figura

înţeleptului Ruben, călăuza spirituală a lui Dionis, devenit acum călugărul Dan. El este cel care îl iniţiază pe Dan în tainele "Cărţii lui Zoroastru" (numele grec al profetului iranian Zarathustra), sfătuindu-l să o citească din şapte în şapte pagini pentru a-i descifra adevăratele înţelesuri. Şapte este cifra magica în kaballa, doctrina ezoterică medievală a Vechiului Testament, calea spre cunoaşterea supremă şi, implicit, puterea dată de acest tip de cunoaştere, aşa cum spune Ruben.

O tentaţie imposibil de refuzat numai că ea aduce cu sine şi trufia noastră profund omenească, iar cel cu adevărat Atotputernic va sancţiona sever abaterea aducând lucrurile în firescul lor omenesc. Poate fi aceasta o lecţie pentru noi cei de astăzi care, orbiţi de puterea pe care ştiinţele pozitive ne-o oferă, suntem la fel de tentaţi să ne uităm propriile noastre limite?

Din păcate, da, iar osânda va fi la fel de drastică. Numai că nu înţelegem, aşa cum nu mai înţelegem nici sensurile adânci ale unei povestiri chiar dacă, sau mai ales din acastă cauză, este construită în cel mai pur stil schopenhauerian, aşa cum tot Călinescu afirma.

Cezara, o nuvelă aparent simplă, sentimentală, se transformă în cu totul altceva atunci când pesonajele, Ieronim şi Cezara, refac în modul cel mai concret cu putinţă cuplul primordial, edenic, reintegrându-se arhetipal acestuia. O parabolă despre puterea iubirii, aşa cum o vedea Eminescu, atotbiruitoare dacă este profundă, desprinsă de cotidian şi nimicniciile acestuia.

Tema metempsihozei, una foarte îndrăgită de Poet, prezentă în foarte multe din creaţiile sale, o regăsim şi în ***Avatarii faraonului Tlá***, aici apărând pentru prima oară şi conceptul de avatar, provenit din tradiţia indiană a celor zece reîncarnări ale zeului Vishnu, aşa cum în fragmentul ***Archaeus*** vom întâlni conceptul necunoscut până atunci al ***arheilor,*** agentul seminal din care se nasc toate speciile şi formele, principiul fundamental al vieţii, cel imaginat de medicul şi alchimistul Paracelsius şi, mai apoi, preluat de Dimitrie Cantemir sub denumirea de „artizan al speţelor”. La rândul său, Eminescu se referă la acest concept cu termenul de: ***ahazver al formelor,*** specificând prin gura bătrânului înţelept că: *"Arheus este singura realitate pe lume. Toate celelalte sunt fleacuri. Arheus este tot."*

Pare din ce în ce mai dificil să înţelegem profunzimea prozei eminesciene fără un solid suport de cultură universală şi trebuie să recunoaştem că ne este mult mai la îndemână să o ignorăm, ceea ce, din păcate, chiar facem!

Considerat a fi prima încercare de roman total din literatura noastră, ***Geniul pustiu*** se plasează ca gen de abordare la intersecţia realismului cu fantasticul, iar personajul principal, Toma Nour, tribun în oastea lui Avram Iancu, va reitera într-un fel dramatismul vieţii marelui erou al anului de cumpănă 1848, cel care îşi va sfârşi zilele într-o Siberie metaforică, unde a şi murit cu minţile pierdute, uitat şi hătuit. Toma Nour, personajul ficţional al romanului, urmărit prin toată lumea este la sfârşit deportat în Siberia geografică, un fel de infern în variantă pământeană în care se pierd, în primul rând, speranţele. În concluzie pot afirma că proza eminesciană se află într-un con de umbră nu datorită creatorului, ci datorită nouă, contemporanilor, cei care suntem din ce în ce mai puţin apţi de a înţelege complexitatea şi profunzimea acestei opere. Şi nu cred că lucrurile se vor schimba în viitor deoarece vorbim din ce în ce mai mult despre analfabetismul funcţional, o formă elegantă de exprimare pentru a sublinia incultura unui sistem trăirist care a cuprins de fapt întreaga planetă, desigur în mod dirijat, adoptat însă cu un entuziasm îngrijorător.

Rugăciune

Doamne, nu mă lăsa singur în furtuna încercărilor!
Când valurile vieții mă lovesc, fii ancora mea!
Când suferința mă doboară, te rog să mă ridici, cum ridici pe cei slabi.
Nu mă lăsa să mă cuprindă deznădejdea.
Nu lăsa frica să mă înghită.
Întărește-mi sufletul și dă-mi răbdare.
În mijlocul încercărilor ajută-mă să caut voia Ta și să rămân aproape de Tine. Îți aduc toate durerile, lacrimile și fricile.
Doamne, primește-le și preschimbă-le în putere și nădejde. Fie Ție, toată Slava. AMIN!”
SĂ FIȚI OCROTIȚI! – (Livia CIUPERCĂ**)**

Poezia pe cărări de timp

Mihai EMINESCU
(15.01.1850-15.06.1889)

RUGĂCIUNE

Crăiasă alegându-te,
Îngenunchem rugându-te,
Înalţă-ne, ne mântuie
Din valul ce ne bântuie;
Fii scut de întărire
Şi zid de mântuire,
Privirea-ţi adorată
Asupră-ne coboară,
O, maică prea curată
Şi pururea fecioară,
Marie!

Noi, ce din mila sfântului
Umbră facem pământului,
Rugămu-ne-ndurărilor
Luceafărului mărilor;
Ascultă-a noastre plângeri,
Regină peste îngeri,
Din neguri te arată,
Lumină dulce clară,
O, maică prea curată
Şi pururea fecioară,
Marie!

RĂSAI ASUPRA MEA

Răsai asupra mea, lumină lină,
Ca-n visul meu ceresc d-odinioară;
O, maică sfântă, pururea fecioară,
în noaptea gândurilor mele vină!

Speranţa mea tu n-o lăsa să moară,
Deşi al meu e un noian de vină;
Privirea ta de milă caldă, plină,
îndurătoare-asupra mea coboară.

Străin de toţi, pierdut în suferinţa
Adâncă a nimicniciei mele,
Eu nu mai cred nimic şi n-am tărie,

Dă-mi tinereţea mea, redă-mi credinţa
Si reapari din cerul tău de stele
Ca să te-ador de-acum pe veci, Marie!

Michaela Al ORESCU
(06.02.1927 -16.06.2021)

Cum am putut ...

Cum am putut să risipesc
atâta timp și-atâta vlagă
și de comori, o salbă-ntreagă
și-atât elan prea omenesc?

Și-atâta tinerețe vie
și-atâta dor de înălțimi
și să azvârl gânduri, mulțimi,
cărării strâmte și-n pustie?

Cum am putut s-o cred ne-nvinsă
făptura cea din lut, încinsă
în nesfârșita-nflăcărare!

Cum mai pot azi s-agonisesc
timp pentru multele odoare
pe care aș vrea să le sădesc?

Poetul

Un gând rebel, pătruns în sine
Cu rodnicie să-ncolțească,
Impus în aură domnească,
Prin glasul lui să strălumine.

Bob de nisip, pătruns în vine,
Din rana scoicii să-ncolțească
Durerea zbaterii, cerească,
Sculptând rotunduri alb-divine ...

Din lacrima-i cea sidefie
El zămislește o minume
Din profunzimea de genune.

Strălucitoare perlă vie
Iubirii dăruind ardent
Miracolul evanescent ....

Mărturisire

Dând spiritul, din marea-ți bogăție
Ca prin durere, din contrarieri
Să-l întâlnesc cu alte primăveri
Ce-mprospătează ființa-mi încă vie;

El duce lupta supraviețuirii
Cu fiece atom din viața mea,
Mai slabă decât azi fiind cândva,
Mai rătăcită, pradă stând uimirii.

Mi-ai dat acest argint să-nnobilez
Să-mbrac în aur o monedă ternă,
Să îi confer un rost, să-i dau un crez.

Și mi-ai întins o mână spre-nălțare,
Să mă întorc la ginta cu strămoși,
În lumea lor să îmi găsesc salvare!

Pasărea Phoenix

Întregul Pantheon i l-ați răpit
Și toată știința veche, moștenită
De la o Atlantidă adormită,
Din ea să se înalțe-un alt zenit,
Din fiece creație-amintită
Și tălmăcită-n orișicare mit,
Despre un timp pierdut și nimicit,
O lume-eternității fiind sortită.

Precum o Atlantidă-n veșnicie,
O Phoenix – Dacie rămas-a vie,
Chiar dacă-n lume-atunci s-a risipit!

Efigia ei, ascunsă de orgolii
Și scribi mai vechi, o au nedreptățit,
Dar astăzi o recuperează solii!

Eminescu

„Abia-nțelese, pline de-nțelesuri,"
Veneau spre el ecouri ancestrale,
Vitrouri în lumini arhetipale
Atât de greu cu gândul să le-mpresuri.

Vâltori țâșnind din lumile-abisale,
Sacrificând străluminate șesuri,
În geniu-a strâns bogatele culesuri
Ale-unui neam, ivirile-epocale.

Gândirea lui a-mbrățișat averea
Străvechiului popor ce-l recunoaște
Stâlp creator ce-i va păstra puterea

Regenerării-n lupta de-a renaște
Din prăbușire, spre reînvierea
În Phoenix-ul ce timpul recunoaște.

Nicolae ROTARU
(28.03.1950-30.03.2024)

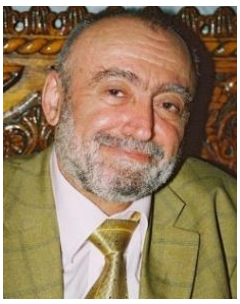

Drapelul sfânt

Simt nostalgii ce-aleargă pe meninge,
Cu tine sufletul mi-e mai ușor,
Îmi este leac simbolul tău de sânge

Ș-onor îți dau, iubite Tricolor!

Bogat în aur ca un lan de grâu,
Sufletul meu e doldora de dor,
Mă-ndrept spre tine ca spre mare-un râu,
Onor să-ți dau, sfințite Tricolor!

Vizionar spre nesfârșiri albastre,
Privesc sperând, reper strălucitor,
Ca luciul lunii ăn sclipiri de astre-
Înalt onor, bătrâne Tricolor!

Om astral

Dau pe din două, iarăși, infinitul,
Ochii retează, nemilos, azurul,
Mai negri și stâncos ca antracitul
E cercul de mister ce dă-nconjorul

Unui rotund învârtitor terestru,
Pe care, ultim trăitor, privesc,
Cum chiar Ilie cu caii-n buiestru
Străbate nesfârșitul calm ceresc.

N-am ce să fac și cel din mine tace,
Două singurătăți abia conviețuiesc,
Pe necuprinsul înstelat de pace,
Planetele eterne zac și strălucesc.

Fost cineva

Vă-ncânt și delectez la o adică,
Prin versul meu dulceag, ce și urzică.
Destram mistere-n țeseri de iluzii,
Și pe făgaș de umbre trag concluzii.

Mă poticnesc, e drept, în câte-o știanță,
Dar mă ajută-n zel și cutezanță,
Un înger erudit aflat la post,
Ca-n tot ce-i fără rost să cat un rost.

Vicleni martiri mă-nșeală și m-asmut,
După-ndreptări drăcești drept azimut,
Spre cel ce sunt sau cel ascuns în mine,
Fost cineva, azi – bietul oarecine...

Simțuri și simțiri

Ochii mei își târșesc mersul
sub tălpile grelelor pleoape,
așa-mi satisfac ei interesul
de văz din aproape în aproape.

Urechile împărășate, pleoștite,
își ciulesc amintirile dinspre ieri,
așa-mi îndestulează cu zise ticsite
burdufurile pline cu vechi tăceri.

Și nările adulmecă-alene, bătrâne,
din nasul ogarului de presă ce-am fost,
așa-mi cufund trupu-n aromă de grâne
și pâinii celeste-i caut nou rost.

Cu buze de foc, vulcan stins ce-am ajuns,
împroșc reci vocale și stihuri de gheață,
așa-mi consum, pășitor către apus,
un ultim coltuc din oferta de viață.

Cu palme bătrâne și roase de muncă
un creștet de prunc lin mângâi, nepot, fiu,
așa-mi amintesc ancestrala poruncă
de-a trece-n rămași la ceasul târziu.

Notă: Poezii din volumele: „Aripa lui Ariel” și „Lebăda de ceară (Lampa cu carbid) Ultima faptă lirică, Editura Fast Editing, București

Niculae STĂNESCU

NEMURITORUL

Cam de un secol și ceva
Pe plaiurile strămoșești
A apărut o nouă stea
Luceafărul din Ipotești.
Acest luceafăr, din născare,
De Muze-a fost îmbrățișat,
Așa că nu e de mirare
C-a ales drumul ce-a urmat.
Iar drumul pe care a pornit
N-a fost deloc un drum ușor
Dar s-a luptat și-a biruit
Precum un vechi gladiator.
Ajuns aici, s-a întrebat:
Ce teme sunt de abordat?
Și a ales teme din toate

Sectoarele de-activitate.
Cu această abordare
Și luptând cu-nverșunare
A reușit, într-un final
S-arate că e genial.
Talentul și l-a demonstrat
Înainte de majorat
Prin poezia despre bunul
Dragul profesor, ARON PUMNUL.
De dragostea nemărginită
Pentru țara să iubita
Spune-n altă poezie:
"Ce-ți doresc eu ție
Dulce Românie .. "
În EPIGONII, un tablou
Cu două fețe: bun și rău
Despre înaintașii care
Au adus țării onoare
Cu mândrie ne vorbește
Și pe toți îi preaslăvește.
Dar despre-ai săi contemporani
Care-s cu gândul doar la bani
Ne spune, foarte întristat
Ca ei, sunt toți de condamnat
Și-adăugă îndurerat:
"Iara noi? noi epigonii
Simțiri reci, harfe zdrobite
Mici de zile, mari de patimi
Inimi bătrâne, urâte"...
Despre sărăcia-n care
A trăit zile amare
Pe care le-a trăit ca-n vis
Cugetă SĂRMANUL DIONIS:
"Bani n-am mai avut de-un secol
Vin n-am mai băut de-o lună"...
Prin versurile lui de jar
Din ÎMPĂRAT ȘI PROLETAR
Condamna asupritorii
Și îndeamnă muncitorii:
"Zdrobiți orânduirea
Cea crudă și nedreaptă"...
Condamnă deci tirania
Promovând doar omenia.
Prin iubirea ce se leagă
Între femeie și bărbat
Ne spune clar, să se-nțeleagă
Că-i ceva sfânt cu-adevărat.
O asemenea iubire
Are calități celeste
Și duce la nemurire
Ca-n CĂLIN, file de poveste...
Că a fost cu adevărat
Un patriot înflăcărat
Ne spun versurile sublime
Din lupta de LA ROVINE
Și SCRISOAREA TREIA care
Rămâne nemuritoare.
De natură când vorbește
Sufletul se-nveselește
Căci te transporta-n Paradis
Unde trăiești viața de vis
În mijlocul codrilor
În murmurul izvoarelor
Și mirosul florilor...
Însă poezia care
L-a adus la consacrare
Este poemul LUCEAFĂRUL
Care, pentru-a fi înțeles destul
Trebuie analizat
Prin sacrificiul asumat
De-acest LUCEAFĂR nemuritor
Care s-a dus la CREATOR
Și l-a rugat stăruitor:
"Reia-mi al nemuririi nimb
Și focul din privire
Iar pentru toate, dă-mi în schimb
O oră de iubire"...
Alături de iubita sa
Care, deși e muritoare
El o iubea cu înfocare.
Însă cum acea iubita
S-a dovedit necinstită
Înjghebând scene de amor
Alături de alt murit
Și-a dat seama imediat
Că s-a purtat necugetat
Și că planul ce-a făcut
A fost prost de la-nceput
Și că idilă s-a sfârșit.
Luceafărul, dezamăgit
A transmis iute un mesaj
Vizând pată din obraz
A acelei muritoare
Fără picuț de onoare:
"Trăind în cercul vostru strâmt
Fericea va petrece
Iar eu, în lumea mea mă simt
Nemuritor și rece"

Față de cele de mai sus
Doar un catren mai am de spus:
Lirismul eminescian
Este comoara acestui neam
Și rodul unui har divin
În fața căruia mă-nchin

Vasilica GRIGORAȘ

PLANTE GRĂITOARE: secvență senryu

beneficiari –
mulți bănuți înghițiți
de gura-leului
*
risipă mare –
drăcilă topind instant
mierea-ursului
*
râvnind la averi –
calea de vindecare
doar mătrăguna
*
imașul țării –
în iarba-puturoasă
numai cârtițe
*
vremi indecise –
azi până și spanacul
devenind porcesc
*
mii de așteptări –
izvoarele nu udă
flămânzica
*
tren deraiat –
coada-mâței trasă
fără-ncetare

*
mari strâmtorări –
de sub talpa-lupului
nicio luminiță
*
laudă de sine –
în context european
la coada-vacii
*
un foc năpraznic –
când și urzica-i moartă
nicio speranță
*
strănutătoare –
ceai de ochiul-boului
cu gust de pelin
*
culmea lăcomiei –
șefi donând doar o turtiță
cât un degețel
*
furt la drumul mare –
rochița-rândunicii-n
traista-ciobanului
*
floare-de-paie –
mimoza rotunjoară-i
o limbăriță
*
cașul popii
pe limba-mielului –
gust de-angelică
*
o voinicică –
cu untul-pământului
prin roua-cerului
*
părălușele –
zburătoare pe sub
unghia-ursului
*
sălcii-plângătoare –
săgeata-lui-Dumnezeu
lovind din plin

Prof. dr. Nicolae Stăncescu -Duvăz

O analiză comparativă între Istoriile Literaturii Române semnate de Nicolae Manolescu, Alex Ștefănescu și Al. Florin Țene

Istoria critică a literaturii române. Cinci secole de literatură de Nicolae Manolescu, Istoria literaturii române contemporane (1941-2000) de Alex Ştefănescu, **Pagini de conştiinţă: Ziarişti şi scriitori (seria în 4 volume, trei apărute până în 2025) de Al. Florin Ţene.**

Manolescu: „Istoria critică…”îşi propune o sinteză de mare amploare a literaturii române, pe macro-interval (cinci secole). Criticul însuşi admite că lucrarea nu este un „manual” neutru, ci expresia propriului gust, temperamentu şi opţiuni.

Ştefănescu: În „Istoria literaturii române contemporane (1941-2000)” autorul îşi asumă o lucrare de reconstructie istorică şi literară a perioadei postbelice-contemporane, punând accent pe mecanismele regimului comunist, asupra literaturii ca supravieţuire, transformare, etc.

Al. Florin Ţene: În „Pagini de conştiinţă…” (seria) autorul are obiectivul specific de a prezenta portrete (medalioane) critice ale unor scriitori şi jurnalişti, punând în prim-plan conştiinţa, angajamentul moral, presa/ziaristica ca parte integrantă a vieţii literare.

Observaţie: Manolescu şi Ştefănescu se înscriu în traditionala istoriografie literară, cu scopul de sinteză şi cronologie; Ţene are un obiectiv mai restrâns şi tematic (ziaristi + scriitori, conştiinţă, moralitate) şi este mai recent.

Manolescu: Abordarea este de istorie literară critică – adică combină cronologia cu evaluarea personală, selecţia autorilor, atribuirea de „autori de antologie” versus „autori de dicţionar”. Criticul recunoaşte că lucrarea reflectă gustul său personal („… exprimă pe mine cel de acum şi de aici …”) şi că există relativitate în evaluări.

Ştefănescu: Abordarea are un accent documentar-istoric (perioade, secţiuni, evoluţii), cu un cadru narativ („ce s-a întâmplat cu literatura română în timpul comunismului?“) şi investigaţie asupra mecanismelor politice, sociale ale literaturii.

Ţene: Metodologia este de tip portret/medalion literar-jurnalistic; fiecare capitol sau text analizează o personalitate, combinând biografie, context cultural, jurnalistic, literar, cu accente morale/etice.

Observaţie: Din punct de vedere metodologic, Manolescu oferă o viziune largă, însă cu subiectivism asumat; Ştefănescu adoptă o abordare mai „istorică”, cronologică şi de

contextualizare politică; Ţene practică o metodă mai micro (individualizată), focalizată pe personalităţi şi pe ideea de „conştiinţă”.
Manolescu: Lucrarea este voluminoasă (1500 pagini) şi cuprinde cinci secole de literatură română, potrivit descrierilor. Structura include capitole dedicate autorilor-antologie, evaluări critice, selecţie atentă.
Ştefănescu: Structura indicată: 1176 pagini, format mare, 118 capitole grupate în cinci secţiuni (1941–1947; 1948–1959; 1960–1971; 1972–1989; 1990–2000). Include indice de nume, ilustraţii, documentare vizuală.
Ţene: Seria „Pagini de conştiinţă” cuprinde volume dedicate „ziarişti şi scriitori”, cu medalioane, portrete. De exemplu, volumul 2 are un cuprins listând nume: I. Istrate, Ioan Mititean, Macedon Tofeni etc.

Observaţie: Manolescu şi Ştefănescu oferă lucrări de sinteză mare, de istorie literară; Ţene relaţionează cu o structură tip „antologie de portrete” centrată pe jurnalism şi literatură.
Manolescu: – Ambiţie de mare sinteză, acoperind perioade ample.
– Autoritate critică recunoscută, ceea ce conferă greutate lucrării.
– Viziune personală, ceea ce poate stimula dezbaterea şi interpretarea.
Ştefănescu: – Detaliu documentar, cronologie clară, structură segmentată pe epoci.
– Accent pe literatura sub regim politic conflictual (comunist) – ceea ce oferă importanţă istorică şi critică.
Ţene: – Originalitatea temei: jurnalism + literatură + conştiinţă – un unghi mai puţin tratat în istoriografiile literare.
– Accentul pe personalităţi, ceea ce face lucrarea accesibilă şi utilă în medalioane (pentru studiu, biografie, contextualizare).
– Lucrare recentă, deci cu potenţial de a integra personalităţi mai puţin canonizate.
Manolescu: – Subiectivism declarat, ceea ce poate fi văzut ca slăbiciune dacă se urmăreşte neutralitatea. Reacţii critice privind erori sau selecţii controversate (ex: data unui accident, etc) în observaţii critice. Se adresează mai mult specialiştilor, poate dificila pentru public larg.
Ştefănescu: Lucrarea este voluminoasă şi de format mare, ceea ce poate fi un impediment logistic. Accentul mare pe epoca comunistă poate reduce tratarea altor epoci mai echilibrat. Potenţială limitare dacă nu include suficient literatură post-2000 (limitat până la anul 2000).
Ţene: – Fiind recentă şi de temă specializată (ziarişti + scriitori), nu oferă o istorie completă a literaturii române în sine, ci un fragment tematic.

Dacă vă interesează o istorie literară generală, cu amplă acoperire, Manolescu este de referinţă; însă trebuie utilizată cu discernământ critic (pentru că autorul însuşi avertizează asupra subiectivităţii).

Dacă te interesează literatura română în regimul comunist şi imediat după 1990, cu documentare istorică, Ştefănescu oferă un cadru clar de epocă şi analiză.

Dacă cititorul dorește să cunoască profilul literatura-presa, jurnaliști-scriitori, dimensiunea moral-culturală, portrete individuale, conştiinţă literară, atunci Ţene devine o resursă utilă şi relativ nouă.

Făcând o comparaţie directă între cele trei:

Focalizare tematică: Manolescu (sinteză istoric-critică largă), Ştefănescu (perioadă contemporană, epocă comunistă-post), Ţene (tema conştiinţă, jurnalişti & scriitori, portrete).

Metodologie: Manolescu are o viziune personală relativ „clasica” de istorie literară; Ştefănescu adoptă o abordare structurată pe epoci; Ţene merge înspre biografie, portret, jurnalism.

Utilitate pentru studiu/ cercetare: toate trei pot fi utilizate, dar în funcţie de scop – pentru cercetări de sinteză şi canon (Manolescu), pentru epocă contemporană (Ştefănescu), pentru tema literatură-presa şi conştiinţă culturală (Ţene).

Din punct de vedere critic, necesită o abordare reflexivă: să se ţină cont că selecţia autorilor şi evaluările critice nu sunt neutre. Manolescu însuşi avertizează asupra relativităţii.

În final, „Pagini de conștiință” de Ţene se înscrie într-o linie de cercetare complementară faţă de marile „Istorii ale literaturii” ale lui Manolescu şi Ştefănescu — nu le înlocuieşte, dar le completează, aducând în spaţiul academic dimensiunea jurnalismului şi a conştiinţei culturale.

Medalion LIRIC

Cristian Petru BĂLAN (SUA)

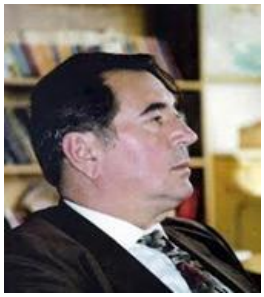

SOARELE LIBERTĂȚII PESTE ROMÂNIA

Să strălucească-n zori, cu foc și bucurie,
Al Libertății Soare sus, peste-a Țării glie!
Să ne-nălțăm ca el, cu țel de neclintit,
Spre-un viitor mai bun, din inimi făurit!

Cu suflet drept, curat, și forțe neînfrânte,
Ieșind de sub ruine cu biruințe-n frunte!
Prin muncă și curaj, prin cinste și unire,
Să ne-mplinim destinul cu demnă strălucire!

Și-atunci mărețul Soare, plutind peste coline,
Ne va zâmbi cu raze scăldând Țara-n rubine -
O România sfântă, de ceruri ocrotită,
Să aibă pace lungă, în piepturi adâncită.

Iar Tricolorul nostru să fluture în valuri
Pe munți, pe văi, pe case, peste-nflorite maluri,
Să construim cu har, să rezidim iar țara,
Cu vrednicie nouă, să-i înălțăm tiara!

Căci suntem neam străvechi, cu nume cunoscut,
Care-a-nfruntat furtuni și-n veci n-a fost pierdut.
Iar voi, românii tineri cu suflet luminat,
Voi sunteți viitorul de aur, așteptat!

Să crești în virtute, cu suflete senine,
Purtând în piept credința și setea de mai bine,
Să fiți mereu mândrie, Speranță și tărie,
Să înălțați spre Soare întreaga Românie!

Și Dumnezeu din ceruri să-și plece fața lin,
Să binecuvânteze zilnic acest pământ divin,
Căci peste România din nou reîntregită,
Va străluci credința făcând-o fericită!

EMINESCU, CADOUL UNIVERSULUI

În neamul nobil românesc,
Din infinit apare
Un minunat cadou regesc -
Și este cel mai mare.

Când nimeni nu s-ar fi gândit,
Sub codrii de aramă
Un mare geniu s-a ivit -
Și EMINESCU-l cheamă!

Este poet și gânditor
Cum sunt puțini în lume,
De splendid grai făuritor,
Cu preț și drag renume!

La Ipotești, în zori de vis,
Sub cerul blând de vară,
Se naște-o stea de paradis —
Cu o sclipire rară.

Copil cu suflet minunat,
Și ochi de stea aprinsă,
În Cernăuți și-a delectat
Setea de-a ști, nestinsă.

La Viena, tânăr visător,
Cu gânduri de lumină,
Ca și-n Germania, cu spor,
Își face mintea plină.

Pe scenă e sufleur, actor,
La trupa lui Pascaly,
La Dunăre-ntr-un port, cu spor,
Muncea ca și hamalii...

La Iași, în maldăre de cărți,
Bibliotecar devine,
Ca revizor prin multe părți -
Cu Creangă se-are bine.

Cu Slavici, prieten de cuvânt,
Și Maiorescu-n strajă,
Iubirea-l prinde-n legământ —
Cu-a Veronicăi vrajă.

La „Timpul”, scrie critici mari -
Pagini uluitoare,
Lovind regimul de speranţari,
Stârnindu-i răzbunare.
Dar un *„Luceafăr”* l-a-nălţat
Pe cerul poeziei,
„Geniu pustiu” - roman bogat -
Rămâne veşniciei.

Zdrobit, el moare abătut
Chiar într-o zi senină.
Ca voievozii s-a zbătut
S-avem viaţă creştină.

Măreţe funeralii-au fost
Cum alţii nu avură;
Ceremonii cu mare rost
Prietenii-i făcură.

La Belu, somnu-i este blând
Sub o eternă rază.
Ţara-l stimează ca pe-un sfânt
Care de sus veghează.

Al. Florin ŢENE

Germinaţia de sub zăpadă

Alunecă sănile pe vise de zăpadă-
Sub ea căruţele germinează trudă,

Copii mai vin uneori să vadă
În sat câte-o bătrână rudă.
Umbrele bunicilor privesc peste gard
Cum trec nepoţii în iureş pe cale,
În zborul lor clipele ard
Etapele în graba de a ajunge la vale.
Timpul ascultă cum scârţâie roata
Urechea lui aşterne tăcerea sub nea,
Sănile trag după ele gloata
De constelaţii până apune ultima stea.
Atunci ies din cimitire străbunii
Să mai dea sfaturi celor grăbiţi,
Însă sub privirea de gheaţă a lunii
Rămân în cruci împietriţi.
Alunecă sănile pe vise de zăpadă
Când timpul aşterne tăcerea sub nea,
Doar el a rămas în ogradă
Şi lacrima ce picură din stea.
Undeva în adâncuri decantează vinul via
De culoarea obrazului ruşinatelor fecioare,
Sub zăpezi, încă, mai germinează poezia
Iar rimele sunt însămânţate de soare.

Cuvinte din livezi

Când a trecut atâta amar de vreme?
Iubito, peste noi zăpezi s-aştern,
Cât sunt aici cu tine, nu te teme
Chiar dacă în geam ne bate-un frig etern.
De când ţi-a înflorit pe deget iarbă,
-vergheta legământului pe veci-
Lumina din oglinzi se-mpleteşte salbă
Când prin poezia mea tu treci.
Chiar dacă, tu, ascuns, nu mai eşti
Fetiţa din livezi, dar eşti bunică,
Porţi cu tine traista cu poveşti
Pentru nepoţica cea mai mică.
A trecut, când, atât amar de vreme?
Iubito, peste noi se-aştern zăpezi.
Eu sunt aici, alături, nu te teme
Şi-ţi mai culeg cuvinte din livezi.

Mircea Dorin ISTRATE

Eminescului mărire
(Partea a III-a)

Motto

Tu, făcut-ai din cuvinte /Giuvaeruri și potire,
Să te ținem veșnic minte, /Vremurilor în rotire.

Ochiul meu când mi se-mchide
Peste-a dumitale carte,
Universul v-oi cuprinde
Și pe tine, dus departe,

Te-oi căta prin ceruri vaste
Să mă-nclin că te-am văzut,
Tu, Luceafăr între astre,
Vis divin, și-al nost' durut.

Că, înconjurat de iele
Din clipita-ți de-nceput,
Fost-ai îndrăgit de ele,
Pământean, cu chip de lut.

Cu-a ta limbă îndulcită
Mărgelată într-un vers,
Mi-ești icoană drumuită
Pe cărări de univers.

Fală pentru timp ce vine,
Liniște mângâietoare,
Sterpi am fi fără de tine,
Limbă făr' de-nfiorare.

***

Acum seara stă să vină
Peste noi și lumea toată,
Eu, căta-te-oi după cină
Sus pe bolta înstelată,
Și când m-o cuprinde somnul,
Și-mi va face pleoapa grea,
Cum mereu îmi vrut-a Domnul
Te-o aprinde într-o stea.

Tu, mi-i priveghea din 'nalturi
Huma asta pământească,
Și pe-a noastre toate neamuri,
Ce-s din viță, românească.

*

Azi, un muc de lumânare
Pe altar de pământesc,
Voi aprinde-n lăcrimare,
Pentru tine, cel ceresc.

***

Doamne, cum aș vrea să fie
Oare ce-ar fi ca odată,
Într-o ziuă neuitată,
Tu, Mărite Eminesc
Să cobori din cel ceresc
În ținutul românesc,
La o sfântă sărbătoare
Cum de mult n-a fost sub soare?
Și din suflet să ne spui
„DOINA„ ta cum alta nu-i,
Și-un „LUCEAFĂR„ nestemat
Din cel gându-ți preacurat,
Și o vorbă-mbărbătată
Cum nu fost-a niciodată,
Și-ncă „CE-ȚI DORESC EU ȚIE
DULCEA NOASTRĂ ROMÂNIE„
Ca din noi să faci bărbați
Luptători adevărați,
Care să putem da vamă
Țării ăstei, dragă mamă,
Jertfitori să fim în toate
Pentru sfânta LIBERTATE.

Și-apoi leac ne fii pe rană
Când visăm la cea codană
Ce ne-amobocit iubirea
Când pierdutu-ne-am cu firea,
Lângă șipotul ce-ngână
Când luatu-ne-am de mână
Într-o zi de primăvară,
Noi copii, fără prihană.

*

Dacă asta ne vei face,
Du-te dară-n sfântă pace

Din străvechiul pământesc
Pe întinsul tău ceresc,
Unde fii Luceafăr blând
Din înaltu-ți priveghind
Peste nația-ți română,
Peste stâna cea bătrână
Veșnicită-n cela deal
Din străbunul meu, Ardeal.

Alegerea e-a noastră

Viața, ce-o trăim acuma, pare toată prost făcută,
Prea puțină e frumoasă și prea multă e urâtă,
Prea puțină mi-e în toate îndulcită ca de miere,
Și prea multă e de-acuma, silnicită, numai fiere.

Eu, de aș avea puterea, ce o are Preamăritul,
Viața-aș face-o bobi de miere,fie-mi omul,
fericitul
Că născutu-s-a-n lumină, nu în vremea cea urâtă,
Unde totul și mai toate, ne fac ziua mohorâtă.

Dar nu am a Lui putere și nici știu de fi-va bine
Să trăim o viață-ntreagă, eu și tu și orișicine,
În prea plinul frumuseții și-n dulceața bucuriei,
Fără gânduri și păcate, fără cea meschinărie,
Fără ură și minciumă, fără crunta răzbunare,
Fără ce-i mai rău în lume, josnicia din trădare,
Că atunci n-am ști vre-odată, ce-i tristețea,
supărarea,
Ce-i o viață-nnevoită, ce-i smeritul și iertarea.
*
Vedeți voi, cum Domnul știe, să îi de-a la fiecare
Cu balanța Dumisale și iubire și trădare,
Și plăceri și fericire și-ndulcitele păcate,
Să-și aleagă ce dorește, de cum sufletul îi poate.

Iar la urmă fi-va plata, la ce încă ai ales,
După cum a tale simțuri îmi vroit-au din cules,
Judecata fi-va dreaptă, după faptele făcute,
Iadul cel cu chinul veșnic, raiul, celor cu virtute.
**

Așadară, voi alegeți unde fi-veți după moarte,
Fiindcă-n viața cea trăită, voi sunteți a voastre
fapte,
Domnul v-a lăsat s-alegeți, locu-n care veșniciți,
Iadul, groapă cu genune, raiul cela plin de sfinți.

Adrian BOTEZ

INCOGNITO

Sunt COPAC-ÎNTR-O-GRĂDINĂ:
ANONIM... - ...și FĂRĂ VINĂ:
M-am pierdut - astfel - de lume
Am scăpat de PROASTE GLUME...

Nu-mi pune nimeni mâna-n PIEPT
Să-mi spună că... - ..."*NU SUNT DEȘTEPT*":
N-ar fi ADEVĂRAT - nici DREPT!
...Și plouă... - ...ninge peste mine...
Vânturi mă bat... - ...DAR MI-ESTE BINE!

COROANA-mi e doar un SCHELET
Dar rabd... - ..."*PUSTIU FĂRĂ BUGET*"...
Căci știu - măcar - că n-oi rămâne
Ce-s AZI... - ...și "*MÂINE*"... - ...și

"*POIMÂINE*"...

Chiar dacă AZI n-am... - ..."*OCHII VERZI*"
N-oi fi - mereu - ce-acuma vezi !
...M-ascund toți POMII-DIN-GRĂDINĂ:
Nu las' PAIAȚE ca să vină
Și - NEPOFTITE ! - ...să rămână!

...Un ANOTIMP... - ...iar NU O VIAȚĂ
Voi fi un "*COSM-CU-PIELEA-CREAȚĂ*"...
...Apoi... - ...DURERILE vor trece...
Nicicând INIMA-mi nu fu rece!

...Pe COAJA-mi - PLOI vor șiroi
Dar ȘTI : LUMINA VA VENI!
...Și - în curând - VOI ÎNFLORI...
...Voi avea - în curând - un ROST:
'Mi va lua - din FRUCTE... - ...ORICE
PROST!
*

...De ce ți-e scris... - ...oricum nu scapi
Căci - de exiști... - ...SINGUR TE SAPI...
Dar una-i - în GRĂDINĂ - SINGUR... - ...”*RUPTĂ ROATĂ*”
Și alta-i să distrezi... - ...O-NTREAGĂ MONSTRUOASĂ GLOATĂ!

Maria FILIPOIU

Dorul de patrie

În suflet arde dorul de țară,
La confrați strămutați de pe glie,
Când simt gustul de pâine amară
Și de robie.

Cu scrumul inimii-n călimară,
Români rătăcind în pribegie,
Scriu iubirea pe ritm de fanfară
Pentru patrie.

Se scurg triști pe lacrimi de ceară
Și duc speranța în veșnicie,
La eroi străini de țărișoară
Plătind simbrie.

Că-n grai străin au primit ocară,
Numai sufletul umilit știe,
Când pe chip livid lăsa povară
În agonie.

Dorul din suflet nu vrea să piară
Nici când e pe-a cerului câmpie,
În rouă pe flori de primăvară
Să reînvie.

Ghimpi dintre hotare să dispară,
Arde speranța-n flacără vie;
De-a fi Unirea milenară
Spre armonie.

Unirea Principatelor Române
(acrostih)

Unirea frățească în românesc grai
Naște năzuință-n suflet de român.
Iubirea de țară se-ncinge-n alai,
Românii să aibă un singur stăpân,
Ecouri să ducă pe-al patriei plai,
Alungând străinul de pământ hapsân.

Prutul pe valuri duce suferință,
Rupe din maluri să apropie frați;
Imnul să fie cântec de credință
Nației române din Munții Carpați.
Când bucium în vuiet duce voință,
Iar la rugăciune se-adună confrați,
Pe drapelul țării scriu năzuință:
Altar de biruință pentru bărbați.
Toți de același neam într-o ființă
Elogiind eroi, de-a nu fi uitați,
La sărbătoare cu-a păcii sentință,
Onorul dau patriei, ca bravi urmași;
Recunoscători pentru biruință.

Române, prinde-te-n Hora Unirii,
Omagiu să aduci țării străbune!
Mai scrie file-n actul înfrățirii,
Înaintașilor de-a fi renume!
Neamul unit să-și cinstească martirii,
Ecou de biruință du în lume!

Piața Unirii din Focșani, județul Vrancea

Ioan Miclău-Gepianu

O, TU DACIE FRUMOASĂ

O, Tu, Dacie frumoasă,
Cu suflet primit din ceruri,
O legendă ți-a fost dată:
Peste veacuri, peste vremuri,
Să fii steaua luminată!

O , Tu, Dacie frumoasă
Mult iubești munții de aur,
Apusenii, toți Carpații,
Unde-n libertate Dacii
Fericiți trăiesc ca frații.

O, Tu, Dacie frumoasă,
Ai ajuns mândria vieții
Și speranța viitoare,
Leagăn dulce tinereții
Nou născutelor popoare.

Semănând holde de grâne,
Făurar în orice lucruri,
Storcea-i miere de albine,,
Ai crescut viteji la arcuri,
Unind frații Geții-Dacii,

Unind sfintele lor locuri,
Devenind o Fortăreață.
Ești Legenda,
Faima-ntregului pământ,
Țară-n toate roditoare!
O, Tu, Dacie frumoasă,
Fruntea-n soare ridicând,
Ești legenda ce ne are
Drept popor cu suflet sfânt.
Ospitalier și blând!

LA IZVOR CU DULCE APĂ

La izvor cu dulce apă, dorul mână cu-nsetare,
Dalba ciută și regina tainei codrilor adânci,
O scânteie, o fantasmă, punct rostogolit în zare,
Pare-a fi când ea coboară la izvorul dintre stânci.

Lasă-ți mintea să alerge după ochii cei albaștri
Ale muzei ce-și mlădie trupul pe un vers de aur,
Chiar de urmele-i mor duce spre al templelor sihaștri,
Ori de spini va fi cununa pe-al meu creștet pusă laur.

Căci totuna-mi este mie, de mă lauzi ori mă blestemi,
Nici viața n-are farmec, nici folos de-i cu-ntristare,
Așadar, lăsați-mi soarta s-o ridic de-asupra, peste-mi,
S-apuc polii și văzduhul, cerul reflectat în mare!

Însă-n codrii căprioarei v-aș ruga să nu intrați,
Înainte ca din inimi răul tot să-l deșertați,
Astfel cerul cel albastru nu cumva să-l tulburați,
Nici izvoarele ce picur printre falnicii Carpați !

Noi am stat la paza porții marei Europe-n vremuri,
Am oprit hoardele lumii cu-a lor cruzi năvălitori,
De se depănau ca firul unor nesfârșite ghemuri,
Însă în Carpați găsiră bravi Români apărători.

MI-E DOR…

Mi-e dor de sat,
Mi-e dor de strada mea cu praf,
Ascunsă de salcâmi în floare.
Poteca cea din lemn de brad,
Se-ncovoia ușor,
Călcată sub picioare!

Mie dor de sat,
De oameni simpli, neschimbători
În vorba lor cea blândă la rostire,
Înfășurată într-un sincer zâmbet,
Eu regăseam cu drag
Acea aleasă, prea sinceră simțire!

Mi-e dor să văd
Țărani mergând la coasă,
Țărănci cu fusta prinsă-n brâu
Grăbind lucrul în casă,
Și-apoi cu-acelaș sârg,
S-alerge să dea sprijin la secerat de grâu.

Mi-e dor să văd
Duminici, după rugăciuni,
Jucând și fratele și sora
Toți tineri cu obraji arzând,
Iubire veșnică jurând.

Marian ILIE

Fă-mă, Doamne, iar sămânță

Ia-mă, Doamne, fă-mă iar sămânță
Și aruncă-mă în univers
C-am trudit o viață căutând să
Aflu ce mileniile au șters

Știu că am făcut, Doamne, păcate
Și că merit totul drămuit
O fărâmă de eternitate
Și un strop din spațiul infinit

Este ce mi-ai dat – ca multor semeni
Dar eu n-am ținut pasul cu ei
C-am plecat din Capricorn și-n Gemeni
M-am oprit la umbra unui tei

Pe-ale cărui ramuri din nervuri
Picurau cuvintele glosate
Semănând nemărginime-n jur
Parfumată cu eternitate

M-am oprit acolo și mi-e bine
Prin Cuvântul Tău să regăsesc
Universul stăpânit de Tine
Și să-l scald cu suflet omenesc

Ionel MARIN

Cerșetor de normalitate

În cartea vieții
Suntem trecuți prin nume.
Devenim călători liberi,
Pe aripile viselor, ale veacurilor...
Cerul ne îmbrățișează cu
Brațe de lumină și de iubire,
Prin Părintele ceresc,
Isus Hristos, Păstorul nemuritor.
Normalitatea este a Iubirii.
Iubirea crește și se hrănește cu iubire!
Anormalul, imoralitatea crește:
Suferința, nedreptatea, violența...
Într-o lume, denumită democratică,
Izgonit de la Cina cea de Taină,
Ești obligat să devii sclav liber și supus,
Umil cerșetor de normalitate...
Se pare că cineva stinge candela iubirii,
A educației normale, firești, a omeniei.
E timpul trezirii, căutării:
Adevărului, armoniei și păcii planetare.

Niculina CROITORU

ÎN ȚARA MEA!

În țara mea unde mai cântă cucul
Și fetele mai poartă-n hore ie,

Unde albina-și ia din floare sucul,
Răsună vesel cântecul de ciocârlie.

Mai sunt păduri ici colo câte-un pâlc,
Pe dealuri s-a scos din rădăcină via,
Întreabă codrul ,,copacii unde-i duc?"
Se uită după lucrători, câmpia.

Pe prispele din sate părăsite,
Mai plânge dorul în câte un ungher,
Nici grădinile nu mai sunt prășite.
Mai vezi sub streșini câte un cuib stingher.

Stema e golită, mă apucă jalea
Când văd că zi de zi ne pierdem rostul
Încă mai este la locul ei, marea
Și muntele ce își păstrează postul!

În țara mea vorbim aceeași limbă;
În ea iubim, în ea ne plângem morții,
Dreaptă rămâne când viața ni-i strâmbă,
Ea ne e reazem, ea e stâlpul porții!

În țara mea nu a murit speranța,
În cântec și în joc ea prinde viață!
Aștept să-ncline Dumnezeu balanța,
Să ne priască ,,schimbarea la față"

EU CRED!

Eu cred, viața mea de acum
Adunată-i din bucăți,
Pierdute-s clipele pe drum
Împiedicate-n judecăți.
Am scris liber pe cerul meu
Unde nu se înalță ziduri,
A fost deasupra mea mereu
Când căutam prin grinduri.

Primesc din plin înțelepciune
Ce nu am trăit-o la timp,
Când mă credeam pe genune
M-am trezit că sunt în Olimp.

Acum cuvintele cârpesc
Să-mi facă mantia nouă,
Iar bruma am s-o risipesc
În ploaie cu boabe de rouă!

VASILE DAN MARCHIȘ

Ființând mult și bine murind

În intimitatea mea,
îngerul păzitor mi-a rostit:
„Vine judecata de apoi,
iar tu doar stai și te gândești…?”
Răspund foarte concis:
„Să mi se dea sentința
pentru ceea ce fac
și pentru ce am făcut…”
Fulgerător în acest timp
muza m-a împresurat
cum n-a mai făcut-o:
„Nimeni nu s-a născut
spre a trăi veșnic,
la toți le este dat să moară
fie mai repede
sau mai târziu…
Dar dacă ți-am apărut
în gândurile tale
așa cum dorești să-ți fiu,
-fapt acceptat de Dumnezeu,
însă numai cu condiția
să mi te dea mie, nu morții!
Atenție, nu te descuraja
nici nu te hazarda
deoarece prin mine vei intra totuși
în cea mai fină și lentă moarte…”
De la o margine
la cealaltă a gândului
cum înaintea unei virgule,
un vocabular întreg
să nu se intercaleze
peste alt vocabular,
s-au oprit brusc cuvintele-pelerini...
O, dacă aș fi
cu totul de hârtie...
Chiar mai mult,
un cer de hârtie imaculată

pe care să pot repune
imaginea sacră
și panoramică redată de muză...
„Ești ceea ce ai dorit să-mi fii,
a reluat muza,
dar prin asta
nu-ți voi arăta
cât vei trăi,
deoarece
nimeni niciodată
nu a murit împăcat
și împlinit
chiar dacă
ar fi murit
și ar fi înviat de zece ori,
ci vei ființa
mult și bine, murind
în cel mai fin și lent mod posibil
până vei termina de etalat
prin cuvinte-pelerini
cu lux de amănunte
în poezie
pacea
și împlinirea sufletească dorită de lume...”

Ion DULUGEAC

Iubire pentru cuminţire

Toate sunt în plan subţire
doar iubiri de cuminţire
și de veşnică-adormire!?
de la Dulugeac, cetire...
care-nfruntă glorios
și pe faţă şi pe dos
viaţa asta cu folos
a-nvăţat şi va-nvăţa
din greşeala altora
pentru a păstra măsura
și a-și amâna uzura
a plâns straşnic şi a râs
dar n-a zis o dată pâs
ba aflai din alte surse
că a curs cum viaţa-i curse
pe pământ şi în pământ
din cuvânt tot în cuvânt
dar cum curge nu vă spun
după vişin după prun
noi avem cu toți păreri
viața are-ntortocheri

Epitaful sărăciei

Când scăpăm de sărăcie?
mă întreabă un haiduc
când scăpăm şi de prostie
și ieşim de sub papuc
când scăpăm de toţi acei
ce-o cultivă şi-o produc
că-s destui – fără-ncetare
prin dos vin, în dos se duc
dar nu ai nicio părere
despre cei ce ne conduc?
și s-a aşternut tăcere
asta-a fost tovărăşia…
pretutindeni jaf, nevoi
și de-atuncea sărăcia
straşnic s-a lipit de noi
nu mai ştim care-i scăparea
poate voi chemaţi Salvarea

Victoria SOREA

Mâini în rugăciune

Când ard, când reci le-ntind spre Slava Ta
Le-adun când îmi fac cruce-n dreptul frunții

Cu umilință caut calea mea
Spre schituri ce le-au ascuns munții.
Acolo sus, în vârf, simt al timpului tic-tac
Nu știu de veșnicia se ascunde-n munte
Din vârful lui privesc înspre alt veac,
Înspre,, în sus ” el pare a fi o punte.

Întind mâinile-n sus spre zecile de neamuri
Ce s-au mutat în viitor și fi-vor iar trecut
Privesc brazii și ei se duc în cruci, cu flori se împletesc și ramuri
Și poate-i raiul plin, păduri noi au renăscut.

De ard sau sunt reci, le-adun căuș și cer la Tine daruri
În rugăciune le duc la piept încrucișate,
Dar uneori jucăm viața la zaruri
Și Te ascunzi,un timp ne lași să ardem în propria nedreptate.

Casa copilăriei

Casa-i fântâna dorurilor noastre
Acolo-i încă vocea și alintarea mumii
Visam sub cer, sub stelele albastre,
Dar ne-am pierdut pe drumurile lumii.

La sânul mamei, cu buze înverșunate
Am supt izvorul vieții cu iubire
Nu gândeam la toamne-ndepărtate
Nu știam ce-i rău și neîmplinire.

Buna, cu părul alb și chipul de timp brăzdat
Era ceva firesc, nu gândeam c-așa sunt anii bătrânești
Când ești copil de toate ești iertat
Mama nu vrea să-ți vadă pe chip umbra tristeții.

Și peste toți trec anii, zilele-s alergate
Doar tu păreai măicuță că ești neobosită
Cu ochii plini de soare, speranțele-nșirate
Nu te-ai plâns niciodată de viața chinuită.

Azi peste casa noastră, noaptea toarce fire de lună
Umbrele de-odinioară stau triste în fereastră
Zidurile păstrează doruri în cunună
A rămas pustie și căsuța noastră.

Florin MARIN

Rondelul ultimelor ierni

Dezordinea s-a transferat și-n vreme,
Se ceartă anotimpurile toate;
Se învrăjbesc din zi în miez de noapte:
De Bobotează ne prăjim la terme!

E scos Ianuarie de la extreme
De primăveri grăbite,-articulate;
Dezordinea s-a transferat și-n vreme,
Se ceartă anotimpurile toate.

Nu cad zăpezi, nici viscolul nu geme,
Soarele crește din solstițiu poate...
Din corn de lună, borangic răzbate,
Iarna, retrasă-n iglu,-și dă cu creme:
Dezordinea s-a transferat și-n vreme.

Rondelul bătrâneții însingurate

Ponosit și scurs de vlagă,
Vârstnic, singur și puțin,
Nesigur pe cei ce vin,
Truditor de-o viață-ntreagă...

Unde-i tinerețea dragă,
Dulce fruct mustind din plin?
Ponosit și scurs de vlagă,
Vârstnic, singur și puțin...

Soața lui cu gura fragă-
Poza dintr-un buletin-
Corpul slab se stinge lin,
Copii duși în lumea largă,
Ponosit și scurs de vlagă.

Notă: Din vol. „ÎNTRE UMBRĂ ȘI SUFLET”
Ed. ASTRALIS, București, 2025

CORNELIU CRISTESCU

EMINESCU ESTE-N NOI

Eu am aflat de EMINESCU
Şi l-am găsit când eram mic,
Cu ***Somnoroase păsărele***
Mama mă adormea un pic.

Din lacrimă, un ***Făt-Frumos***,
Un tânăr tras ca prin inel,
Avea şi chipul luminos,
Căci Făt-Frumos era chiar El.

L-am reîntâlnit când eram mare,
La vârsta primelor iubiri,
Şi-n lacul lui, cu albastra floare,
Brodam esenţa unei firi.

Apoi am încercat în şcoală,
Să-l studiez, să-l înţeleg,
Am înţeles doar o fărâmă,
Din Marele POET ÎNTREG!

Am vrut să scriu literatură,
Şi poezie am încercat,
Mi-au zis unii, mai răi, cu ură:
"Din EMINESCU-ai plagiat!"

Dar asta-i fără voia mea,
Am vrut să fug, mi-era ruşine,
Dar cum să fug de umbra mea,
Căci EMINESCU era-n mine!

Cum să găsesc un drum al meu,
Când eu plutesc în EMINESCU,
Este un lucru foarte greu,
În El, eu îmi găsesc ...firescu!

E drept, că viaţa ne mai schimbă,
Că-i plină de griji, şi de nevoi.
Cum să vorbim o altă limbă,
Când EMINESCU curge-n noi!

Fiind, apoi, ceva mai mare,
Am încercat să îl pătrund.
De ce îl cunoaştem mai tare,
Găseam că este mai profund!

Cu cât m-apropiam mai mult,
De sensul vorbelor din carte,
Sorbeam al vorbelor tumult,
Dar El era tot mai departe!

Eu fac efort să-l înţeleg,
Mă lupt aproape ca pe front
Cuvintele-i să le dezleg,
Iar El glisează-n orizont!

Iar, uneori, sunt fericit
Şi chiar îl simt cumva pe-aproape,
Dar nu sunt foarte mulţumit,
Căci sensul e menit să-mi scape.

TITAN este-n literatură,
Pentru români, este un vis,
Căci EMINESCU, în cultură,
Rămâne, dar, de neatins!

Să-l căutaţi pe EMINESCU,
Căci fără El, am fi toţi goi.
O să-l găsiţi pe EMINESCU,
Căci EMINESCU este-n noi!

Dorin ȘTEFĂNESCU

Geneză

Sunt om și m-am născut dintr-o sămânță
purtată de un un pântec de femeie,

cu fiecare viață ce-am trait
am scris un rând din marea epopee.

Sunt pom și m-am născut dintr-un vlăstar
ce-a încolțit într-un pământ ales,
pe fiecare ram am pus altoi
și-acum am poame bune de cules.

Sunt pasăre și m-a născut vazduhul,
iubesc înaltul și mi-e drag să zbor
cu aripi noi de fiecare dată,
deasupra unui cuib din crengi de dor.

Sunt floare albă, m-a născut câmpia
iar nași mi-au fost albinele și vântul,
cu soarele și ploaia am crescut,
m-am cununat cu cerul și pământul.

Sunt râu și m-am născut dintr-un izvor
ce și-a croit în piatră drum spre soare,
am adunat pâraie și torenți
și-acum mă-ndrept cu albia spre mare.

Sunt munte, m-am născut din scoarța Terrei
și m-am hrănit cu cremene și stâncă,
cu piscurile mă înalț spre cer,
dar stelele îmi sunt departe încă.

Și dacă într-o zi voi fi în stele,
ce n-am fost încă... îmi vor spune ele!

Nicolae MĂTCAȘ

Coroană de sonete
ÎN ZIUA-N CARE-OM DA DE-ACEA COMOARĂ
IV

În ziua-n care-om da de-acea comoară,
Cum n-am clacat în țarc sau colivie,
La plug ori strung, in cort sau chinovie,
Ci-am ars, pe timp de pace,-n foc și pară,
Pe chipul nostr'-un soare să răsară,
În pieptul nostru arză-o flamă vie -
Ofrandă celor stinși la datorie,
Zidiți în sol cetate pentru Țară.

Se mai găsesc un soi de regi dodoni
Cu capul șui și minte drughineață,
Ce-ar vrea să pună lacăt la fotoni.

Iar dacă azi istoria se-nvață,
Să știe ei, urmașii pokemoni,
Că nu-n zadar săpatu-am o viață.

V

Că nu-n zadar săpatu-am o viață,
Bolnavi de Țară greu și incurabil,
Când nu-i un operant și inefabil
În farmacie leac și nici pe piață.

Mirabil leac?! Nu, recte: avuabil,
Un negru corb mi-aduce și mă-nvață
Că i-l dădu din fort ilustra hoață,
Sacramental remediu recurabil.

Rămân la doctoria mea cea rară:
Să ard de dor de plai ca-n spice glia.
Cum n-avem un ulcior - avem o Țară,

Pe-un fulg de nor plimbându-și sihăstria,
Dorind s-admire - însuși - măreția,
Pe Dumnezeu îl văd cum se pogoară.

VI

Pe Dumnezeu îl văd cum se pogoară
Să-mi vadă Țara - galbeni un ulcior,
Grădina Maicii Domnului de dor,
Și inima-mi e-un salt de căprioară.

Tresare marea, codrii se-nfioară,
Își tremur' munții crestele ușor
Când naiul - orga badelui Mior -
Dainează a baladă și-o mioară.

Te-mbată-a rai miros de busuioc,
Arípe simți că-ți dau pe subsuoară
Și nu-i în lume om mai cu noroc.

Când sar pe jar arcușuri de vioară,

Flăcăi și fete când se-ncing în joc,
Văd îngeri cum fac horă la hotară.

VII

Văd îngeri cum fac horă la hotară,
În miez de floare - roiuri de albine,
Puhoi de miei cum zburdă pe coline,
În salt de luping păsări mii cum zboară.

Șuvoaie curg din sânurile alpine,
Păduri pe creste suie și coboară.
Că-i iarnă, vară, toamnă, primăvară,
Un verde viu și-un siniliu ne ține.

N-am nici un șteamăt Țara să-mi înalb,
Deși nu pot de drag să nu mă-ncânt.
Străinii i-au surprins suavul galb.

Ni-s munții blânzi gravizi de zăcământ
Și marea - neagră - corn de aur alb.
Sublim tablou - cum rare-s pe pământ!

VIII

Sublim tablou - cum rare-s pe pământ:
Să-ți sprijini Țara pururi cu credință
Și s-o iubești cu jar și-n neființă
Sub necuprinsul inimii frământ.
La cum muncești cu sârg și dăruință,
N-ar fi să ai nici un resimțământ,
De n-ar mai fi și câte-un buză-n vânt
Să-ți sufle-n borș la orice străduință.

Cum sapi cu râvnă-n piatră și în lut,
Un zornic șui să tragă-ar vrea zăvorul:
Ulcior cu galbeni?! Ăsta-i din trecut!

Dar pe trecut se-nalță viitorul,
Ne-nvață-un cap prin timpi ingrați trecut.
Să nu cedăm pân' n-om găsi ulciorul.

IX

Să nu cedăm pân' n-om găsi ulciorul
E și a mea - convingere -- mai veche,
Iar cine se mai lasă pe-o ureche
Îl va găsi când s-a-ndrepta cosorul.

Ulcioru-i cheia tainelor, rodorul,
Și Țară ni-i, un left fără pereche.
În frac să fiu ori, rob, în simplă zeche,
Tot voi săpa ca să-mi destruc odorul.
Susțin apelul (nu-l mai trec prin sită)
Unui duhovnic salt ca gânditorul
Din cripta-i cochilie eremită:
Cât mai suntém și sună cimbrișorul,
Să n-o-ncetăm iubi nici o clipită,
Cum nu-și închide pleoapele izvorul.
(Va urma)

Fabule și poezii umoristice

Viorel MARTIN (19.05.1953-16.12.2025)

BALONUL DE SĂPUN

Un balon de săpun,
Ușuratic și nebun,
Arunca peste grădină
Curcubee de lumină.

Pomii rămâneau în urmă,
Florile, săraca turmă,
Azalee și arnice,
Toate rămâneau pitice.
Și balonul tot urca
Și gândea în sinea sa:

– Eu sunt mare şi rotund,
Sunt fantastic şi profund,
Ca o aripă de zeu,
Concurez cu Dumnezeu!

Și balonul – se-nţelege,
S-a crezut pe dată rege,
Împarat, aiatolah,
Numai că odată… crah!

După ce s-a spart îndată,

N-a rămas decât o pată,
Care iute s-a uscat…
Parcă nici n-a existat!

Ca **MORALĂ** sus şi tare,
Te avertizez, să știi:
Nu te crede azi prea mare…
Nu știi mâine ce vei fi!

Fabula calculatorului

Maşina mea de scris-frumoasă,
Stătea posacă sub o masă.
Calculatorul se-amuza
De praful ce s-a pus pe ea:

– Îţi pap coliva, băbătie,
Acum doar eu mănânc hârtie,
Iar degetele lungi şi fine
Acum mă mângâie pe mine,
Că-s cel mai cel de pe planetă:
Am imprimantă şi dischetă.

Dar cum vorbea impertinent,
Veni o pană de curent
Şi cum era deja târziu,
Luai maşina ca să scriu ...

MORALA:
Nu te da rotund
Că mâine poţi s-ajungi la fund!

Lumea de azi

Într-o lume fără nici...
Toți ar vrea să te implici
Și în fața dumnealor
Să faci temeneli de zor!

Fiecare, fără vr'un...
Ridicat dintr-un cătun,
Vrea în faţa dumisale
Să faci plecăciuni din şale!

Într-o lume fără ca...
Toţi n-ar vrea decât să-ţi ia...
Și, trăind cu tot amarul,
Să le umpli buzunarul.

PROZĂ SCURTĂ

Nicolae VASILE

Cer albastru?

Privim cerul cu sentimente diverse! Dar şi el ne priveşte pe noi! Depinde de starea de spirit în care ne aflăm! Este oare cerul mediul în care omul se poate simţi la el acasă? Categoric nu. Omul este o fiinţă terestră.
Sub denumirea de "cer" înţelegem ceea ce este de la noi în sus, cu sensul de aer, atmosferă, gravitaţie, spaţiu, divinitate, lumină. Fascinaţia vine de la caracterul infinit al acestuia. Tot ce este de la noi în jos este finit, iar tot ce este de la noi în sus este infinit, dar nu sub toate aspectele enumerate mai sus. Cerul, ca aer, atmosferă, gravitaţie, lumină, nu este infinit, în schimb aspectele de spaţiu, divinitate, sunt infinite. De câte ori ne săturăm de cele de pe pământ, ne săturăm de noi, suntem tentaţi să ne refugiem în cer! Este cel mai bun loc pentru refugiu?
Cerul nu este spaţiul natural pentru om! Acolo vom simţi două forme de atracţie, una care ne trage în jos, gravitaţia, care acţionează constant, acolo unde există, până la distanţa în care atracţia Pământului se manifestă, şi ne pândeşte orice greşeală pentru a ne readuce în mod brutal acolo de unde am plecat. Gravitaţia este încărcătura noastră de pământeni, care ne urmăreşte şi atunci când evadăm în spaţiu şi care are caracter finit. A doua formă de atracţie, este aceea care ne trage în sus, Dumnezeu, care se manifestă oriunde, şi-n afara zonei de atracţie gravitaţională, şi pe care, ca şi pe Pământ, mai mult n-o simţim decât o simţim, sau mai bine zis, în timp real, îi sesizăm mai mult absenţa decât prezenţa.
Pentru ca să înţelegem mai bine caracterul nenatural al cerului pentru om trebuie să

încercăm să ne punem în situaţia altor fiinţe pentru care acesta reprezintă mediul lor obişnuit.
Aţi încercat vreodată să vă imaginaţi că puteţi zbura? Personal am încercat de mai multe ori, dar n-am reuşit. Soluţia a venit din vis. Da, de o bună perioadă de timp, visez că zbor, că prin simpla mişcare lentă a braţelor mă pot deplasa oriunde în spaţiu, mă pot aşeza pe orice înălţime inaccesibilă omului, pot pleca de acolo mai departe, mă pot întoarce înapoi, şi asta fără nici cea mai mică urmă de teamă, pe care orice om normal o are când se află în avion sau în alte mijloace tehnice de deplasare în spaţiu. Aceasta ar fi starea în care am putea zice că cerul ar fi ceva natural, cum este pentru păsări, de exemplu! Altfel este mai mult sau mai puţin un act de cutezanţă, de exploatarea, nu lipsită de stres, a unor cuceriri inimaginabile, până nu demult, ale tehnicii zborului.
Am şi trăit la un moment dat, nu pentru mult timp, un asemenea sentiment, când m-am simţit mai sigur în avion decât pe Pământ. Era cândva prin anul 1990, când pe lângă atmosfera de netrăit creată de oameni, care a ţinut destul de mult timp după evenimentele din 1989, au fost în aceeaşi zi două cutremure mari. Pe al doilea l-am petrecut pe aeroport, urma să plec într-o lungă călătorie în China. Am urcat în avion cu reconfortantul simţământ că acolo răutăţile oamenilor şi cutremurele nu pot produce nici un fel de efecte. Dumnezeu mi-a lăsat acest mod de gândire doar pentru scurt timp! La întoarcere, timp de opt ore, de la Beijing până la Karachi, în Pakistan, la prima escală, pe deasupra munţilor Himalaya, ne-a zdruncinat avionul şi creierii şi minţile cum n-am mai pomenit vreodată! Singura activitate care s-a putut desfăşura în avion în acest timp a fost alimentarea noastră cu băuturi alcoolice! Referitor la răutăţile oamenilor, m-am obişnuit cu ideia că acestea fac parte din eternitate.
O altă formă de a simţi cerul, în sensul de spaţiu şi divinitate, ca pe mediul nostru natural de viaţă, ar fi crearea unor alte conexiuni cu infinitul, prin iubire, creaţie artistică, etc. Acolo nu mai simţim gravitaţia. Orice metodă care ne face să învingem gravitaţia şi să ne apropiem de divinitate, ne apropie de cer, ne face să-l simţim mai natural. Dacă rezistăm la tensiunea din noi, care se naşte din interacţia celor două forţe gravitaţie şi divinitate, putem spune că cerul este albastru, dacă nu atunci situaţia este albastră! În cazul celei de a doua alternative, cerul nu înseamnă deschiderea noastră spre infinit ci căderea acestuia spre finit, spunem că ”cerul cade pe noi”!

Vasile GROZA
(05.08.1937-30.12.2025)

ÎNTÂLNIREA CU ÎNGERII

Se spune că undeva, acolo unde nu a ajuns nici trenul, nu mai vorbesc de maşini, pentru că singurul drum care pleca şi venea din acest sătuc pierdut printre dealuri şi văi, era la lăţimea unui car cu boi, iar atunci când se întâlneau două care cu boi, unul neapărat trebuia să o ia pe alături ca să se petreacă.
Ei bine, din acest sătuc a plecat să înveţe carte Elena. A plecat o mică şcolăriţă şi a venit o mare învăţătoare, educatoare şi chiar profesoară, dacă ar fi fost cazul. Şi nu numai atât a venit şi ca mămică, luându-se cu un băiat din partea locului ce era popă.
Toate bune şi frumoase până aici , dar în sătucul acesta nefiind şcoală nici biserică, copiii şi nu puţini la număr, băteau drumurile până la alt sat la şcoală, fie vară fie iarnă.
Vorba aia, aveau de toate, dar nu aveau nimic. Şi cum Dumnezeu îţi dă, dar nu-ţi bagă şi-n traistă, sătenii au hotărât să pună mână de la mână şi cu ajutorul celorlalţi de prin satele vecine, dar mai ales al popii, ce era interesat să-şi facă o parohie, au reuşit ca în câţiva ani să-şi construiască şcoală şi biserică. Şi uite aşa în sătucul Valea cu Apă, se numea aşa deoarece era străbătut de un pârâiaş ce le băga belşugul în casă, celor ce se ocupau cu grădinăritul, schimbându-le astfel modul lor de

viaţă, învăţătoarea dimineaţa era educatoare, iar după amiază, învăţătoare la o clasă simultană.
Părintele, soţul ei, neavând încă biserica terminată, venea la şcoală şi stătea de vorbă cu cei mici în numele şi pentru numele lui Dumnezeu, povestindu-le numai lucruri frumoase. Cum că Dumnezeu, Doamne, le-a dat lor viaţa pe pământ, iar în cer ca şi pe pământ are o armată de copii îngeraşi, care spre deosebire de voi, aceştia au aripioare şi puteri mari date de Dumnezeu, pentru a putea umbla între cer şi pământ, cu scopul de a ajuta oameni să nu greşească. Pentru aceasta se spune că fiecare dintre noi avem un îngeraş care ne veghează viaţa de zi cu zi. Cum este şi firesc, copiii au început să pună întrebări:
- Părinte, dar eu nu am văzut nici un îngeraş şi matale spui că fiecare avem câte unul!
- Părinte, eu mi-am invitat îngerul la masă şi nu a vrut să vină. Lor nu le este foame?
- Părinte, dacă îngerul meu se îmbolnăveşte, adică răceşte, că aţi zis matale că nu-s îmbrăcaţi! Trebuie să-l duc la doctor? Că sunt sigur că în cer nu au medicamente.
- Eu cred că îngerii învaţă cu noi la şcoală , deoarece eu când nu am ştiut cât fac opt ori şapte, el mi-a şoptit: cincizeci şi şase!
- Eu când eram cu vitele prin pădure, luându-mă cu joaca, fugind după un puişor de iepure să-l prind , m-am rătăcit de animale şi am început să plâng. Şi ce crezi matale părinte? Am simţit parcă cum cineva mă trăgea de mânecă arătându-mi direcţia unde de fapt mi-am lăsat animalele păscând în linişte. Eu cred că îngeraşul a avut grijă să nu iasă în lucerna de la marginea pădurii, unde puteau să mănânce până le plesneau burţile.
- Şi eu părinte, am visat că un şarpe mare cât un crocodil, alerga să mă mănânce iar eu nici măcar să strig nu aveam putere, dar să mai şi fug. Şi atunci a apărut din bolta cerească un copilaş cu aripioare, cu un păr bogat ce-i flutura prin aer şi cu braţele întinse către mine m-a luat pe sus scăpându-mă de necaz, după care m-am trezit. Ce-i drept cam speriat, dar bucuros că nu m-a mâncat dihania aia de şarpe.
Vedeţi voi copii, spuse părintele, fiecare dintre voi, într-un fel sau altul, simţiţi că nu sunteţi singuri, chiar şi atunci când sunteţi singuri. Ei bine, acel cineva care e cu voi, în afară de părinţi sau fraţi, chiar şi atunci când aceştia sunt cu voi, mai este cineva care nu se arată vederii. Acest cineva este îngerul vostru şi al nostru. Fiecare om are îngerul lui păzitor şi care se spune că stă întotdeauna pe umărul nostru drept. Pe umărul stâng, dacă nu avem grijă să-l îndepărtăm prin rugăciuni şi semnul crucii vine din când în când îngerul cel rău, îngerul negru, care ne îndeamnă la toate răutăţile.
Acum locuitorii sătucului Valea cu Apă având şi şcoală şi biserică şi dascălii ce li se cuveneau puteau spune că sunt în rând cu lumea bună.
Încet, încet au ajuns şi ei să sărbătorească încheierea primului an de învăţământ în noua lor şcoală. Pentru aceasta au pregătit un program frumos de sfârşit de an. Poezii, cântece , dansuri, dar ghinion, mai erau câteva zile până la serbare şi învăţătoarea (şi educatoarea) copiilor s-a îmbolnăvit. Elevii de şcoală se descurcau singuri la repetiţii, dar cei de la grădiniţă nu aveau cum şi atunci au cerut ajutor la elevi. Dar aceştia nu ştiau nici programa serbării şi au venit două fetiţe mai mărişoare să ţină ordinea în clasă. Una din fetiţele de la grădiniţă care era mai isteaţă şi care ţinea cu tot dinadinsul să nu se facă de râs micii îngeraşi, cum le spunea în glumă la copii doamna educatoare, ceru ajutorul îngeraşului pe care îl simţea întotdeauna pe umărul ei drept şi pe care îl iubea foarte mult.

Înger, îngeraşul meu
Acum când suntem la greu
Eu te rog ajută-ne
Ca să facem lucruri bune.
Că vine şi Doamne, Doamne
Să se uite la serbare.
Vrem cu voi ca să cântăm
Să dansăm, să recităm
Haide vino te rugăm!

Şi îngeraşul apăru în faţa lor cu o baghetă luminoasă în mânuţă şi începu să dirijeze micul cor al copiilor, dublat de misterioase voci îngereşti, ce pluteau parcă în clasă. În acel moment intră pe uşă şi doamna educatoare, care a rămas uimită de ordinea copiilor şi armonia cântecului ce străbătea toată şcoala, bucurând întreaga asistenţă. Degeaba au încercat copilaşii să-i explice doamnei că au făcut serbarea cu îngerii lor, deoarece dumneaei nu vedea ce au putut să vadă şi să simtă micii ei şcolărei!

Caty URUCU

Puntea de mătase (fragment)

— Diana mea, ești sigură că nu te-a văzut cineva cunoscut?
— Nu, George, dar sper. Altfel, nu ne-ar mai prii puținul timp pe care îl avem de stat aici.
M-a lăsat mașina trimisă de tine în fața hotelului, m-a întâmpinat nea Vali și m-a condus aici. N-am observat nimic deosebit nici azi.
— Ai dreptate, o să trăim o seară regală, însă nu trebuie să lăsăm garda jos, chiar dacă ne-am obișnuit cu pericolul. Suntem ca niște soldați în tranșee. Aproape că auzim gloanțele pe deasupra capetelor noastre. Mereu se întâmplă asta, când ieșim pentru puțin timp din casele noastre, unde deși suntem oarecum în siguranță, ele ne mistuie viețile.
— Ne mistuim, oricum.
— Da, dar nu așa cum ar fi normal și cum am merita. Știu și ți-am arătat cum ar fi trebuit să curgă viața noastră. Este scurtă și de bună voie nu-ți oferă nimic. Trebuie să-i ceri tu, ba chiar să îndrăznești să-i smulgi dreptul de a fi fericit. Măcar pentru câteva ore pe lună. O fericire plătită poate prea scump, dar care merită.
— Noi suntem fără nicio stea, nu doar că n-avem stele în frunte, cum au alții; stele care strălucesc în multe feluri și îmbracă forme diferite: opulența, extravaganța, împlinirea sau – pur și simplu norocul de a avea pe cine i se potrivește lângă el... Așa că, după cum îți spuneam, n-avem decât să furăm câteva ore de iubire, poate împletite cu revoltă împotriva a imoralității în care trăim.
George se apropie de fereastra generoasă, trase grăbit draperia din mătase, care oprea năvălirea soarelui în cameră. Se întoarse spre Diana. O privi îndelung. Nu se miră că s-a îndrăgostit de ea. Minionă, cu trăsături delicate, Diana dădea impresia că în trupul ei, poate chiar în inimă, stătea ascuns un vulcan.
Cine știa să citească spiritele umane îl vedea, mai ales când Diana era înflăcărată. În momentul acela, scântei dinăuntrul vulcanului ascuns în inima ei străpungeau trupul său firav, explodând prin ochii mistuitori, prin respirația ei. Atunci inima i se zbătea atât de tare, încât bluza îi tresălta odată cu pieptul, care se înălța ușor și armonios, pentru ca apoi să se întoarcă în matca lui. Acum stătea pe fotoliul din camera pe care o închiriau din când în când. George o privea cu nesaț. Stătea cu picioarele adunate, împreunate de șoldurile catifelate. Trupul său sculptat, o împletire de delicatețe și în același timp de forță, lăsa gâtul să-și arate eleganța și suplețea tinerelor din tablourile marilor maeștri. El purta capul Dianei, ca pe o comoară. Bărbia, un bumb mătăsos, ușor despicat la mijloc, doar atât cât să-i arate privitorului cât de generoasă a fost natura cu ea. Buzele roșii, ușor arcuite spre colțul gurii, căutând parcă bumbul de mătase, puneau în evidență nasul fin, ridicat în semn de oarecare dârzenie. Fața ovală te îmbia să-i admiri ochii albaștri, aninați de sprâncenele bine arcuite spre fruntea înaltă. De aici pornea un fuior de mătase strălucitoare de culoarea abanosului, întregindu-i armonia chipului.
Privind-o, George simți cum inima începe să-i galopeze. Se apropie de fotoliul în care tânăra stătea cu capul rezemat de spătar, invitând liniștea din încăpere să se strecoare încet printre clocotele vulcanului din inima și din mintea ei. Știa că din când în când se bucura de o oază de liniște, iar atunci desfătarea îi era umbrită de teama de a nu fi descoperită, de mustrările inerente de conștiință. Căsătorită, Diana „a tras lozul necâștigător”, cum spune românul. Violent, insultător, lipsit de educație și empatie, Victor, soțul ei nu a vrut niciodată să-i dăruiască Dianei răsplata implicării ei în relație. Și cu toate astea, ea știa că morala interzice astfel de întâlniri. Părinții ei i-au transmis prin exemplul personal, cele mai drepte căi pe care să meargă în viață.
Dar, cum să păstrezi drumul bun, când cel cu care ți-ai făcut jurăminte să mergi „la bine și la greu”, îți pasează întreaga răspundere a purtării

poverilor, străduindu-se să-ți creeze dureri fizice și psihice?
O clipă, stând rezemată de spătarul fotoliului, i-a trecut prin minte un fragment dintr-o scrisoare adresată de MS Regina Maria, fiului său, Carol al II-lea: „Fiule, dragostea pentru tine este numai o îngăduință către tine însuți, numai lăsarea în voia năvălirilor de instincte împinse până la disprețul satisfacerii și uitării imediate”.
Așa ar fi gândit și despre ea, Diana, toți membrii familiei sale, dacă ușa s-ar fi deschis acum și ar fi intrat oricare dintre ai săi și ar fi văzut-o aici, alături de George. După cum văzuse acasă, Diana ar fi trebuit să fie regină în casa ei, să-și iubească stăpânul regatului, să-l apere de intruși. Numai că stăpânul regatului ei era un iubitor de sine și atât, lăsând toate îndatoririle pe seama ei. Lumea gândea superficial, folosindu-se doar de cutume, cărora le atribuia rang de demnitate, superioritate și excelență în comportament. Dar inima ei bătea în ritmurile dorului, mintea încă era analitică, rațională, poate chiar mai cinică, dar nu mai putea să-i pună stavilă.
Ei bine, Diana voia să trăiască dincolo de datoria pe care și-o îndeplinea în zadar față de soțul veșnic nemulțumit, dincolo de acceptarea anturajului celor care trăiau vieți ipocrite, pline de păcate, pe care și le numeau virtuți.
Totuși, o lacrimă se scurse pe obrazul tânăr, pentru că mintea înțelese imoralitatea faptelor. Acesta este un argument de care Victor se putea folosi.
Cearcănele ei vorbeau despre suferința prin care era nevoită să treacă. Șterse lacrima, izvorâtă din clocotul lavei arzătoare, născută în mintea ei. Ea izbucnea, transformată în mărgăritare fluidizate, prin ochii a căror culoare te ducea cu gândul la albastrul de Voroneț. Diana aproape se mira că degetele delicate nu s-au murdărit de cenușa vulcanului dinăuntrul ei. Nu știa cum de lava aceasta clocotitoare nu se prelingea odată cu suferința ei, reproșurile împreună cu lacrimile ce-i ard obrajii. Poate fiindcă spera ca focul care întreține lava din inima ei se va mai stinge, țâșnind în afară odată cu lacrimile. Chiar și fără să se scurgă cenușa din adâncul inimii, Diana se învățase să plângă cuminte, numai când era singură. Așa făcea mereu, încă din copilărie. Mai avea doi frați, care îi demonstraseră de multe ori că lacrimile ei nu-i impresionau, ci dimpotrivă. Poate de aceea a crezut că e mult mai bine ca despre suferința ei să nu știe nimeni. La ce-i folosea să vadă că durerea sa nu impresiona pe nimeni?
O atingere blândă o trezi din starea nedefinită în care era cuprinsă. George o mângâie ușor pe părul de mătase întunecată, care se revărsa peste gât, pe sâni și până aproape de coapse.
Mângâierea lui o readuse aici, în camera de hotel, care avea înscris pe ușă cifra cunoscută ca purtând ghinion. **Va urma**

Ionel MARIN

Cel mai frumos dar de Crăciun!

Adesea am afirmat că **Omul** este făclie divină pe poteci de timp, lacrimă a lumii, călător către punțile eternității, un temerar cerșetor de iubire, de infinit. Alergăm, mereu alergăm grăbiți către fericire, plăcerile lumești, uitând adesea că trebuie să dăm viață demnă, frumoasă anilor și să ne acordăm puțin timp și pentru noi înșine...Sănătatea este foarte importantă pentru om însă o prețuim cât trebuie atunci când o pierdem sau suntem neputincioși...

Soția Elena cu un diabet de peste 20 de ani, de aproape un an o supăra ochiul stâng, vedea prin ceață. A făcut investigații la medici oftalmologi, buni specialiști și toți au îndrumat-o către neurochirurgie. Același lucru a afirmat și nepotul Prof. univ. dr. George Lupu ceea ce ne-a determinat să căutăm soluții spre grăbirea internării. La începutul lunii noiembrie a fost planificată pentru control la sfârșitul lunii ianuarie 2026 la un Spital din București sau pentru Iași. Cunoscând situația soției m-am gândit că este prea târziu și am sunat la Spitalul clinic de urgență „Baltasar-Arseni”, unde am

obținut planificarea mult mai devreme, respectiv pe 14 noiembrie 2025, ora 08.30.

M-am interesat și am aflat că Spitalul „Baltasar-Arseni" abordează întreaga patologie traumatică, tumorală, vasculară, malformativă, craniană, degenerativă și spinală. Aici pacienții beneficiază de o abordare pluridisciplinară și de cele mai noi strategii de diagnostic și tratament.

Cu mari speranțe ne-am prezentat la timp, la Cabinetul 5a, cu documentele medicale solicitate. Domnul doctor Popescu a citit actele medicale, le-a analizat și a zis pacientei că decizia finală o ia domnul Dr. Felix Brehar care este în Sala de operație. Am așteptat pe hol unde erau mulți bolnavi, bătrâni dar și mai tineri, pacienți veniți din diferite colțuri ale țării. După vreo două ore a venit direct de la blocul operator Dr. Brehar care atent citește, se uită pe computer, analizează RMN, apoi își ridică privirea către soție și o întreabă dacă vrea să facă operația...

„Da, domnule doctor vreau să fac operația". Bine și spune doamnei Asistentă Carmen să treacă data de 10 decembrie 2025 la ora 08.30. Mulțumim pentru nouă speranță și plecăm mulțumiți către Focșani. Nepoate Violeta și soțul ei Valentin au insistat că ei vor să meargă cu noi la București, cu mașină, cunosc Bucureștiul și că au mai circulat pe Autostrada Moldovei, de la Focșani la București. Am acceptat cu recunoștință.

În dimineața zilei de 10 decembrie la ora 06.30 eram ajunși în fața Spitalului „Baltasar-Arseni" din Sectorul 4 București. Întrucât soția are diabet și glicemia în acea dimineață era de 240 domnul doctor a spus că poate ar fi mai bine să facem operația după sărbătorile de iarnă... soția a insistat să o facă, să nu revină anul viitor. Bine, oricum facem alte analize și vedem cum stabilizăm glicemia oscilantă, tensiunea. Miercuri, joi a făcut RMN, CT, glicogenata, EKG, control ocular...

Vineri, în urma tuturor investigațiilor a fost luată hotărârea: Luni, 15 decembrie 2025 dimineață vom efectua operația REZECȚIE TUMORALĂ CEREBRALĂ. Am întocmit și semnat câteva documente. Vineri domnul Dr. Felix Brehar ne-a prezentat riscurile operației. Ca la orice operație există și riscuri. În urma operației, doamnă Elena, pot apărea tulburări de vedere, tulburări de vorbire poate chiar amândouă...

Facă-se voia Domnului! Sunt hotărâtă și soțul meu înțelege situația și este de acord...Sâmbătă și duminică i-am propus soției să nu mai vorbească la telefon, să se odihnească și să fie calmă. Am cumpărat medicamente de la Farmaciile din fața Spitalului și au fost benefice, stabilizând glicemia.

În dimineața zilei de luni, 15 decembrie, la ora 07.30 au început pregătirile pentru operație. De la Etajul 5 a fost dusă la etajul 1, la Blocul operator. După tunsoare, anestezice a intrat în operație și nu mai știe ce s-a întâmplat. Operația a fost dificilă, a durat peste cinci ore și după ora 17.00 a fost adusă la Blocul Postoperator și era sub anestezice. Un domn doctor mi-a zis că mâine pot să vorbesc cu ea, după ora 09.00. Marți dimineața nu am putut vorbi, nu se trezise din anestezie însă am fost asigurat că o pot vedea la salon, la etajul 5 peste o oră, maxim două ceea ce sa și întâmplat. Când s-a deschis ușa Liftului mare, soția Elena, dând cu ochii de mine mi-a zis „Sunt bine". Slavă Domnului! Am mulțumit Divinității, Dr. Felix Brehar, întregii echipe medicale care a realizat și de fapt înfăptuiesc zilnic minuni medicale.

Toți medicii, asistentele, infirmierele au înconjurat-o cu drag și cu profesionalism au contribuit la însănătoșirea și recuperarea fizică a pacienților din Salonul 12 și din întreaga secție.

Sunt de apreciat: ordinea, curățenia și dotările din salon care sunt la nivel european. Paturi speciale, noptiere pentru fiecare pacient, dulapuri, TV. Separat Baie cu duș. Și mai presus de toate personal cu înaltă calificare, doctori minune, precum: Dr. Felix Brehar, șeful Secției I Neurochirurgie, doctor în științe medicale, cercetător științific - eroul, alături de alți medici, asistenți medicali care zilnic fac minuni. În fiecare zi se confruntă cu numeroase probleme și la care trebuie să le găsească soluții și răspunsuri adecvate.

Afirm cu tărie că întreg personalul Spitalului „Baltasar-Arseni" se comportă excelent cu toți pacienții, familiile acestora....și cred că este un exemplu strălucit de a face medicină ca în țările dezvoltate din Europa. Domnul Felix Brehar, doctor cu mult har mi-a adus aminte de volumul

„Inima stea în devenire” în care afirmam că doar IUBIREA face veacul acesta mai rodnic, mai întemeiat. Fiecare dintre Noi putem deveni mai buni, demni, harnici, înțelepți, luminați, mai iubitori...
Bucuria era și este mare, operația a reușit în totalitate. Tumora din spatele ochiului stâng apăsa pe nervul optic, împingând ochiul înafară...

Dumnezeu, prin mâinile de aur ale doctorului Felix Brehar, a făcut o minune, a redat vederea, sănătatea soției, a redat continuitate vieții, ecou dorințelor și viselor întregii familii. Toți frații, surorile, nepoții, nepoatele, prieteni ne-au sunat, și încurajat pe noi ca să rămânem împreună pe cărările timpului prezent. Mulțumim tuturor din țară, din Spania, Italia, Canada, care s-au rugat pentru reușita dificilei operații. Prețuirea și iubirea este reciprocă! Ca în fiecare zi, realitatea ne arată că România are medici, personal medical de calitate, că neurochirurgii români dovedesc profesionalism, dăruire și iubire față de semeni și credință în divinitate. Mulțumindu-i domnului doctor Felix, cu modestia unui caracter desăvârșit mi-a zis Dumnezeu a făcut minunea! Da, la care și dumneavoastră sunteți personaj principal. Pentru marea bucurie adusă soției și familiei, desigur am vrea să vă luăm un cadou, mai ales că suntem în preajma Crăciunului...
Nu este cazul, suntem plătiți, important este ca pacientul să devină din nou sănătos și să se bucure de viață. Mi-a întins mâna dorindu-ne sănătate și reușite în viață. Cu data de 22 decembrie 2025 intru în concediu de odihnă. Externarea o va face Dr. Andrei Popescu, marți 23 decembrie. Dacă doriți puteți să mă sunați...Am preferat să vă scriu aceste cuvinte de mulțumire și să afirm că sunteți mai mult decât un doctor strălucit, sunteți un OM de excepție, cu virtuți alese, o inimă mare și iubitoare de profesie și semeni.

În Ajun de Crăciun, de marea sărbătoare a Nașterii Pruncului Iisus Hristos, Dumnezeul nostru am primit cel mai frumos, așteptat cadou Sănătatea soției. Să trăiți domnule doctor Felix-Mircea Brehar ani mulți și fericiți alături de cei dragi. Primiți îmbrățișările noastre și binecuvântare cerească. CRĂCIUN FERICIT! Sărbători binecuvântate! La mulți ani!

DIN CREAŢIILE TINERILOR CREATORI PREMIAŢI LA FESTIVALUL - CONCURS DE CREAŢIE LITERARĂ BOGDANIA

CHIVOIU IOANA

Data nașterii: 1 ianuarie 2009
Ocupația: Elevă
Domiciliu: municipiul Buzău
Motto: „Pentru a supraviețui, uneori trebuie să distrugi tot ce ți-ai construit.”
Descriere: „Am început să scriu din curiozitate, dar, în timp, aceasta a devenit una dintre cele mai mari pasiuni ale mele. Deși nu am participat până acum la niciun concurs de literatură, îmi doresc să fac acest pas pentru a-mi îmbunătăți stilul și pentru a primi feedback valoros. Visez să public propria mea carte și să devin cunoscută pentru scrierile mele. Sunt dornică să învăț și să mă perfecționez, iar orice sfat primit va fi o oportunitate de creștere pentru mine.
Premiul III la Festivalul-concurs internațional de creație literară **Bogdania**, ediția a XIV-a, **anul 2025**, secțiunea PROZĂ SCURTĂ.

Sacrificiul

Priveam din nou petele roșiatice de pe adidasul meu alb, parcă nevenindu-mi a crede că ele chiar există. Îmi simt inima bătându-mi în piept cu putere, iar membrele-mi sunt amorțite. Nu, de fapt, parcă nici nu le mai am. Le văd, sunt aici, probabil că le-aș și simți, dacă le-aș mișca, însă parcă nu-mi mai aparțin. Un fior rece îmi străbate trupul plin de sudoare.

O adiere de vânt parcă mă determină să-mi mișc capul în direcția de proveniență. O rază vagă de lumină pătrunde prin câteva crăpături ale zidului de cărămidă.

— Medea...

Inima parcă-mi tresare la auzul vocii firave a prietenei mele. Îmi întorc capul cu reticență și înghit în sec la vederea sa.

—Te rog... Mă doare...

Aud cum câteva pietricele se desprind din pământul ce ne susține, izbindu-se de mai multe ori de pietrele mai mari ce ne înconjoară, apoi sunetul lor este absorbit de abisul de sub noi.

Dau negativ din cap, incapabilă să articulez vreun cuvânt.

Un bolovan cade la câțiva centimetri în fața mea, determinându-mă să fac câțiva centimetri în spate. Mi se formează un gol în stomac, realizând că talpa adidașilor nu-mi mai atinge în totalitate solul.

Pielea mi se face ca de găină atunci când simt un lichid scurgându-mi-se pe gât. Îmi duc degetele tremurânde la ceafă, apoi le privesc. *Sânge*. Îmi strâng palmele în pumni, sperân ca durerea surdă de sub ureche să fie umbrită de cea a unghiilor mele înfipte în carne, dar logic că nu se întâmplă asta. Trag aer adânc în piept și fac primul pas după mult timp. Genunchii îmi tremură, însă mișcările îmi devin tot mai ferme cu fiecare în parte.

— Medea..., ce faci?

Pietrele uriașe așezate în stive se clatină ușor la ecoul provocat de vocea prietenei mele.

O privesc pentru câteva secunde, sperând să înțeleagă că trebuie să păstrăm tăcerea pe cât posibil pentru a nu fi strivite sau aruncate într-un hău.

Îmi trec buricele degetelor peste crăpăturile din zid, analizez obiectele aflate în peșteră. Zăresc un târnăcop într-unul dintre vagonetele abandonate. Cu groază și scepticism, mă îndrept spre acesta, însă mă opresc la auzul unui geamăt din partea prietenei mele.

Rătăcim prin subteran de ceva timp, iar mediul începe să-și spună cuvântul asupra noastră. Am rămas fără apă sau mâncare, iar rănile deschide ne seacă și mai tare de puteri. Nu-mi dau seama exact cum am ajuns atât de aproape de suprafață, însă asta e singura șansă de scăpare pe care am văzut-o până acum și trebuie să profităm la maximum de ea.

O durere ascuțită îmi străbate întreg corpul la următorul pas. Îmi privesc piciorul, înjur în barbă la vederea sângelui cald ce se scurge până în adidașii mei. Rup o bucată de material din bluza de trening, înfășurând-o în jurul rănii, pentru a stopa pe cât posibil sângerarea.

Strâng din dinți la următorul pas, îmi suflec mânecile — ce a mai rămas din ele — și mă îndrept spre colțul opus al peșterii. Trec pe lângă prietena mea, asigurându-mă totodată că încă respiră. Unul dintre stâlpii de susținere a căzut peste ea și am putut jura pentru minute — sau ore — că am pierdut-o.

Apuc mânerul de lemn al unui târnăcop, îmi trec buricele degetelor peste lama învechită și uzată. Trec din nou pe lângă prietena mea, ignorându-i gemetele de durere. Înfig lama ascuțită într-o crăpătură aproape insesizabilă. Cu un nod în gât, încep să sfărâm marginile cărămizilor, în încercarea de a face aerul să pătrundă mai bine în peșteră.

— Medea, te rog, ajută-mă.

Strâng lemnul cu putere, până mi se albesc monturile. Trag aer adânc în piept și-mi înăbuș instinctul de a arunca cu târnăcopul în ce apuc, în schimb, îl pun încet jos și mă întorc spre ea. Stă prăbușită, cu unul dintre picioare sub câteva bare de metal acoperite cu pământ, pietre și câteva reziduri de ciment.

— Fă liniște! o îndemn în timp ce încerc s-o eliberez.

Observ cum își strânge cu putere pumnii, probabil din cauza durerii.

Apuc capătul unei bare și încep s-o ridic, în timp ce prietena mea se târăște de sub aceasta. O dâră de sânge pe alocuri uscată se zărește în urma sa. Observ câteva zone în care pielea piciorului nu mai există, fiind lipită de una dintre barele de metal. Se grăbește să-și lege o bucată de material în jurul piciorului, dovadă că e determinată și ea să scape de aici. Pun încet înapoi bara pe sol, atentă să n-o ating și pe prietena mea, și o ajut să se ridice în picioare.

Mă întorc la zidul de cărămidă și la târnăcop, ignorând-o mai departe pe prietena mea.

Ultimele zile — cred — au decurs cum n-aș fi crezut mai prost. De la căderea într-o mină abandonată, la terminarea puținelor rații, la rănile sângerânde dobândite din căzături și nu numai, la singura șansă incertă de scăpare.

Îmi e foame, îmi e sete, îmi e somn, probabil aș leșina din cauza hemoragiei, dacă n-aș fi determinată să supraviețuiesc. Am avut momente în care am vrut să mă dau bătută și să abandonez ideea de a mai ieși vreodată de aici, însă prietena mea m-a târât forțat după ea; probabil aș fi fost moartă fără ea până acum.

Simt o greutate puternică în piept, iar ochii mi se umezesc din cauza gândurilor pe care le am. Am fost mereu foarte apropiate și mi-e imposibil să cred că așa se vor sfârșii lucrurile. Îmi scutur capul în semn de negație și strâng cu putere lemnul în palme. *Nu e momentul pentru sentimentalisme.* O aud în spatele meu cum umblă și caută alte metode de a sparge în liniște cărămida.

Cu noi puteri, înfig tăișul lamei din nou într-una dintre crăpături. Inspir cu putere aerul proaspăt de munte, bucurându-mă de oxigenul mult dorit. Reușesc să distrug destul cât să pot vedea în exterior, inima oprindu-mi-se pentru câteva secunde la vederea a ceea ce ne așteaptă dincolo de zidul de cărămidă.

Fac câțiva pași în spate, iar lama metalică a târnăcopului provoacă un ecou asurzitor la impactul cu solul. Pentru câteva secunde, niciuna dintre noi nu scoate vreun cuvânt, suficient cât să auzim sunetele distinctive de cazmale venite din exterior.

O durere asurzitoare de cap își face apariția, dovadă clară că adrenalina a început să scadă, iar rănile să-și spună din nou cuvântul asupra noastră. Uitându-mă la prietena mea, realizez că aceasta este în aceeași situație ca mine. Stă așezată cu piciorul întins, lângă unul dintre pereți, cu capul ușor înclinat într-o parte. O strig de câteva ori pe un ton șoptit, obținând ca răspuns câteva murmure ce se vor a fi cuvinte. Mă îndrept spre ea și mă așez în lateralul său, îi prind palma într-a mea, trecându-mi degetele printre ale mele.

— Stai trează!

Dă afirmativ din cap, dar mai mult inconștient.

O strâng de mână, asigurându-mă că-mi înfing unghiile în palma sa, pentru a-i atrage atenția asupra mea. Mă privește câteva secunde confuză, însă nu comentează cu nimic și-și reazemă capul de umărul meu.

— Îmi amintesc de prima noastră excursie pe munte, în pustietate. Ai fugit de o viespe de parcă te-ar fi putut ucide, spune pe un ton ce se vrea a fi amuzat, însă se simte nota de tristețe din el.

Începem să depănăm amintiri de când ne-am cunoscut și până în prezent.

De la obsesia fiecăreia pentru fratele mai mare al celeilalte, la cum ne-am poreclit câinii pentru a se completa reciproc numele lor, la glumele și bârfele împrăștiate prin întreg liceul și la multe alte momente memorabile din întreaga viața. Am fost una lângă cealaltă atât la râs, cât și la plâns...

VOINESCU-STOIE SÎNZIANA-MARIA

Data nașterii: 29 mai 1990
Profesia: Profesoară de limba engleză
Prezentare activitate literară: A câștigat numeroase premii pentru poezie și eseu, a publicat recenzii, cronici literare, eseuri și traduceri din limba engleză în revistele Observator cultural, Poesis internațional, Tomis: Revistă de cultură, Astra. Literatură, Arte și Idei, Vatra, România literară, Euphorion, Cultura. În prezent, sunt doctorandă la Facultatea de Litere a Universității din București, cu o teză despre poeții din „generația războiului”.
Premiul II la Festivalul-Concurs Internațional de Creație Literară Bogdania, 2025, secțiunea Eseu, Ediția a XIV-a, București, 24 iunie 2025, Palatul Brătianu.

Radu Cosașu: nevrozele optimistului (Eseu despre *Supraviețuiri)*

Delicatețe, finețe, subtilitate sunt notele de vârf ale *Supraviețuirilor* lui Radu Cosașu. O scriitură pătrunzătoare și elastică, cum s-a remarcat în studiile de specialitate, mobilă și degajată, tonică, fragedă, aglutinantă și caleidoscopică, alambicată uneori, dar îmblânzită de „proaspăta fluență a inteligenței” (Lucian Raicu) și de autoironie. Ritmul prozei lui Radu

Cosașu este, de fapt, pulsația capricioasă și turbionară ce corespunde ordinii afective a eului. În *Supraviețuiri* există o ordine distinctă atât de cronologia asamblajului nuvelistic, cât și de arealul trăirilor eroului său, care nu este nici el *același* de-a lungul acestui „roman autobiografic", formulă folosită de prefațatorul celei de-a treia ediții. Perspectivele și registrele se schimbă cinematografic, alunecă și se ciocnesc, urcă sau coboară, se contractă și se frâng neașteptat (curmate parcă de *coupe-papier*-ul pe care un Radu Cosașu mefistofelic și demiurgic, totodată, „cap limpede", așteaptă, în *Gărgăunii*, să îl implânte în mâna cu care un alt Cosașu, euforic, scrie în anii '60 o nuvelă „publicabilă", dar de un patetism burghez).

Am folosit mai sus termenul „erou" cu sensul de protagonist cvasi-autobiografic al ciclului, firește, participant la Istorie și dezabuzat, în parte, al istoriei, după cum reflectă biografia politică a lui Cosașu. Căci *Supraviețuirile* nu sunt înconjurate de vreun nimb de eroism, idealism, fervoare sau plenitudine. Tânărul Oscar Rohrlich crezuse, fără înțelepciune, în forța istoriei de a disloca și de a produce viață. În vremea adeziunii sale la socialism, pe atunci autorul de reportaje Radu Cosașu se hrănea din sentimentele revoluționare încurajate de partid ca din miezul cărnos al unei promisiuni - garant al adevărului de revitalizare a lumii și a propriului eu pe care le resimțea ca fiind lâncede, închistate în conservatorismul și morala mic-burgheze. Tocmai față de această metafizică, a culturii „înalte", Radu Cosașu se va dovedi permanent infidel. Întâi prin practicarea artei reportajului la „colțul de stâncă pe care se ridicau eroic baraje" (p. 289), în aburul cimentului abia turnat și în zumzetul betonierelor, dedicându-se apoi unei literaturi în registru „minor": al monologului, al faptului divers, al evenimentului social, al spectaculosului, al amorurilor fugitive, al intrigilor derizorii, cu mătuși, unchi, activiști și șefi de cadre, al „încleștărilor" cu Reznicek (Leonte Răutu), cu redacții, săli de cinema și *bonne femme* la Capșa. Registrul „minor" nu reprezintă altceva decât cadrul unei literaturi a autenticității, un mijloc de a vorbi despre sine de sub cupola libertății de expresie. Înțelepciunea – a se înțelege acuitate afectivă și reflexivitate, distanță interioară, preocuparea pentru nuanță și pentru imediatul existențial – Cosașu o va câștiga mai târziu, pe măsura replierii de la ideologia comunistă și a interogării propriului angajament politic, deosebit de încordată în volumul VI din seria de *Opere*, *Supraviețuirile: 4. Pe vremea când nu mă gândeam la moarte. 5. Gărgăunii*, publicat în 2014 la Editura Polirom.

„Scriitor al timpului său", așadar scriitor în comunism, Radu Cosașu nu face teorie; în schimb, reflectează la angajamentul său din deceniile șase și șapte într-un exercițiu de eliberare și de libertate a cărui expresie subversivă este însăși scriitura. O subversiune matlasată, ce-i drept. Discreție, delicatețe, subtilitate, ludic, livresc, ironie versus fanatism, devotament, entuziasm, dogmatism, dialectică sunt trăsături definitorii nu doar ale scriiturii lui Radu Cosașu, ci și mărci ale atitudinii sale din anii '80 vizavi de atașamentul ideologic, precum și ale raportului scriitorului cu puterea politică. *Supraviețuirile* se desăvârșesc la capătul devenirii lui Radu Cosașu ca scriitor, petrecută odată cu dezafectarea lui față de ideologia romantică a comunismului. Iar „Realismul versus romantismul revoluționar nu sunt decât alte nume pentru dualitatea « esteticii » staliniste, care trebuie să arate realitatea așa cum e, dar mai ales așa cum se prezintă ea în viziunea idealizată a partidului.", punctează Alex Goldiș în *Critica în tranșee. De la realismul socialist la autonomia esteticului*.

Astfel, abandonarea sau schimbarea ideologiei socialiste are loc odată cu turnura dinspre estetica realismului. Parcursul lui Radu Cosașu de la devotamentul inițial la scepticismul care îi pătrunde proza anilor '70-'80, de la „romantismul revoluționar" la autoreflexivitatea (post)modernă, subîntinde *Supraviețuirile*. În ordine estetică, parcursul de la amplitudinea fanatismului ideologic la intensitatea afectivă și intelectuală, apanaj al juisanței. Dacă privim personajul principal al seriei, alter-ego-ul lui Cosașu, în postura de hedonist, tot acest parcurs intelectual, ideologic și estetic ne-ar apărea, probabil, ca un șir de aderări și desprinderi, determinate de o puternică motivație afectivă. Într-adevăr, Cosașu nu înlocuiește, nu opune unei ideologii sau unei opțiuni altele. Nu mistifică, nu

condamnă, ci *reevaluează*, mult mai atent la stări și la semnificația conjuncturilor, cântărite în inepuizabile „completări la autobiografie” (atenție, a nu se confunda cu notele informative, ne avertizează autorul), „comedie a adaptabilității”, chinuitor travaliu confesional de o sinceritate angoasată la care îl provoacă pitorescul tovarăș Viezure: „Când am fost dat afară din redacție – cu un alt confrate – pentru că am susținut necesitatea de a scrie numai adevărul, fără a împodobi realitatea cu neadevăruri care nu ne fac bine, Haydn a fost singurul care s-a solidarizat cu poziția mea, deși nimeni nu-i ceruse părerea, și și-a dat demisia, plecând la Apahida, ca bibliotecar, apoi la Brașov, în rețeaua Difuzării Cărții. I-am urlat – în gară – că-i idiot. I-am urlat că e un nenorocit. I-am urlat că rup orice prietenie cu el. I-am urlat că a nu te supune deloc e la fel de grav ca a te supune total.” (*Meseria de nuvelist*, p. 178)

„Designer” al propriei interiorități, niciodată „omul nou” dorit și prescris de propagandă, eul care scrie în 1980 *Pe vremea când nu mă gândeam la moarte* și în ’89 *Cap limpede*, proză redenumită *Gărgăunii*, se întoarce spre anii nevrozei sale optimiste („obsedantul deceniu”, pecetluit de autocritica publică din ’56), cum își diagnostichează Cosașu inhibarea „umanismului mic-burghez” și reprimarea „sentimentalismului” deprinse la școala de cadre.

În altă ordine de idei, reflecția prozatorului asupra angajamentului politic personal este și o radiografie a socialismului. Extrem de savuroasă, relatarea episodului *șuncii de carton* (umplerea vitrinelor magazinelor alimentare cu mezeluri de hârtie) pune în abis o îndelungă obsesie a autenticității, demascând totodată histrionismul și rizibilul caragialesc al unei întregi epoci: „Peste două zile, eram angajat – cu 1.245 de lei pe lună, bani inestimabili – ca ambalator la « decorații exterioare », post pseudonim, fiindcă nu mai aveau locuri de vitrinieri propriu-ziși –, am tremurat de bucurie că nu-s la « busturi », alte trei zile am fost încrâncenat să nu mă pască ghinionul să cad totuși la difuzarea șuncii de carton, n-aș fi știut ce să fac, am răbdat obsesia cât am putut, pe urmă s-a revenit asupra produsului, pentru a fi îmbunătățit (…) ca, în preajma sărbătorii, să se prăpădească Viezure, Vova să apară pe la noi în birou și eu să ajung la un pariu infernal: « A venit pentru șunca în carton! Dacă nu-i pentru asta – atunci devin nuvelist!” (pag. 195)

Memoria traumei originii sociale, a fracturii revoluționare – părăsirea familiei burgheze și eșecul ducerii „revoluției interioare” la bun sfârșitul visat–, seismele istorice, experiența cenzurii comuniste și a excluderilor din presă (în 1950 și 1956) – „șomaj ideologic” răscumpărat cu o literatură „pe linie” –, își caută și în *Pe vremea când nu mă gândeam la moarte* un corp să le poarte prin lume și să le adauge noi straturi de semnificație culturală, o voce să le mărturisească și o scriitură să le sublimeze. Corpul care găzduiește memoria este cel al jurnalistului, *globe-trotter* julesvernian, *bricoleur*, angajat social, media și existențial, de care „ficționarul de stradă” Radu Cosașu nu se desparte niciodată. Jurnalistul înțelege primul „întruchiparea utopiei și instituționalizarea idealului”, croind drum prozatorului din anii ‘70 prin țesătura existenței cotidiene.

Singurul „pathos revoluționar” care animă proiectul literar cosașian este *revoluția limbajului*, iar rațiunea ultimă a literaturii-viață sau a vieții-literatură este cea *estetică*. Așa cum ne spune celebrul citat kierkegaardian din finalul capitolului „Meseria de nuvelist” – „Dacă existența nu are o rațiune estetică, atunci nu are nicio rațiune.”, intertext cu un aforism bilbic făcut și el celebru de Marin Preda.

Să nu uităm însă să ținem cont de ironia de la a cărei distanță discretă Radu Cosașu relativizează nu doar absolutul ideologic și politic, ci și absolutul literar – figura autorului, separarea genurilor, mimetismul, încrederea în artă și în puterea ei de seducție, invariabilul valorii estetice –, absolutul trăirii și al crezurilor personale, „căderea” în epic, în poveste, în melodramatic sau patetic, propriile tergiversări amoroase sau eșecuri politice, chiar și mecanismele încălcite ale prozei și procedeele ei.

Radu Cosaşu, *Opere*, *Supraviețuirile: Pe vremea când nu mă gândeam la moarte; Gărgăunii*, pref. de Alexandru Matei, Editura Polirom, Iaşi, 2014.

Cronici literare, recenzii, comentarii

Prof. Dr. Cornelia Păun Heinzel

Contribuţii la cercetarea ziarelor şi revistelor culturale româneşti din străinătate – prima carte despre presa culturală românească din străinătate din mileniul al treilea / perioada postrevoluţionară

Scopul lucrării de cercetare "Contribuţii la cercetarea ziarelor şi revistelor culturale româneşti din străinătate - mileniul al lll-lea analize, clasificări, caracterizări" constă în realizarea unor abordări moderne, de actualitate, a publicisticii româneşti din străinătate din mileniul al lll-lea, în cercetarea condiţiilor de manifestare a jurnalismului cultural românesc postrevoluţionar/ din mileniul al treilea în presa scrisă din străinătate, în stabilirea coordonatelor culturale şi literare ale emigraţiei româneşti postrevoluţionare, în identificarea conţinuturilor, descoperirea formelor de expresie culturale, în recunoaşterea funcţiilor deţinute de acestea în cadrul publicaţiilor periodice studiate şi vizează recuperarea unor scrieri româneşti de valoare din acest spaţiu.

În literatura de specialitate nu există lucrări care abordează ca tematică cercetarea ziarelor şi revistelor literare româneşti din străinătate ale mileniului al lll-lea, respectiv perioada postrevoluţionară, din acest punct de vedere lucrarea reprezintă prima carte care tratează acest subiect, fiind inovatoare în domeniu – majoritatea studiilor existente abordând segmentul din perioada socialistă, cu cercetarea scrierilor din exilul comunist. Subliniez faptul că, între cele două perioade istorice există diferenţe profunde, majore, atât din punct de vedere al contextului politico-social - caracterizat de trăsături diferite - dar şi din punct de vedere al fenomenului şi al actanţilor. Dacă în cazurile studiate anterior aceştia erau reprezentaţi în special de exilaţii români intelectuali, în cazul studiat, prezentat în carte, colaboratorii revistelor româneşti din străinătate sunt ancoraţi într–o paletă diferită, mult mai largă.

Lucrarea descrie şi analizează fenomenul jurnalistic cultural românesc din străinătate din mileniul al lll-lea. Prezenta investigaţie doreşte să fie un sprijin acordat atât ziariştilor, cât şi cercetătorilor în domeniu şi se situează la standardul corespunzător sarcinii de stimulare, de impulsionare, de generare a unor cercetări aprofundate în domeniu, dar are şi capacitatea de a putea reprezenta un reper fundamental într-un proces de investigare pe arii mai restrânse, determinat de necesităţile actuale existente.

Noutatea şi originalitatea ştiinţifică constă în educidarea identităţii jurnalismului cultural românesc postdecembrist / al mileniului al treilea din străinătate în contextul mediatic contemporan, în determinarea locului şi înţelegerea rolului pe care acesta îl deţine în presa online românească postdecembristă din străinătate.

Problema ştiinţifică importantă soluţionată rezidă în crearea unei viziuni de ansamblu asupra spectrului publicaţiilor româneşti periodice din străinătate din perioada postrevoluţionară / mileniul trei, în explicarea condiţiilor de manifestare a jurnalismului cultural românesc actual în presa scrisă din afara graniţelor ţării şi în recunoaşterea rolului acestuia în demersurile editoriale ale diferitelor publicaţii. O parte dintre ziarele, revistele cercetate în aceată lucrare ar putea fi receptate ca documente ale vieţii românilor din ţara de adopţie, în care pot să îşi exprime liber ideile, publicaţiile nefiind subvenţionate de la buget, la fel ca toate revistele străine din străinătate existente în prezent.

Cercetarea analizează fenomenul în arealul internaţional într-o perioadă unică, dificilă

atât din punct de vedere social cât şi istoric. Subliniez faptul că unul dintre obiectivele cercetării vizează recuperarea unor opere ale unor intelectuali români de marcă, care au publicat în paginile acestor ziare şi reviste.

Menţionez că o parte a acestei lucrări a fost valorificată în anii anteriori, prin publicarea de articole - constând în selecţiuni din carte - în reviste de renume, incluse în baze de date internaţionale.

Am ales o abordare comparatistă a subiectului, pe baza unor scheme cauzale, care intenţionează evidenţierea influenţelor unor fenomene manifestate în jurnalismul cultural în această perioadă, exercitate asupra altora, considerându-se unele variabile existente - dependente sau independente.

Componentele esenţiale ale lucrării se concentrează pe aspectele specificate în continuare. Partea teoretică are ca fundament expunerea comparativă cronologică a publicaţiilor româneşti din străinătate, pentru a localiza în context revistele cercetate. Partea analitică se bazează pe analiza publicaţiilor la nivel spaţial, respectiv la nivelul diasporei româneşti din mileniul al lll-lea.

Cercetarea mea a evidenţiat faptul că emigranţii români din mileniul al lll-lea au conştientizat faptul că prin scris, prin cultură, prin artă şi literatură au oportunitatea de manifestare liberă a creaţiei lor personale, că prin rezultatele inspiraţiei lor creative îşi pot reprezenta ţara.

Numitorul comun în ceea ce priveşte activitatea jurnalistică, literară sau culturală a românilor din diaspora este semnificativ influenţat de situaţia economică, de condiţia istorică, de cadrul politic din patria natală, dar şi din ţările în care aceştia au emigrat.

Ca urmare, am urmărit intens dinamica fenomenului jurnalistic cultural în contextul situaţiei cercetate, impactul existenţei intelectualilor români asupra publicaţiilor emise.

În demersul ştiinţific am avut în vedere următoare întrebări:

1. Ce relaţie a existat şi există între autorii articolelor din ziarele şi revistele româneşti din străinătate emigraţi şi cei din ţara natală?

2. În ce măsură contactul cu alte culturi a influenţat fenomenul jurnalistic cultural românesc actual? Scopul cercetării a pornit de la ipoteza că jurnalismul cultural românesc din străinătate este parte integrantă a celui european, dar şi a celui transatlantic.

Motivul pentru care am ales această temă este faptul că reprezintă un real interes pentru mine, ca om de cultură, ca scriitoare, ca jurnalistă, dar și ca cercetător ştiinţific – cu titlul obţinut prin concurs la **Bucureşti** – cu experienţă intensă în activitate de cercetare ştiinţifică de conducere a zeci de proiecte de cercetare de-a lungul anilor, pe o perioadă lungă de timp şi în munca de conducere a unui institut de cercetare ştiinţifică de la vârsta de 28 de ani, pentru că am realizat că aș putea contribui efectiv prin experienţa mea în domeniu, din punct de vedere ştiinţific și practic, la cercetarea jurnalismului cultural românesc din străinătate în perioada postdecembristă, mai precis din mileniul al lll-lea, la recuperarea unei fascicule a gândirii româneşti din această epocă. Realizarea unor lucrări de anvergură, în trecut, aparţinea unor personalităţi erudite, care dispuneau de capacitatea intelectuală şi de muncă necesară conceperii acesteia. Începând cu perioada socialistă, când intelectualii cei mai de valoare au fost nevoiţi să părăsească ţara, s-a ales ca soluţie alternativă crearea unor colective, în care membrii selectaţi să efectueze împreună o cercetare - pentru a crea o enciclopedie, un dicţionar, o cercetare istorică amplă într-un domeniu, care implică activităţi intense, în ritm susţinut, dar şi erudiţie din partea realizatorilor. Menţionez că, pe lângă activitatea didactică şi de cercetare pe care am desfăşurat-o neîntrerupt întreaga viaţă, deţin zece diplome universitare - obţinute cinstit, prin capacităţile mele intelectuale şi prin munca mea proprie - de la universităţi de stat, cu vechime, de prestigiu (trei de la Universitatea Bucureşti, trei de la Universitatea Politehnică Bucureşti, una de la Universitatea Tehnică de Construcţii Bucureşti, două de la Universitatea din Braşov - numită după revoluţie “Transilvania” - una de la “Goethe” Institut München, Germania).

Ideea conceperii acestei cărţi a fost determinată de rezultatul constatării mele, relativ la revistele şi ziarele româneşti online din străinătate, care, după încetarea apariţiei lor, au

dispărut fără urmă în abisurile Internetului, fără a mai fi vizibile lectorilor. Dacă ediţiile mai vechi, tipărite, începând cu anii 1800 se regăsesc depozitate în spaţiile unor instituţii, societăţi, organizaţii, universităţi, biserici, etc., chiar în bibliotecile unor persoane fizice – dar, în care exemplarele provin tot din arhiva instituţiilor – revistele online româneşti cu apariţie în perioada postdecembristă, odată cu încetarea activităţii lor, s-au pierdut definitiv în adâncurile Internetului, fără a exista vreo şansă de a mai fi citite şi cercetate de cineva vreodată, deşi aceste publicaţii reprezintă o piatră de temelie solidă - în cunoaşterea istoriei presei culturale româneşti, în ansamblul culturii române - care necesită a fi refăcută pentru românii de pretutindeni. În lumina acestor consideraţii, am gândit că este o obligaţie a celor care cunoaştem aceste publicaţii periodice, care avem potenţialul cultural, ştiinţific, dar şi experienţă şi capacitatea de a realiza o cercetare de calitate într-un domeniu, să nu lăsăm să se piardă munca intelectualilor români din străinătate - care au pus mult suflet în revistele editate - şi implicit să restaurăm un fragment semnificativ din mozaicul culturii române, reprezentat de presa românească online din străinătate în perioada postrevoluţionară – a mileniului al lll-lea.

Contribuţia publicaţiilor periodice literare româneşti din străinătate în spectrul culturii naţionale este semnificativă, pierderea acestora ar fi tragică, deoarece fără existenţa, cercetarea, analiza ziarelor şi revistelor literare româneşti din străinătate, imaginea acesteia nu ar fi completă.

Importanţa temei este amplificată şi de faptul că în literatura de specialitate nu a mai fost atacat până în prezent acest subiect.

Lucrarea de faţă oferă posibilitatea de utilizare a acesteia în procesul de optimizare a revistelor, a ziarelor, a conţinutului articolelor publicaţiilor româneşti din străinătate în perioada postrevoluţionară, având rol de a stimula activitatea creatoare a jurnaliştilor, a scriitorilor aparţinând acestui spaţiu.

În debutul acestui demers ştiinţific am întreprins, am desfăşurat o amplă activitate de studiu, de informare relativ la ziarele şi revistele româneşti din străinătate, în paralel cu activitatea desfăşurată de mine de publicare de-a lungul mai multor ani în calitate de redactor colaborator în cadrul publicaţiilor cercetate în această carte iar prin activitatea de documentare am asigurat cantitatea optimă de informaţii, care mi-a permis să scot în evidenţă fenomenele şi procesele studiate, într-o manieră concretă, printr-o înlănţuire logică a ideilor expuse. Am concluzionat că perioada 2010-2020 a fost cea mai prolifică, mai intensă din punct de vedere al publicaţiilor active. Acest deceniu l-aş numi "deceniul informaţional" sau „deceniul digital", deoarece poate fi considerat o epocă similară iluminismului, dar la nivel restrâns, fiind o perioadă de renaştere a jurnalismului cultural românesc din străinătate online şi nu numai, pentru că toţi factorii au contribuit la dezvoltarea acestei activităţi - existenţa Internetului şi funcţionarea acestuia la capacităţi optime, dotarea în masă cu echipamente informatice, instrumente esenţiale utile desfăşurării acţiunilor: laptopuri, computere, tablete, telefoane inteligente. Este perioada în care aproape orice tânăr, orice adolescent - elev sau student, avea în dotare un computer, construit individual prin mijloace proprii, asamblat din piesele componente cumpărate separat, cu ataşarea softului corespunzător computerului conceput. Motoarele de căutare din Romania au funcţionat perfect în această perioadă, corect, complet şi fără erori, aproape la nivelul celui din alte ţări, fără a exista atunci mulţi angajaţi în acest domeniu în ţară. Dacă dădeam numele meu spre căutare, apăreau peste o sută de pagini cu informaţii reale, corecte şi complete din revistele, ziarele în care am fost publicată.

Pentru a realiza tema propusă pentru cercetare am utilizat metodele de cercetare: deductivă, inductivă, analiză, comparativă, sinteză, prognosticarea, metoda studiului bibliografic sau documentarea bibliografică, etc. În cadrul cercetării cantitative tratarea, raportarea rezultatelor am realizat-o la nivelul grupului de reviste româneşti din străinătate din mileniul trei, la care am fost redactor colaborator, publicaţii pe care le-am considerat elocvente, în evidenţierea valorilor comune ale acestora. Abordarea comparatistă aleasă permite ca cercetarea calitativă efectuată să deschidă perspective multiple de interpretare, în viitorul jurnalismului

românesc şi chiar al celui internaţional. Toate publicaţile care au făcut obiectul cercetării mele în această lucrare sunt reprezentative pentru direcţiile tematice ale discursului jurnalistic românesc din această epocă şi sunt următoarele: din Statele Unite ale Americii - Revista „Clipa", Anaheim, California, U.S.A, publicaţia „Clubul Presei Transatlantice", Washington, U.S.A, revista „Radio Metafora", Seattle, U.S.A., Ziarul „Mondnews" U.S.A., Ziarul „News4diapora, U.S.A., Ziarul „Gândacul de Colorado", U.S.A., Ziarul „Lumea românească", Michigan, U.S.A., Ziarul „Curentul Internaţional", Michigan, U.S.A., Revista „Confluenţe literare", Australia; din Canada - Revista online Alternativa / „The Alternative" / „L'Alternative", Toronto, Canada & U.S.A, Revista „STARPRESS" Vâlcea Turism Canada & U.S.A, Ziarul „Observatorul", Toronto, revista „Destine Literare", Montreal, revista de cultură „Atheneum", Vancouver, Ziarul „Faptu' Divers", Toronto, Revista „Poezii pentru sufletul meu", Montreal - Revista "Asymetria", Paris, Franța, „Biblioteca lui Dan Culcer", Paris, Franța, „Anthologie Multilingual", DR.CORNELIAPAUN, Paris, Franţa; din Germania - Magazinul cultural "Agero" Stuttgart, „Aşii Români", Nürnberg, „ProLitera", Zirndorf/ Nürnberg, Germania - revista „Pagini româneşti în Noua Zeelandă", Auckland, Revista "Hai Romania!", Madrid, Spania, Revista "Basarabia literară", Republica Moldova, revista „Onyx", Dublin, Irlanda.

Grafice cu rezultate

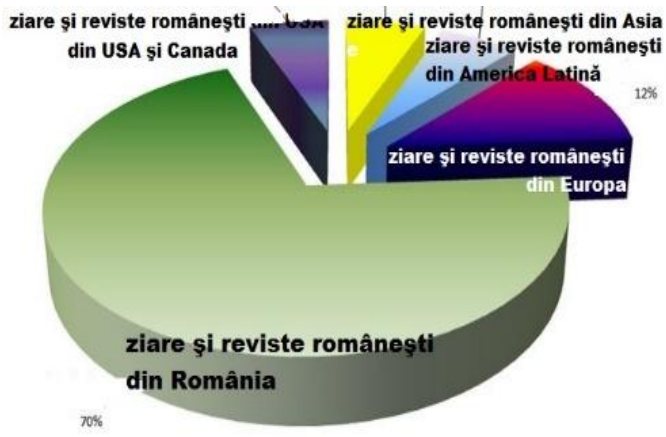

Fig. 1 Graficul distribuţiei ziarelor revistelor româneşti pe mapamond

Ion Pachia-Tatomirescu

Vulcanul liric-botezian, la cea de-a 48-a erupție

În Zece Brumar, 2025, poetul septuagenar Adrian **Botez** (n. 10 noiembrie 1955), drept activ-neasemuit ***vulcan lyric*,** de Vrancea-Adjud (chiar şi anterior / posterior „[su]fixării centrului seismic în această cot-vrânceană arie"), prin analogie, se poate spune, la apariţia *celui de-al 48-lea* original volum al său de poeme,«Nimic nu e tragic – nici măcar magic» (Râmnicu Sărat, Editura Rafet, ISSN 978-630-325-110-3, 2025 ; *infra*, sub sigla: **BoNim**), că, *pentru a 48-a oară* „a erupt superb", întrecând „Etna de Eurocentură Literar-Mediteraneană" şi prin alpina intensitate înrăzăritoare a „fenomen-binomului"de lentile-nouriangelic-pecetluitoare de crater (în ciuda „nenumăratelor pagini-capcane", de pe albe câmpuri, ale „clasicelor oi negre", din proverbul Valahimii, „câmpuri de poem" încreţite / accidentate în „şir-oiri" de majuscule-stânci, fără vreun rost estetic şi fără vreo monumentalizare, „de factură Stonehenge").

E o nouă „erupţie liric-vulcanică", *a 48-a*, după cum suntem încredinţaţi chiar de autor (cf. BoNim, 141), „fără greş", dar din văros-tomnoasa *sesiune*-2025, aproape integral-cuprinzătoare a lunilor *Măsălar* (de vreme ce poem-*prolog*-ul «Sensurile Golgotei» se datează «Adjud, Miercuri, 20 August 2025», dar secundat – în „deschiderea" primului ciclu al întregului triadic – de cel scris «…Joi, 7 August…», spre a sugera, mai mult ca sigur, că „timpul curge şi în sens invers acelor de orologii" / BoNim, paginile 11 şi, respectiv, 7) şi *Răpciune* (întrucât la cel de-al 22-lea poem din „închiderea" ciclului din triadă, chiar dedesubtul titlului «Prezentare», s-a pus „cronologică pecete" : «…Sâmbătă, 20 Septembrie 2025», deşi *epilogul*„tridenţat", unde, al treilea,-i «rubaiyat», fu scris mai devreme cu două zile, «…Joi, 18 Septembrie 2025» / *ibid*., paginile 121 şi, respectiv, 125, 128, 134).

Şi cea *de-a 48-a* erupţie liric-vulcanic-botezian se distinge printr-o neobositoare şi primenitoare *structurare* „**midas**-*ică*" (<*Midas*-, rex Phrigiae-Anatolia + suf. -*ică*), admirabil tipar de cristalizare („clasică" : *prolog* + triadă /

tetradă de *cicluri de poeme* + *epilog* + *biobibliografie* „*la zi*“), la mai bine de vreo două duzini, din volumele de versuri anterioare (celui prezent, *al 48-lea*), dar şi printr-o inconfundabilă arie lirică ivită, parcă mai toată, dintre „bimilenare, ori mai recente *golgote*“

Că sunt *mai multe*, de la *cea* „*naturală*“, din anul 30 al erei noastre, unde a fost răstignit Mântuitorul Iisus Hristos, ***Golgota*** *de lângă Ierusalim*, *o* „*colină-ca-un-cap-de-gaie*“, aidoma celei „cogaionice“ (dar nu şi „în zece terase“), aflată de mai multe milenii în capitala religioasă a Daciei, *Sarmisegetusa Muncelului*, şi până la *cea din zilele noastre*, însă măiestrit-construită lângă Pădurea Verde, *Creştin-Baptista Biserică* „***Golgota***“, de la Piramida Extraplată de Tibissiara> Timişoara Daciei-de-România

–, cât şi prin vremuiri în *rate,* cu „*pistoale* ***murate***“ – astfel, să-i potrivim rimă şi noi, în belicos-alesul soi, cu nestemate, de-s mai jos citate :

«Pistoale murate / mumii – ca armate / bombele gonflate… / …Şi ţări suflecate, / popoare – expirate…» (BoNim, 81).

Distinsul Receptor (siglă, *infra*, **D. R.**) : Maestre, fără a mă lega de vreo figură de stil, sau de vreunul din cele patru epitete din citatul de pe-a optzeci-şi-una pagină a volumului de sub lupele noastre „radiografiatoare“

– *murate* (la plural-substantivul „pistoale“), *gonflate*, *suflecate*, *expirat*

e–, permiteţi-mi a mă vârî puţin sub umbrela „polisemantic-sincretică“ a subtilei formule lexicale din fraza de mai sus, «neobositoare şi primenitoare structurare **midas**-*ică*», epitetul / adjectivul de pe lângă „structurare“, obţinut, cum foarte bine s-a precizat în paranteză, prin derivare trimiţătoare, „în bifurcare“, la onomasticul **Midas**, faimosul nume purtat de pelasgo-traco-anatolianul rege antic al Frigiei…

Ion Pachia-Tatomirescu (siglă, *infra*, **I. P.-T.**): Ai toată libertatea, cum, de altfel, şi poetul, de a te vârî sub orice soi de umbrelă, inclusiv, sub cea ***midas***-*ică*, de vreme ce suntem în Brumar-2025 şi-afară burniţează / plouă „bacovian“, fireşte, punându-se totodată *accentul circumflex,* ca „un luminos-prelucrat “*furcon* (din două ramuri-suliţe de**cer** – *Quercus cerris / pedunculiflora*, sau stejar brumăriu)“ înfipt în „semanticul balot de fân / otavă“, de vrei şi de poţi, tocmai pe ceea ce trebuie a se înţelege prin «derivare trimiţătoare, „în bifurcare“, la onomasticul **Midas**» ; pentru că *furcon-legenda* / *furcon-mitul****midas***-*ic* are : (**a**) *de-o parte*, braţul, ramura / crăcana înfiptă, vectorizată (semantic-sincretic) în *aur-nobleţe*, într-*o irepresibil-regală sete de bogăţie*, şi (**b**) *de cealaltă parte*, braţul, ramura / crăcana înfiptă, vectorizată (semantic-sincretic) în regala mască *la ceea ce-i grotesc / monstruos* (drept ilustrare pilduitoare, adevărul strigat de sclav-frizerul cunoscător al purului adevăr numai „din acel adânc de groapă“: «…regele Midas are urechi de măgar…!»).

D. R.: Eu cred că am traversat „valul dens de ceaţă traco-frigian-cappadociană“ spre a putea „accentua circumflex“:

(**a**) …că atât ceea ce ţine de *sâmburele de adevăr* din legenda / mitul pelasgo-anatolian, pentru arhitecturarea în areal a opulenţei datorate „artelor vizibilului“, unde „banu-i ochiul dracului“, dar dinspre *zeiesc-dionys-iacul* „cadou“ / „blestem“ conferit puterii regale, ca „*tot ce atinge*Midas *să se neftinească în aur*…“, „hrana-aur“, „băutura-aur“, ducând sigur „la moartea prin înfometare“, dacă, tot din îndemn slobozitor-dionysiac, nu s-ar fi scăldat-purificat în valurile râului Pactolu, după cum, analogic, în

cazul „vulcanicului poet“, „*cu tot ceea ce face contact* Adrian Botez *se transformă în poezie de 24 de karate*“, astfel, autoproiectându-se între reliefuri armonice de pelasgo-dacă nemurire cogaionică (şi aici, din cel de-al 48-lea volum botezian de poeme, «Nimic nu e tragic…», s-ar putea cita ca „martori“ mai toate poemele, în caz că nu te irită, în caz că nu-l abandonezi, când dai, chiar de la prima şi până la ultima pagină, de-o „apocaliptică“ avalanşă de stihuri, unde-s cuvinte scrise / culese / tipărite cu „droaie de majuscule“, fără vreun rost estetic-simbolic ; spicuim la întâmplare câteva „nu din ochii“, ci de pe „timpanele-ncordate ale istoriei de azi, de mâine“ – cu creştinească trimitere la Iisus Hristos : «Golgota e sfârşitul unei dragoste. / […] // Astfel, Golgota va deveni izvorului / luminii o cascadă !» – BoNim, 7; ori : «…Golgota o suirăm – / toţi ! – cu dragoste… – / …cu fericire şi alean ! / […] / „…Solicităm / surplusuri / de / Golgote !“ / …în / fiecare ceas ! – … nu / doar odat’ pe an…» – BoNim, 42; dar şi cu vectorizare, în realitatea imediată, la prim-ministrul „Ilie Sărăcie“ : «Pe „Sărăcie“-ncălecaţi… / pe-acest năuc… şi / negru „cal“ / care – de când ne ştim în / viaţă ! – … ne-a hurducat / pe noi : / …Şi-astfel – ajunge-vom – cu / toţii ! – … la groapa de gunoi ! // […] // …Dementţi din toate / ţările, uniţi-vă în / „Românie“ / – …de i se zicea în zorii-rai / ai omenirii…– atunci când / încă era Lumină peste / Plai : Divina Daco-Valahie…“ » – BoNim,38 sq. ; «…nimic nu-i tragic… – / …nimic nu este magic. / Atunci când universu-i / doar… – …gându-mi hemoragic…» – BoNim, 55; sau, dinspre şcolile oralităţii culte ale Daciei Zalmoxianismului– cf. PTDelrc, 356 sq. –, în frumos *dodecasilab zalmic-genunian*: «…A cui eşti, tu, Ţară, / Din zarea amară, / Făr’ de primăvară…? / Cu guri-fără-viers / Poticnită-n mers… / Peticită-n strai, / Tu, Ţară de Nai…, / Tu, Ţară de Rai ! // […] Oricui mă loveşte, / Oricui hăituieşte, / Oricui jefuieşte, / Pe-unde nimereşte : / Pe-unde aur creşte…» – BoNim, 55 sq. ; etc.);

(**b**)…dar şi că, în ceea ce priveşte *sâmburele de adevăr* ivit la polul opus, din (prelucrarea cronologică a vreo 250 de) legende / mituri, spre a fi puse în temeiul capodoperei «Metamorfoze», de Publius Ovidius Naso (Sulmo-Roma, 20 martie 43 î. H. – 17 d. H., Tomis-Dacia), regele frigian Midas, aflat în juriul unei competiţii muzical-instrumentale între anatolian-frigiana *liră* şi pelasgo-> valaho-traco-dacul *fluier*, apreciază măiestria fluieraşului semizeu, Pan (ori Marsyas, după alte scrieri), stârnind astfel mânia zeului Apollo ce, fulgerător, a făcut ca ambele-i urechi regal-muzicale să i se metamorfozeze într-o imensă pereche de urechi de măgar, hidoşenie / mostruozitate pe care sclav-frizeru-i de la palat i-a acoperit-o cu o căciulă regal-dacică („bonetă frigiană“), ameninţându-l cu moartea în caz că nu va păstra taina (urechilor de măgar); după o vreme, frizer-sclavul, simţind că „adevărul despre urechile de măgar face să-i explodeze ţeasta“, obţine permisiunea de a săpa o groapă adâncă într-un loc inaccesibil altora, unde, periodic, se ducea şi, în fundul gropii, rostea (convins că nu-l aude nimeni): «Regele Midas are urechi de măgar…!». Vrând-nevrând, trebuie să constatăm că nu există creator care – asemenea sclavului-frizer al regelui – să nu fi realizat o tăinuitoare operă, dotată cu „adâncă groapă“, unde să se retragă de oricâte ori simte necesar să rostească irepresibilul adevăr : *...dintotdeauna*, *Regele / Împăratul are urechi de măgar*…! / *...dintotdeauna*, *Adevărul Artistic (Literar) / Ştiinţific are şi urechi de măgar*…! După cum este şi cazul volumuluide poeme, «Nimic nu e tragic – nici măcar magic», de Adrian Botez.

I. **P**.-**T**.: La fraza asta kilometric-analitică n-ar mai fi multe de adăugat, pentru că deja ai valorificat / accentuat, ca distins receptor şi ca bun recenzent, cu furcon-legenda, cu furcon-mitul midasic, *aur-nobleţea* liric-vulcanic-botezian; şi chiar ai implântat strălucitorul accent circumflex, obiectiv, şi în masca *de la ceea ce-i grotesc / monstruos*, lucid-estetic abordând şi maleficul „excrementism literar / artistic programat, polidirecţional-ucigător de catharsis“, în ultimele decenii. Amendatu-l-ai pe Adrian Botez – *supra* – pentru „apocaliptica“ avalanşă de stihuri sufocate de „droaia de majuscule“, fără a servi vreunei estetici, şi cred că rău nu i-ai făcut, ştiindu-se că nici *regii*, fie legedari / mitici, ca frigianul Midas, antehomericul, fie adevăraţi, ca Burebista (Dacia, 90 – 44 î. H.), Decebal (Dacia, 55 – 106 d. H.) ş.

a., şi nici *împăraţii* – ca Marcus Ulpius Nerva Traianus (53 – 117 d. H.) al faimoasei Rome, ori ca Hirohito / Showa (1901 – 1989) al eroicei Ţări a Soarelui, Japonia ş. a., *nu pot fi mai presus decât legile stabilite de Academia Limbii Materne a fiecăruia dintre ei privitoare la gramatică*, *ortografie*, *ortoepie*, *punctuaţie* etc.În ultima instanţă a acestei recenzii, a acestei cronici literare „bifurcate“, în calitate de Distins Receptor, de foarte atent cercetător-lectoral celui de-al 48-lea original volum de poeme al lui Adrian Botez, «Nimic nu e tragic – nici măcar magic» (2025), poţi arăta acestui poet şi „midasica groapă“ unde îţi strigi / caligrafiezi că *Adevărul Artistic (Literar) / Ştiinţific are şi urechi de măgar*…?!?

D. **R**.: Deşi, cum aţi spus şi Dvs., Adrian Botez nu are de-a face cu „moda“ / „curentul“ *excrementism*, de s-a ivit drept „cancer programat“ în literatura noastră de prin 1995, adică de sub coada mileniului al II-lea, spre a persista şi în prezentul anotimp. Însă, când Adrian Botez este cuprins de creatoarea-i tornadă lirică, de neasemuitu-i vulcanism eruptiv-poetic, ici-colo, în relieful său accidentat, există şi „gropi midasice“, de unde se aud nu numai cuvinte despre adevărat-regalele „urechi de măgar“, ci şi blesteme, ori alte soiuri de imprecaţii, blasfemii, injurii, de nu pot avea de-a face cu vreo alchimie întru catharsis, cum i s-a întâmplat, de pildă, în «Balada vremii ce – deja – a venit», „caligrafiată“ duminică, 31 august 2025.

I.P-T: Să nu ne pripim cu ponegririle, Distinse Receptor, când e vorba de verbul unui poet de forța, patriotismul și vizionarismul lui Adrian Botez: ”***Stăm de veghe sub STEJAR !”***

Bibliografia siglată:

BoNim = Adrian Botez, «Nimic nu e tragic – nici măcar magic», Râmnicu Sărat, Editura Rafet (ISSN 978-630-325-110-3), 2025 (pagini „format A-5“ : 162).

PTDelrc = Ion Pachia-Tatomirescu, «Dicţionar estetico-literar, lingvistic, religios, de teoria comunicaţiei...», Timişoara, Editura Aethicus (ISBN 973-97530-8-6), 2003 (pagini „format A-5“: 504).

Constanta Apetroaie despre romanul „Puntea de mătase”, autoare Caty Urucu, Editura Bookforge, Sibiu, anul 2025

Prin romanul „Puntea de mătase”, autoarea **Caty Urucu**, aduce în atenția cititorilor un fapt de viață din societatea actuală. De la o întâmplare abjectă, petrecută într-un mijloc de transport în comun, se înfiripă acțiunea romanului. Într-un tramvai, un tânăr a umilit o femeie frumoasă, prin cuvinte vulgare și agresiune fizică, obligând-o pe aceasta să coboare din mijlocul de transport. Tânăra a suportat cu stoicism tratamentul agresorului, fără a încerca să se opună. Între alți martori oculari, în tramvai există și un ofițer de poliție, George, dar care se află în afara orelor de serviciu. Acesta se implică atât profesional, cât și civic, în scena la care asistă. Coboară din tramvai odată cu cei în cauză, cerând agresorului să se legitimeze. Așa află că-i este soț, că îl cheamă Victor, iar pe ea, Diana. Invitat la Secția de Poliție pentru declarații specifice, legate de agresiunea față de soție, ancheta a evoluat la un alt nivel, scoțând la iveală detalii mult mai grave. De aici, cititorii află că Victor face parte dintr-un grup infracțional organizat, că zilele sale de libertate sunt numărate, iar până la arestarea și condamnarea lui, nu mai e decât un pas … un pas și multă cerneală cursă pe pagini de autoarea care și-a ales cu chibzuință personajele, le-a suflat duhul dreptății în vene, le-a ascuțit mintea și atenția la orice mișcare de frunze pe orice timp de zi și de noapte... prin orice loc mirosit a fi parcurs

de suspect. Diana înțelege să colaboreze cu George, ofițerul de poliție, pentru ca adevărul să iasă la lumină. În echipa lor, George îl are și pe Vali care este coleg și de serviciu cu George și dă dovadă și el de un înalt profesionalism și devotament pentru actul justițiar. Dar peste toate unul din motivele determinante de a-i fi aproape lui George în anchetele în desfășurare era și faptul că unica sa fiică fusese răpită de Grupul infracțional al lui Victor și obligată să se prostitueze. Romanul este minuțios construit într-o dinamică ce nu-ți mai dă voie să respiri de la primele pagini și până când nu afli izbânda eroică a echipei de lucru a lui George.

Cei trei protagoniști, George, Diana și Vali s-au comportat exemplar, ca un tot - sincronizându-și acțiunile si fiind foarte vigilenți pentru a destructura acțiunile criminale puse la cale de Victor. Echipei lui George i se mai alătură un personaj din tabăra lui Victor, pe numele său Iosif, care a decis să nu mai asculte de Victor atunci când acesta îi cerea s-o ucidă pe Diana. Acest fapt îl tulbură peste măsură pe Iosif și-l determină nu doar să nu mai asculte de toate câte îi cerea Victor, ci hotărăște chiar să-i denunțe intențiile și acțiunile criminale, punându-se la dispoziția organelor competente pentru ca Victor să fie judecat și pedepsit după natura faptelor sale.

Așadar avem în acest roman un decupaj al societății privit la microscopul analizei făcută de Caty Urucu. Un decupaj luat la întâmplare, am putea spune, dar iată unul care este la limita respectării regulilor impuse într-un stat de drept. Un segment social care dă de furcă zilnic organelor abilitate cu protejarea ordinii, disciplinei și liniștii cetățenești și mă refer desigur la cei din ministerul de resort, al Internelor.

Faptul că dinamica romanului curge limpede de parcă s-au sincronizat strategii speciale din timp pregătite, nu este altceva decât rețeta cunoașterii psihologice, ale personajelor cărții de care dă dovadă autoarea... și-i trece pe fiecare în dinamica filmului de ea stabilit, pentru ca totul să se desfășoare fără timpi morți, fără bâlbe, fără să lase vreme agresorilor să-și pritocească nesăbuințele. Devoalarea conturului psihologic al lui Victor, vine către cititor chiar din gura acestuia în delirul pe care abjecția lui îl alimentează și-l chinuie în același timp. Nu pentru îndreptare ci pentru triumful răului și al crimei de care este obsedat. Dar meritul scriitoarei este acela că dispunând de mijloace de citire a realității din punct de vedere psihologic și-a pus personajul, pe Victor, să-și umble în toate pliurile răutății și minții sale îmbolnăvite și să se spună. Așadar un context al realității începutului de mileniu trei aduce aserțiunea aceasta imortalizată și care va fi mărturie timpului despre cutremurul evoluției noastre ca neam și țară într-un cuvânt despre involuția socială. Această mărturie asumată cu mult curaj, perseverență, devotament, dăruire dar si jertfitor talent, poartă semnătura Caty Urucu.

Maria Petrescu despre vol. „Evocări”, autor Gheorghe Țiclete, Editura Fast Editing, 2025

PLEDOARIE PENTRU „CEI CARE AU FOST”

De ce pledoarie, pentru al doilea volum de ”Evocări” al dl. Gheorghe Țiclete? Deoarece autorul se poziționează ca un apărător al memoriei acestor personalități. El militează pentru recunoașterea valorii lor și pentru includerea, meritată în conștiința publică.

Lucrarea concepută de profesorul-doctor-inginer Gheorghe P. Țiclete, apărută la Editura Fast Editing în acest an, este de a aduce în lumină și a scoate din uitare figuri proeminente ale neamului românesc, personalități care "mai presus de orice au pus în față binele oamenilor și al Ţării". ”Români de neuitat” este prezentat ca un album valoros de istorie culturală și științifică, care omagiază figuri cheie din diverse domenii. Ce mi-a atras atenția, ca element de unicitate, este faptul că autorul nu se limitează doar la fapte din zona profesională, ci introduce dimensiunea umană, etică și patriotică a personalităților, reușind să redea strălucirea binemeritată a acestor români. Personalitățile alese și incluse în acest volum nu sunt doar competente profesional, ci au manifestat, de-a lungul vieții, un înalt simț al

datoriei și al eticii. Deși este o lucrare documentară, autorul recunoaște că folosește și amintiri personale, "informaţii, pe care uneori le completează cu propriile amintiri", introducând astfel un ton mai personal și subiectiv pe alocuri. Aceasta tehnică conferă textului o notă caldă, de evocare autentică, nu doar de inventariere istorică. Deși lucrarea este bazată pe documentare, autorul menționează că a utilizat surse publice (arhive, lucrări istorice) și fotografii din arhiva personală, sugerând o bază de documentare solidă. Includerea propriilor amintiri nu anulează rigoarea, ci o completează, oferind o perspectivă de primă mână sau o mărturie vie asupra unor aspecte care ar putea lipsi din documentele oficiale, dar care sunt relevante pentru portretul uman și moral al personalității.

Autorul, Gheorghe P. Țiclete, adoptă în aceste scrieri, un ton serios și riguros, caracteristic unei lucrări de istorie și creează fiecare capitol ca o schiță biografică detaliată, care urmărește parcursul vieții și carierei personalităților evocate, prezentând informații esențiale despre naștere, educație, realizări profesionale și impactul asupra societății. Pentru a valida informațiile prezentate utilizează adesea citate și date concrete (ani, titluri de lucrări, funcții deținute), subliniind calitatea lor de modele demne de urmat.

Pentru fiecare personalitate este folosit un supranume, cu scopul de a sintetiza esența contribuției unei persoane, cum ar fi: Iuliu Hațieganu este numit "Un Hipocrate al românilor", sau Hermann Iulius Oberth care este "părintele rachetei cosmice". Cu aceste supranume autorul speră să fixeze în memoria cititorilor aceste personalități, dar și prin utilizarea tonului admirativ, cu accent pe realizările excepționale. Nu putem ignora utilizarea de termeni care evocă sentimente puternice și valori naționale ("neamul românesc", "binele oamenilor și al Ţării"), care susțin caracterul patriotic al lucrării.

Includerea unor maxime sau principii de viață ale personalităților evidențiază latura lor etică și filosofică. De exemplu, crezul lui Iuliu Hațieganu: *"Medicina înseamnă știință și artă și conștiință, încălzite de iubirea faţă de omul în suferinţă"* este citat ca o chintesență a profesionalismului său.

Cartea funcționează ca un manual de modele. Scopul moral este de a folosi viețile acestor personalități ca pe niște faruri morale pentru prezent, astfel lucrarea fiind un "îndemn către noua generație de a prelua ştafeta" valorilor lăsate de înaintași. Autorul speră ca cititorii să fie inspirați nu doar de succesele profesionale, ci și de integritatea și efortul constant al celor evocați. Prin recuperarea memoriei celor care au fost nedreptățiți de istorie sau uitați, autorul îndeplinește un act de justiție morală, cartea servind la consolidarea mândriei și a identității naționale.

Cred că autorul a dorit ca pledoaria pentru ”cei care au fost” să fie aceea de a demonstra că românii au contribuit semnificativ la patrimoniul universal, stimulând astfel un sentiment de apartenență și respect față de propria moștenire culturală și științifică.

Cartea este un demers laborios, academic, de a aduna informații dificil de găsit. Este un mesaj către noua generație de a prelua ștafeta valorilor lăsate moștenire, într-o eră a vitezei și a schimbării valorilor, când generațiile noi pot pierde contactul cu înaintașii.

Ben Todică despre vol. „Tangouri tălmăcite cu tâlc”, autor Nicu Doftoreanu, Ed. Destine

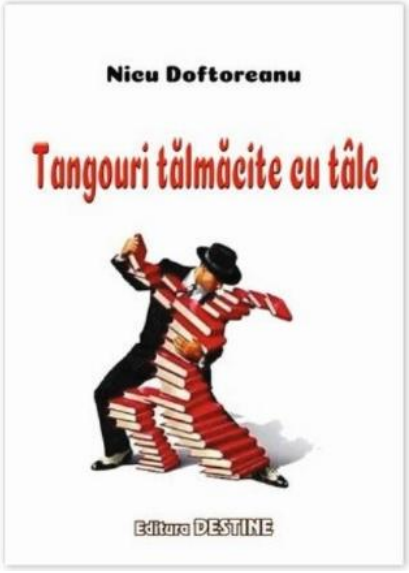

Poezia „Tango” ca instrument al autorului

Nicu Doftoreanu creează stilul de „tangou poetic”. De ce? Pentru că, la început, a fost doar un elan, o explozie emoțională a dorinței de a elibera sentimentul ascuns, misterios, al unei taine neînțelese și interzise divin, etichetate ca păcat. Iar autorul ne prescrie câteva căi pozitive prin care să ne influențăm viața.
Tangoul este terapeutic; te ajută, te salvează și te convinge să-ți continui călătoria, să treci peste obstacole și să devii mai curajos, să eviți regretele și să te reevaluezi prin încredere. Tangoul este un exercițiu total al organismului, atât fizic, cât și mental. Devii mai flexibil, echilibrat, coordonat și îți îmbunătățește postura. Îți conturează linia mușchilor, devii mai conștient de corpul tău, mai sănătos, mai energetic. Este o formă elegantă de exercițiu fizic. Este un mod de a-ți recunoaște dreptul la mai bine.
Un tangou este un „tune-up” al normalității, al naturalului, al senilității. Te ajută să eviți îmbătrânirea prematură a inimii, dar și evitarea altor afecțiuni, cum ar fi Alzheimer-ul și demența. Te ajută să-ți aduci aminte și să redevii cine erai când erai mic. Să te reconectezi cu copilul din tine. Te reechilibrează. Te ajută să comunici prin mișcare. Este un fel de limbaj corporal care te ajută să te eliberezi de emoțiile inexplicabile prin cuvinte.
Tangoul este eliberarea creativă, elaborarea și refacerea drumului în actul de procreere. Nu este o descărcare, ci o elevare și împlinire, o maturizare și o conștientizare a faptului că existi ca potențial infinit. Îți trezește dorința de a construi și explora, pornind de la pașii specifici și continuând, ca un artist, prin improvizații și descoperiri de noi căi de exprimare prin mișcare, transformând ringul de dans într-o pânză a unui tablou personal.
Nu există timp pierdut în tangou. Mereu vei fi surprins de neprevăzutul și noul care vine din față. Devii tot mai curajos și mai eroic pe măsură ce te avânți în act. Elanul împlinirii din cartea „Tangouri tâlmăcite cu tâlc” aproape că a devenit un act tămăduitor, un manual de vindecare pentru toate vârstele. O rețetă medicală psiho-terapeutică. Dansul a devenit o supapă de aerisire a suferinței și a constipației iubirilor frânte sau neîmplinite. Tangoul lui Doftoreanu a devenit cartea de bucate a dansului argentiniano-uruguaian, acum influențat nu doar de dansurile africano-europene și de culturile vechi indigene, ci și de expresia poeziilor domniei sale. Tangoul nu este doar o carte de bucate, ci și un mod de a-ți întinde și batut pulpele, tendoanele și oasele.
Felul în care curge versul în carte te învață tehnica de a crea și devii sigur prin mișcare, muzică și conexiunea cu partenerul într-un fel intim. Devine o mare cale de împlinire și relaxare. Îți dă încredere în tine ca om. Te inspiră. Cere atenție. Îți reînvigorează memoria, încrederea între oameni, ne sincronizează și apropie, generând prietenii.
Cartea este o invitație la dans. Este un exercițiu mental care îți mărește puterea de concentrare și îți dezvoltă noi calități sociale. Un dans care te întărește, te inspiră, te învață și trezește dorința de a te împrieteni și de a înfrumusețea sufletul divin dintre oameni, prin mișcarea artistică pentru care am fost creați. Iar acest lucru merită să fie sărbătorit și apreciat în cartea domnului Nicu Doftoreanu. Citiți, dansați și simțiți-vă bine!

Prof. Sergiu Cutunescu
Al. Florin Țene –ziarist, scriitor, cetățean de onoare al municipiului Drăgășani, între prolificitate literară și activitate instituțională.

Al. Florin Țene (născut Florinel Sandu Țene, la 13 iunie 1942, în Drăgășani, jud. Vâlcea) este o personalitate complexă a literaturii române contemporane, afirmându-se deopotrivă ca poet, prozator, eseist, dramaturg, critic literar, jurnalist și promotor cultural. Înzestrat cu o vocație de lider, a fondat și conduce Liga Scriitorilor Români, organizație care, după cum a declarat adesea, își propune democratizarea mișcării literare și crearea unor structuri instituționale de sprijin pentru tinerii autori. Această dublă ipostază — de creator și organizator cultural — definește locul său aparte în peisajul literar românesc. Opera lui Țene se distinge printr-o impresionantă prolificitate. Publicistica și literatura sa numără peste 100 de volume, cărora li se adaugă mii de articole, cronici, recenzii și eseuri publicate în reviste culturale din țară și din

diaspora. Debutul editorial are loc în 1974, cu volumul *Ochi deschis*, urmat de *Fuga statuilor* (1979). Ulterior, autorul a publicat poezie lirică, proză scurtă, romane cu tentă autobiografică și memorialistică, romane biografice dedicate unor personalități culturale sau religioase, piese de teatru și eseuri critice ori filosofice.

Un segment distinct al operei îl constituie romanele biografice și proiectul „Sfinții Închisorilor", prin care Țene își propune să recupereze memoriile unor figuri precum Valeriu Gafencu, Petre Țuțea, Radu Gyr, Traian Dorz sau Mircea Vulcănescu. Aceste texte, la granița dintre literatură, istorie și eseistică morală, contribuie la configurarea unei literaturi a memoriei colective, în tradiția recuperărilor postcomuniste.

Stilistic, scriitorul alternează între lirismul confesiv și discursul moralizator, între dimensiunea documentară și interpretarea filosofică. În poezie se remarcă prin metafore de factură clasicizantă, iar în proză se apropie de formula romanului eseistic sau a frescei istorice. Criticii și prefațatorii volumelor sale au observat frecvent tendința de solemnitate și preocuparea pentru sensul etic al literaturii.

Dincolo de creația literară, Al. Florin Țene s-a afirmat prin activitatea sa organizatorică. Înființarea Ligii Scriitorilor Români, coordonarea unor cenacluri și reviste culturale, precum și implicarea în promovarea literaturii române în țară și peste hotare i-au consolidat imaginea de animator cultural. Activitatea sa managerială nu este lipsită de controverse, dar a adus în prim-plan problematica accesului liber și diversificat la instituții literare într-o epocă în care filierele oficiale și academice dominau scena.

Receptarea operei lui Țene este una mixtă. Dacă o parte semnificativă a presei culturale i-a acordat atenție, prin cronici, interviuri și aprecieri, critica literară academică a rămas adesea rezervată în formularea unor judecăți de valoare consolidate. Totuși, recunoașterea publică a fost consistentă: diplome, premii, titlul de „Cetățean de Onoare al Municipiului Drăgășani" și includerea operelor sale în biblioteci naționale și internaționale confirmă vizibilitatea sa.

Figura lui Al. Florin Țene rămâne semnificativă pentru înțelegerea literaturii române postdecembriste, prin combinația unică dintre prolificitatea operei, interesul pentru memorialistica biografică și rolul de lider instituțional. Studiul său reprezintă un caz util pentru investigarea raportului dintre creația literară și activitatea cultural-organizatorică, precum și pentru înțelegerea dinamicii literaturii române contemporane între canon și periferii fertile.

Bibliografie selectivă

Țene, Al. Florin. *Ochi deschis*. București: Editura Litera, 1974.

Țene, Al. Florin. *Fuga statuilor*. București: Editura Litera, 1979.

Țene, Al. Florin. *Chipul din oglindă*. Petroșani: Fundația Culturală „Ion D. Sîrbu", 1997.

Țene, Al. Florin. *Insula viscolului*. Cluj-Napoca: Editura Napoca Star, 2000.

Țene, Al. Florin. *Veniți, privighetoarea cântă! Viața scriitorului Alexandru Macedonski între realitate și poveste*. Cluj-Napoca: Napoca Nova, 2017.

Țene, Al. Florin. *Nu plângeți că mă duc de lângă voi. Viața „Sfântului închisorilor" Valeriu Gafencu*. Cluj-Napoca: Editura Ecou Transilvan, 2022.

Țene, Al. Florin. *„În fața lui Dumnezeu geniul e văr primar cu idiotul" – Viața filosofului Petre Țuțea între realitate și poveste*. Cluj-Napoca: Editura Napoca Star, 2023.

Țene, Al. Florin. *„Nu se schimbă ispitele, se schimbă numai sensul lor" – Viața filosofului Mircea Vulcănescu între realitate și poveste*. Cluj-Napoca: Editura Napoca Star, 2024.

Țene, Al. Florin. *Gânditorul*. Cluj-Napoca: Editura Cervantes, 2025.

Surse critice și publicistice

„Al. Florin Țene – Curriculum Vitae", Liga Scriitorilor Români.

„Al. Florin Țene — o viață în slujba culturii", *Revista Luceafărul*.

Interviu cu Al. Florin Țene, *Curierul Național*.

Materiale publicistice și profiluri culturale (AsiiRomâni, presa culturală online).

Florentin Streche despre volumul „Istoria versificată a lui Mihai-Voievod Viteazul”, Editura SUD, 2024; autor Corneliu C. Cristescu

Volumul **Istoria versificată a lui Mihai-Voievod Viteazul**, apărut la Editura Sud, 2024, este o amplă epopee în versuri care urmărește, în manieră cronică și artistică, destinul celui dintâi unificator al Țărilor Române. Deși literatura contemporană se îndepărtează adesea de marile teme istorice, **Corneliu Constantin Cristescu** readuce în atenția cititorilor figura emblematică a domnitorului **Mihai Viteazul**, erou al unității naționale și simbol al curajului românesc. Amplul volum este inedit prin abordare și este împărțit în **treisprezece cânturi**, fiecare purtând titluri sugestive ce reconstituie momentele esențiale din viața și domnia voievodului. Începând cu **„***Cântul I: El e Domnul cel vestit***”**, autorul trasează originile și formarea lui Mihai, surprinzând figura tânărului ambițios care își asumă menirea istorică. Urmează capitolele dedicate ridicării sale la domnie - *„Auzit-ați de-un Mihai”* -, marilor victorii - *„Victoria de la Călugăreni”*, *„Victoria de la Șelimbăr”* -, precum și dramaticele confruntări cu trădarea, exilul și moartea: *„Răscoala nobililor ardeleni”*, *„Bătălia de la Mirăslău și scăparea lui Mihai”* ș.a. Prin succesiunea tematică a cânturilor, opera capătă o structură narativă cronologică, de factură epopeică, ce urmează fidel firul istoriei lui Mihai Viteazul. Autorul acordă spațiu atât marilor bătălii, cât și personajelor secundare care gravitează în jurul eroului: Baba Novac, cei trei frați Buzești, Stroe Buzescu, Deli Marcu, banul Mihalcea Caragea, căpitanul Radu Calomfirescu, fiecare devenind simbol al loialității, al jertfei și al demnității românești.

Corneliu Constantin Cristescu folosește un vers narativ, limpede, cu ritm eroic, amintind de vechile cronici și de epopeile romantice românești (*Mihaiada* de Heliade Rădulescu, *Țiganiada* de Budai-Deleanu). Limbajul este solemn, uneori arhaizant, potrivit tonului eroic și grav al subiectului. Autorul îmbină relatarea istorică cu accente lirice și moralizatoare, creând o sinteză între document și poezie. De asemenea, se remarcă preocuparea pentru măsura versului clasic, pentru rimă și pentru o muzicalitate care conferă textului demnitatea unei „*cronici versificate*”. Prin această alegere stilistică, Cristescu transformă istoria într-un act de creație poetică, accesibil și emoționant, menținând totodată respectul pentru adevărul faptelor.

"*Mihai venea călare, dar el avea-nainte*
Opt trâmbițe și tobe de oțel, turcești,
O bandă de muzică cu armonii fierbinte;
Aveau și flaute, flașnete și fluieri românești!
Opt paji înveșmântați cu mare eleganță,
Înconjurau acum, în mers, calul domnesc,
Iar înaintea lui, opt seizi ducând de frâu din ață,
Opt cai acoperiți cu șei (...) cu aur românesc."
(**Intrarea lui Mihai-Vodă în Alba-Iulia**, p. 154)

Unul dintre aspectele definitorii ale acestui volum este **versificația sa regulată**, construită pe modelul clasic al poeziei epice romantice. Versurile sunt lungi, cu o **măsură de 12–14 silabe**, apropiate de **alexandrinul românesc**. Această măsură amplă conferă textului o solemnitate narativă, amintind de baladele eroice și de poezia pașoptistă a lui Vasile Alecsandri sau Ion Heliade Rădulescu. De exemplu, în poemul *„***Mihai pe eșafod***”*, versuri precum *„Când, pe Mihai, Fotache l-a prins la Calafat”* au o cadență amplă, potrivită unui ton grav, de cronică poetică. Ritmul este iambic, ceea ce creează o mișcare regulată, aproape de pasul ostașilor, potrivită subiectului eroic. Succesiunea de silabe neaccentuate și accentuate redă dinamismul acțiunii și dramatismul momentelor istorice. Ritmul iambic, combinat cu o rima împerecheată sau încrucișată (aa, bb, abab),

conferă poeziei muzicalitate și claritate, permițându-i să fie recitată cu ușurință. În poeme precum *„***Oștile stau față-n față***”* sau *„***Bătălia de dinaintea bătăliei***”*, aceste tipare prozodice creează o tensiune epică, transformând bătăliile în adevărate scene cinematografice în versuri. Un alt element esențial este cezura internă**,** o pauză naturală aflată, de regulă, la mijlocul versului. Ea fragmentează versul lung în două părți echilibrate, facilitând declamația orală și intensificând expresivitatea. De pildă, în versul *„În piață se-adunase / mulțime de norod”*, cezura marchează o respirație firească, care amplifică solemnitatea scenei.

Autorul utilizează și numeroase formule poetice tradiționale - repetiții, exclamații, adresări directe („*Ba nu, zise Mihai*…”), inversiuni și expresii arhaizante - pentru a reda specificul limbii vechi românești și oralitatea epopeii. Aceste elemente asigură o continuitate între poezia cultă și cea populară, între cronica istorică și cântecul bătrânesc. Din punct de vedere stilistic, prozodia susține mesajul poemelor: măsura amplă exprimă măreția faptelor, ritmul iambic dă energie și mișcare, rima clară fixează ideile în memorie, iar cezura adaugă echilibru și gravitate. Toate aceste elemente tehnice sub aspect prozodic contribuie la ritmul istoriei și respirația eroismului lui Mihai-Vodă Viteazul. În ansamblu, structura prozodică a volumului reflectă o simbioză între tradiție și modernitate. Ea reînvie modelul epopeii romantice din secolul XIX, dar cu o sensibilitate contemporană, limpede și narativă. Versificația din *Istoria versificată a lui Mihai-Voievod Viteazul* are o funcție dublă: estetică și identitară. Ea dă forță și ritm istoriei, menținând vie memoria unui voievod care, asemenea poeziei sale, continuă să respire prin cuvinte, sunet și ritm. Termeni ca **„***Vodă”, „ispravnicul”, „divan”, „oaste”, „norod”, „biruință”, „osteni”, ori* expresii precum *„să-l scurtezi de cap”* și *„porunca de la Vodă”* redau exact limbajul vremii lui Mihai Viteazul. Prin aceste cuvinte, autorul face ca vocea naratorului să sune arhaic, ca și cum ar veni din trecut. Ele dau textului o nuanță solemnă, gravă și istorică, potrivită unui subiect eroic. Arhaismele contribuie și la ritmul sonor al poeziei.

Multe dintre ele au rezonanțe lungi, grele, care accentuează măreția faptelor descrise: „oaste”, „biruință”, „divan”, „împărat”, „cazaci”. Aceste cuvinte se potrivesc cu versul lung, de 12–14 silabe, și cu ritmul iambic al poeziilor, creând o rezonanță specifică cântecului bătrânesc.

Tema centrală a volumului este eroismul și unitatea națională, întruchipate în figura lui Mihai Viteazul. Prin această cronografie contemporană se urmărește reconstituirea istoriei și mitizarea eroului: Mihai devine simbolul românului drept, neînfricat, vizionar, care se ridică deasupra trădărilor și vicisitudinilor. Teme secundare precum jertfa, credința, loialitatea și destinul completează imaginea unei **epopei naționale moderne**, în care trecutul devine sursă de inspirație și mândrie identitară. Cartea aduce un omagiu tradiției cronicarilor și poeților patrioți din secolele XIX–XX, **demonstrând că epopeea istorică poate fi încă un gen viu și relevant**. În paginile sale răsună ecouri din Alecsandri, Bolintineanu, Heliade și chiar Coșbuc, dar cu o viziune proprie, adaptată sensibilității contemporane. Bibliografia menționată (Nicolae Iorga, Nicolae Bălcescu, P.P. Panaitescu, Mihail Drumeș, Ioan-Aurel Pop) arată că Corneliu Constantin Cristescu a dorit să îmbine adevărul istoric cu frumusețea expresivă a poeziei, realizând o sinteză între știința istoriei și arta limbii. Autorul a consultat lucrări de istorie clasică (Iorga, Bălcescu, Panaitescu, Pop), dar și surse literare (Ion Heliade Rădulescu - **Mihaida**, Vasile Alecsandri -**Cântecul lui Mihai Viteazul**), pentru a crea o versiune artistică și fidelă istoriei. Astfel, prin includerea unor surse academice, dar și populare, cartea încearcă și **reușește să refacă**, cronologic, **imaginea epopeică a lui Mihai Viteazul** atât din perspectiva istoriei, cât și a tradiției poetice.

Istoria versificată a lui Mihai-Voievod Viteazul este o lucrare impresionantă prin dimensiune, rigoare și patos. Ea readuce în prim-plan eroismul fondator al neamului românesc, dar și forța cuvântului poetic de a transforma istoria în legendă. Corneliu Constantin Cristescu reușește să dea **o formă modernă unei tradiții vechi**, să transforme cronica într-o simfonie a demnității românești și să ofere publicului o **operă deopotrivă educativă și emoționantă**.

Prin această creație, Corneliu Constantin Cristescu se înscrie în linia scriitorilor care cred că **poezia poate fi un act de cultură națională**, o expresie a identității și o punte între trecut și prezent. "*Ceea ce m-a determinat să abordez acest subiect, pe lângă pasiunea mea pentru istorie, căpătată în primul rând de la tatăl meu și apoi de la învățătorii și profesorii mei, dezvoltată prin lecturile mele preferate (zeci de ani cititor al celebrei reviste de istorie Magazin Istoric), a fost împlinirea a **430 de ani de la urcarea pe tron a acestui Mare Voievod Român**, unic în istoria românilor, ca un omagiu de admirație, prețuire și de recunoștință pentru faptele sale mari și unice în istoria noastră.*"

(fragment din **Cuvântul autorului**, p. 26)

FLORENTIN SMARANDACHE
Pe cordiliera Anzilor (II)
— 29-30 noiembrie 2024 —

Am continuat excursia pe cordiliera Anzilor și am oprit în localitatea Tayusa, unde gustăm mâncăruri tradiționale indigene, precum *chontacuro* (viermi de palmier) și *ayampaco de tilapia* (un preparat cu pește). Savurăm *armadillo* și larve de *pincho* prăjite, specialitate locală.

*

Bem ceai de Guayusa, băutură tradițională preparată din frunzele plantei Ilex guayusa, care crește în regiunile Amazoniene ale Ecuadorului și altor țări sud-americane. Guayusa este cunoscută pentru proprietățile sale energizante datorită conținutului de cafeină și antioxidanți.

*

Limba Shuar este o limbă din familia Jivaroan. O limbă tonică, ceea ce înseamnă că înțelesul unui cuvânt poate depinde de tonul sau accentul cu care este rostit. Transcriu câteva expresii uzuale:
Ikyai – Bună ziua / Salut.
Ñuka – Eu.
Atsatsia – Mulțumesc.
Wari – Da.
Kamisar – Nu.
Irin – Frate.
Jumai – Mamă.
Wampimi – Tată.
Ame naramisha yait – Eu mă numesc.

*

În zona selva ecuadoriană (Amazonia ecuadoriană), trăiesc mai multe triburi indigene, pe lângă Shuar, fiecare cu propria cultură, limbă și tradiții, printre care Achuar, Waorani (Huaorani sau Waodani), Kichwa (Quichua), Zápara, A'rajuno.

*

Ne destăinuie proprietara tarabei că la tribul Shuar un bărbat omora alt bărbat pentru a-i lua soția. Bunica ei a avut opt bărbați.

*

Trecem prin Yungantza, apoi în orășelul Limon Indanza, în provincia Morona Santiago, parte din zona Oriente. În apropierea râului Indanza, care face parte din zona hidrografică a râului Morona. Înconjurat de păduri tropicale și munți.

Accesibil din orașul Macas (capitala provinciei Morona Santiago), transportul se face pe drumuri de țară, ce duc prin zone montane și păduri.

Agricultură de subzistență, se cultivă banane, cacao, cafea. Activități forestiere, mici meșteșuguri tradiționale.

Regiunea din jurul Limon Indanza este locuită de diverse comunități indigene.

*

Așezarea Cuenca, în provincia Azuay, cunoscută pentru combinația sa de frumusețe naturală, arhitectură colonială și istorie.

Așezat pe malurile râului Tomebamba, Cuenca este inclus pe lista patrimoniului mondial UNESCO.

Centru istoric, cu străzi pavate, clădiri coloniale cu fațade de piatră și biserici baroce. Un aer de oraș vechi european.

Cuenca este, de asemenea, un loc cu o importanță istorică majoră pentru ruinele Inca din apropiere, mai precis în parcul arheologic Ichimbía și în zona Turi.

Aceste ruine fac parte din drumul Inca. Includ structuri de piatră bine păstrate, terase agricole, ziduri.

*

Și la Cañari-Inca au fost descoperite rămășițele unor temple și construcții în stil Inca. Înainte ca Incașii să ajungă în Cuenca, zona era locuită de tribul Cañari, care avea un sistem politic și cultural propriu. Au fost înfrânți și asimilați în cultura Inca. Această fuzionare poate fi văzută în stilul arhitectural și în tradițiile locale din Cuenca.

*

Quechua și Shuar sunt cele mai vorbite, astăzi, limbi indigene, dintre cele 13 limbi native cunoscute.

În jungla amazoniană și în abundența pădurilor andine, posibil să mai existe triburi indigene, dar și vietăți încă nedescoperite…

Sunt locuri greu de accesat de către exploratori, iar vederile aeriene nu pot pătrunde desimea vegetației și arborilor.

TRADUCERI

Nicolae DOFTOREANU

TANGOUL SENTIMENTELOR

CÂND SENTIMENTELE PĂTRUND
Spre... teritoriul din adânc,
Ajung profund să ne
domine Și nu se mai
ascund de nimeni! De le-
am forța barbar să plece,
Doar în speranța că vor
trece,
Ar însemna doar
amânare, Și nicidecum o
rezolvare. Degeaba spui
din pragul vieții
că ai avântul ***TINEREŢII*****,**
Când nu ai dat de cap tristeții. De cum vezi lumea prima oară Pe nevăzute te-nconjoară Şi nici nu știi cum se strecoară Cum se ascund până mai cresc Și cum anume reușesc... de te răzbesc.
CÂND SENTIMENTELE ATACĂ
În loc să stai afară...
PLEACĂ! Degeab-
ncerci!... Nu poți să treci,
Sau să le mai ignori, în
veci!

CÂND RANA SENTIMENTELOR E DURĂ,
Eşti protejat doar de... ***NATURĂ!*** Doar ea va scoate la iveală Durerea urmei de-ndoială! Te rog, nu face pe deșteptul Crezând c-o să le strici efectul, De nu le mai acorzi respectul Pe care-aspectul îl reclamă, Pentru c-atunci... ajungi, de teamă, Să vrei numai să te ferești Și uite că aici...
GREŞEŞTI Fiindcă o nouă împăcare,
E calea ta spre... vindecare!!
CÂND SENTIMENTELE TE CHEAMĂ,
Cu susur tainic plin de teamă, Ascunde-ți repede mirarea Și urmărește-le chemarea. Evită locul cu gând sur, Şi scapi de cel mai rău cusur: Cel ce ascunde chiar... ***RUŞINEA*****,** De-a le atribui lor vina. Pe-aceia care-au renunțat Și ulterior... nu le-au iertat, O să-ți spun drept: **I-AM ADMIRAT!**
Iar uneori le-am declarat
Că sunt din nou de respectat ... deși
nu sincer, din păcate, Fiindc-au
rămas singuri în toate.
Dar... **SENTIMENTELE N-AU VINĂ!** Din minte-ar trebui să vină Dorința care să ne-ndemne A căuta iar după semne Pe drumul larg și luminos Din țara... **MARELUI FRUMOS.**

TANGO OF FEELINGS

WHEN FEELINGS ARE PIERCING
Towards… territories far yonder
They come to deeply dominate us And no longer hide from anyone! If we were to compel them to leave us,
Just hoping that they we'd pass away,
It would mean just postponement, Leading to no arrangement. In vain you say from the brink of life
That you have the vigor of **YOUTH,** But did not master your sad strive. Ever since you saw the world first It unseemingly surrounds you And you hardly see how it slips by you Hiding until it starts to grow
Succeeding to do it… with a blow.

WHEN FEELINGS ARE ATTACKING
Do not stay, better be **LEAVING!**
In vain you try!... You can't pass,
And not ignore, alas!

WHEN FEELINGS LEAVE SIGNS IN THE FUTURE
You are protected just by
NATURE! The pain of a
doubtful sight! Please, do
not get smart with me
Thinking that you'll ruin the effect.
If you no longer grant
that respect Required by
its aspect,
Because, you'd do it out of fear,
To willingly step aside,
And that is where you can't **ABIDE**
Beacouse as a new reconciliation,
Is your path to… vindication!

WHEN FEELINGS CALL UPON YOU

With hidden ripples full of fear Quickly hide
your amazement And follow their agreement.
Avoid places with dark thoughts, And get rid of
the worst flaws: The one who hides the very...
SHAME, Of laying the blame on them. On those
who have given up
And then… did not forgive them, I'll tell you
bluntly: **I ADMIRED THEM!**
And sometimes I told them That they are again to
be respected … though not sincerely, alas, As
they remained all alone.
But… **FEELINGS ARE NOT AT FAULT!**
Coming from one's mind, it should
That is the wish which urged us, though To look
again for signs below On the bright path of duty
In a country of… **GREAT BEAUTY.**
Translated and adapted by **Frederica Dochinoiu**

PROTEST
al scriitorului Al. Florin Țene, Președinte internațional al Ligii Scriitorilor Români

În numele celor aproape 2000 de scriitori din țară și din străinătate, membri ai Ligii Scriitorilor Români, formulez prezentul PROTEST public față de derapajele grave produse în Parlamentul României cu prilejul dezbaterii și promovării așa-numitei Legi Vexler, privind combaterea antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură.

Pe data de 17 decembrie, în plenul Camerei Deputaților, inițiatorul legii, deputatul Silviu Vexler, a rupt, de la tribuna Parlamentului, un afiș ce conținea portretele unor mari personalități fundamentale ale culturii și istoriei românești: Mihai Eminescu, Nicolae Iorga, Mihail Kogălniceanu, Mircea Eliade, Octavian Goga, alături de alte figuri canonice ale spiritului național. Acest gest nu poate fi considerat nici „instinctiv", nici „spontan", ci reprezintă un act simbolic de o gravitate extremă, produs chiar în forul suprem al democrației românești. A rupe, în Parlament, chipurile unor repere fundamentale ale identității naționale înseamnă a lovi în coloana vertebrală a culturii române, nu a combate ura.

Este profund contradictoriu ca, în timp ce promovezi o lege menită să sancționeze discursul instigator la ură, să comiți un gest de umilire publică a unor simboluri culturale ale unui popor. Un asemenea comportament generează tensiune, radicalizare și resentiment, exact contrariul scopului declarat al legii.

Ne întrebăm, în mod legitim: Unde este egalitatea în fața legii?

Cum ar fi fost interpretat și sancționat un gest similar îndreptat împotriva simbolurilor altei comunități etnice sau religioase?

Libertatea academică, libertatea de expresie și dreptul la analiză istorică nu pot fi anulate prin gesturi demonstrative sau prin legi interpretabile, care riscă să transforme cultura, istoria și dezbaterea intelectuală într-un teritoriu al fricii și al autocenzurii.

Liga Scriitorilor Români afirmă răspicat condamnăm orice formă de ură, antisemitism, rasism sau discriminare; dar nu acceptăm demonizarea globală a marilor creatori români, judecați selectiv și instrumental, în afara contextului istoric; nu acceptăm ca Parlamentul României să devină scena unor gesturi de dispreț față de patrimoniul cultural național.

În concluzie, protestăm împotriva: Gestului ofensator și provocator comis în Parlament prin ruperea simbolurilor culturii române; Dublului standard moral și juridic în aplicarea principiilor legii; Transformării memoriei culturale într-un obiect al sancțiunii ideologice; Amenințării libertății de creație, de cercetare și de exprimare.

Solicităm respect pentru cultura română, pentru istoria sa complexă și pentru valorile care au definit spiritualitatea acestui popor.

Cultura nu se rupe. Identitatea nu se anulează.

Istoria nu se judecă prin gesturi de furie.

Al. Florin ȚENE
Membru al Academiei Americană Română de Cultură și Știință,
Cetățean de Onoare al Munic. Drăgășani, Președinte internațional
Liga Scriitorilor Români

NOUTĂȚI EDITORIALE

Prof.univ.dr. Ilie Bebe Vulpe
Pagini de conștiință de Al. Florin Țene – o istorie morală a literaturii și jurnalismului românesc contemporan

Seria *Pagini de conștiință: Ziariști și scriitori* (Editura Napoca Star), semnată de Al. Florin Țene, reprezintă unul dintre cele mai ample și coerente demersuri de recuperare critică a conștiinței literare și jurnalistice românești postbelice și contemporane. Structurată în patru volume (828 de pagini, respectiv peste 1150 de pagini dacă este inclus și volumul conex *Ziariștii care au transformat clipa în veșnicia artei*), lucrarea se distinge printr-o metodologie specifică medalionului literar cu accent etic, prin extinderea deliberată a ariei canonice și prin valorizarea scriitorilor și ziariștilor din „România profundă”, adesea marginalizați de istoriografiile dominante.

În tradiția culturii române, literatura și jurnalismul au funcționat adesea ca forme solidare de expresie a conștiinței publice. De la pașoptiști la generațiile postbelice, ziaristul și scriitorul au fost, frecvent, una și aceeași persoană, iar actul scrisului a avut o dimensiune etică explicită. Seria *Pagini de conștiință* se revendică explicit din această tradiție, dar o actualizează într-un context post-1989 caracterizat de fragmentare axiologică, relativism critic și polarizare canonică.

Spre deosebire de Nicolae Manolescu, care își asumă o istorie literară de tip axiologic și selectiv, construită ca expresie a gustului critic personal, sau de Alex. Ștefănescu, care oferă o reconstrucție istorică a literaturii române sub comunism, Al. Florin Țene propune o istorie tematică a conștiinței, centrată pe portret, biografie culturală și responsabilitate civică.

Metoda practicată de Al. Florin Țene este una micro-istorică, axată pe portretul individual. Fiecare text îmbină: date biografice relevante, contextualizare culturală și jurnalistică, evaluare estetică, și, mai ales, interpretare morală a operei.

Această metodă apropie seria *Pagini de conștiință* de tradiția medalionului interbelic (Iorga, Lovinescu, Călinescu în textele sale ocazionale), dar o depășește prin amploare și prin intenția declarată de recuperare a unor conștiințe ignorate sau insuficient canonizate.

Una dintre contribuțiile majore ale seriei este extinderea deliberată a canonului literar.

În cele patru volume sunt incluși peste 312 autori, aparținând tuturor generațiilor, regiunilor istorice și formelor de expresie: poeți, prozatori, critici, jurnaliști, teologi, eseiști, promotori culturali.

Prezența unor nume precum: Janet Nică, Menuț Maximinian, Lazăr Lădariu, Cassian Maria Spiridon, Radu Botiș, Doina Drăguț, Marian Barbu, Florea Firan, Dumitru Popovici (1902–1952), Angelo Mitchievici, Ilie Serediuc, configurează o hartă policromă a culturii române, în care centru și periferie sunt abolite în favoarea valorii și vocației.

Un aspect distinctiv al seriei *Pagini de conștiință* este integrarea jurnalismului în istoria literară, nu ca gen minor, ci ca formă de literatură angajată. Al. Florin Țene reface astfel o legătură organică ruptă artificial de istoriografiile strict estetizante.

Ziariștii analizați nu sunt prezentați ca simpli comentatori ai actualității, ci ca: formatori de opinie, apărători ai limbii, martori ai istoriei și constructori ai memoriei colective.

O constantă tematică a volumelor este dimensiunea spirituală a cuvântului. Portrete precum cele dedicate preotului Radu Botiș, lui Constantin (Valer) Necula sau autorilor cu formație teologică și pedagogică relevă o concepție asupra literaturii ca act de slujire, nu ca exercițiu narcisic. În același timp, apar figuri care unesc știința și umanismul (Doina Drăguț, Angela Stoica), ilustrând ideea unei culturi integratoare, în care poezia, matematica, medicina și filosofia converg într-o etică a adevărului.

Prin includerea unor personalități precum Dumitru Popovici, Anton Ilica, Teohar Mihadaș sau Ion Vlasiu, seria capătă o profunzime istorică care depășește strict contemporaneitatea. Cultura este prezentată ca lanț al conștiințelor, nu ca succesiune arbitrară de mode.

Această perspectivă transformă *Pagini de conștiință* într-un document de istorie culturală, nu doar într-o antologie critică.

Comparativ: Manolescu oferă sinteză și canon, dar cu subiectivism asumat; Ștefănescu oferă contextualizare istorică riguroasă a perioadei comuniste; Țene oferă recuperare morală și biografică, cu accent pe jurnalism și responsabilitate culturală.

Seria *Pagini de conștiință* nu concurează direct cu marile istorii literare, ci le completează, deschizând un câmp de cercetare ignorat: literatura ca expresie a conștiinței civice.

Pagini de conștiință: Ziariști și scriitori este o lucrare cu vocație formativă și recuperatoare, care propune un model alternativ de istorie literară: una întemeiată nu exclusiv pe estetică, ci pe etică, memorie și responsabilitate culturală.

Prin amploare, consecvență și onestitate intelectuală, demersul lui Al. Florin Țene se impune ca unul dintre cele mai importante proiecte de istorie culturală românească din ultimele decenii, oferind generațiilor viitoare nu doar informație, ci repere de demnitate.

Prof.univ.dr. Ilie Bebe Vulpe

Antologie literară. Proză, poezie și epigramă, Editura AGIR, București, 2025

Volumul „Antologie literară. Proză, poezie și epigramă” editat la Editura AGIR din București, coordonator marele epigramist **Viorel MARTIN**, a văzut lumina zilei în prima decadă a lunii decembrie 2025. Din nefericire autorul principal nu sa bucurat decât câteva zile de frumoasa, interesanta realizare literară, publicistică, deoarece a fost chemat în lumea îngerilor, la data de 16 decembrie 2025. Așa cum dânsul a afirmat Antologia cuprinde creații literare ale membrilor Cercului Literar-Ing. și Cercului Ing.-Epigrama din Asociația generală a inginerilor din România (AGIR).

În prefață domnul Mihai Mihăiță, președintele AGIR, afirmă că: „antologia nu este doar o culegere de texte, ci o operă cu personalitate proprie. Ea reflectă spiritul unei epoci, gusturile unui grup, dar și aspirația la universalitate.” Antologia literară - Proză, poezie și epigramă cuprinde 73 de autori: poeți, prozatori, epigramiști din întreaga țară, în ordine alfabetică: Elena, Armenescu, Marius Andrișca, Gh. Bâlici, Doina Bârcă, Corneliu Berbente, Violeta Bobocea, Marian Bobocea, Mihai Batog Bujeniță, Nicolae Bunduri, Dumitru Buțoi, Geo Călugăru, Grigore Chitul, Gh. Cireap, Nicușor

Constantinescu, George Corbu, Corneliu Cristescu, Niculina Croitoru, Grigore Curcanu, Ovidiu M. Ciurea, Adrian Curelea, Ion Cuzuioc, Florina Dinescu, Ion Diviza, Nicolae Doftoreanu, Marius Drăgulinescu, Laurențiu Drăgușin, Ion Dulugeac, Marilena Dumitrescu Enescu, Andrei Enescu, Thabitta Fechetă, Ion Forcoș, Ion Ganea Christu, Constantin Nicolae Gavrilescu, Viorica Găinariu Tazlău, Petru-Ioan Gârda, Dragoș Gelu, Ghiță Laurențiu, Florin Grigoriu, Lucian Gruia, Gheorghe Indre, Janet Nică, Vasile Largo, Doru-Mihai Lungescu, Gh. Manolea, Ionel Marin, Viorel Martin, Gheorghe Matei, Mihai Maxim, Gavril Moisă, Ion Moraru, Aurel Constantin Muntoiu, Dan Norea, Sorin Olariu, Cătălina Orșivschi, Lică Pavel, Maria Petrescu, Mariana Popa Potaisa, Cornelia Violeta Popescu, Julian Radu, Ion Rațiu, Valentin Rădulescu, Ștefan-Cornel Rodean, Maria Rogobete, Cornel Saiu, Florian Laurențiu Stoica, Maria Sturdza Clopotaru, Constantin Tudorache, Gh. P. Țiclete, Ovidiu Țuțuianu, Nelu Vasile, Nicolae Vasile, Vasile Vulpașu și Liviu Zanfirescu.

De remarcat este faptul că fiecare autor este autentic, unic și dovedește o mare pasiune pentru cuvântul scris, pentru literatura română.

Domnul Mihai Mihăiță afirmă că ,,antologia este dovada că, uneori, inginerii pot construi nu doar poduri peste ape, ci și poduri peste timp, între suflete."

Cunoaștem faptul că domnul Viorel MARTIN, epigramist de frunte, prin poezia umoristică a consolidat responsabilitatea socială și desigur cea spirituală.

Antologia devine un spațiu al dialogului între generații, o pagină importantă în istoria literaturii române. Remarcabile nume ale literaturii române contemporane dau o notă maximă demersului editorial și aduc imense satisfacții sufletești cititorului român de oriunde. Felicitări maestrului Viorel MARTIN, Editurii AGIR și desigur tuturor scriitorilor antologați.

Ionel MARIN

Somelierul de suflete, Editura Junimea, 2025

Am primit cu multă bucurie noul volum de poezii ,,**Somelierul de suflete**" al domnului **Cătălin Ioan VEGA** din Rădăuți, județul Suceava. Domnia sa, preot la Parohia ,,Sfânta Cuvioasă Parescheva", a debutat în anul 2001 cu volumul ,,Singur printre uitări", Editura Nona, continuând cu încă trei volume de poezii...

Al cincilea volum de poezii ,,**Somelierul de suflete**", este scos la Editura Junimea din Iași, anul 2025.

Cartea este excelent realizat[și are un motto interesant:

„Nu voi nimic din măreția zilei/Nu merit soclu, nici statuie/Doar lutul ce a fost ulcior cândva/Îmi înțelege zarea."

Scriitorul Liviu Apetroaie în prefața ,,Somelierul de suflete - un ritual pentru întâlnirea omului generos", afirmă: ,,acest volum e un florilegiu de gânduri și meditații pe care el le trăiește, le adună și le pregătește pentru celălalt.

Dar în sine, cartea un dialog interior între omul din lume și cel aflat în taina ,,altarului", între el și cel aflat în păstorire, astfel că nu e niciodată singur"...Somelierul de suflete se naște la întâlnirea creatorului cu creația, a sacrului cu profanul. Somelierul urcă prin rugăciune, gândește și realizează un ritual sacru urmărind întoarcerea omului către magia paradisului.

Poeziile sunt profund creștine, în ele ne regăsim, fiecare în parte prin identitate și valoare. Rostul acestora este de învățare, cuminecare, îndreptare, iubire și sfințire. Părintele-poet Cătălin Ioan VEGA prin cele 100 de poezii din volum devine un făclier, un luminător, mântuitor de suflete. Felicitări! La mulți și binecuvântați ani!

Ionel MARIN

Festivalul - Concurs internaţional de creaţie literară „BOGDANIA”, Ediţia a XV-a, 2026

Asociaţia Cultural-umanitară „BOGDANIA” şi revista de creaţie şi cultură „BOGDANIA” din municipiul Focşani, organizează: Festivalul - Concurs internaţional de creaţie literară „BOGDANIA”, ediţia a XV-a, 2026.

Invitați: Personalități ale vieții literare, culturale din România și Republica Moldova.

Scopuri:
* stimularea interesului pentru literatura română contemporană şi a respectului pentru valorile moştenite.
* dezvoltarea spiritului competitiv, a dorinţei de afirmare şi pentru ieşirea din anonimat al celor care creează şi care au talent deosebit.
* promovarea în revistele de cultură şi în Antologii literare a câştigătorilor şi creaţiilor valoroase din fiecare secţiune literară.

Participanţi: - Creatori, care nu au volume tipărite, pe două grupe de vârstă, astfel:
- Secţiunea pentru TINERI între 15-30 de ani.
- Secţiunea pentru CREATORI de peste 30 de ani, indiferent de vârstă.

Secţiunile concursului: poezie, proză scurtă şi eseu doar pentru creatori din ţară şi diaspora românească, fără volume publicate.

Textele trebuie dactilografiate în Word, Times New Roman 12 pct., spaţiere un rând, cu diacritice şi să nu depăşească 3-4 pagini A4 pentru fiecare gen literar, într-un singur document în format .doc sau .docx la adresa de e-mail:ionelmarin55@gmail.com
revistabogdania.ro@gmail.com

Trimiterea textelor (creaţiilor): **01 aprilie – 31 mai 2026**, pe adresa de E-mail, ori prin Poştă: Asociaţia Cultural-umanitară „BOGDANIA”, FOCŞANI, Str. Contemporanul nr. 28, Cod 620065, judeţul Vrancea, cu menţiunea „Pentru concurs” în câte 2 exemplare (cine nu are calculator).

Textele vor purta un motto, care se va regăsi şi pe un plic închis, cuprinzând date despre autor (nume, prenume, data naşterii, profesia, adresa de corespondenţă, telefonul, precum şi o scurtă prezentare a activităţii literare).
Textele trimise după data de 31.05.2026 (data poştei) nu vor fi luate în considerare, de asemenea cele care nu sunt dactilografiate corespunzător (fără diacritice).

Evaluarea textelor se va face în luna iunie 2026 de către un juriu format din 5 (cinci) personalităţi: critici literari, scriitori și oameni de cultură români. Se va întocmi o fișă de participare pentru fiecare concurent. În urma evaluării fiecărei creaţii literare se va stabili în mod corect şi obiectiv, pe bază de note, concurenţii câştigători pe secţiuni.

Premianţii vor fi anunţaţi până în data de 30 iunie 2026, prin e-mail şi telefonic.
Se vor acorda Premii pentru fiecare secţiune din partea Juriului Festivalului-concurs literar Bogdania și diplome speciale din partea revistei de creație și cultură Bogdania.
Persoana care va întruni cel mai mare punctaj, indiferent de secţiunea la care participă i se va acorda **„TROFEUL BOGDANIA”, 2026**.

Persoanele care vor să sprijine proiectul o pot face prin donaţii ori sponsorizare în contul Asociaţiei Cultural-umanitare Bogdania:
RO11BRMA0999100047750380, în RON, Banca EximBANK, Filiala Focșani, CIF 29080784, cu menţiunea pentru Festivalul Bogdania, 2026.

Festivitatea de premiere se va ţine, în luna iulie 2026, în locaţia anunțată dvs. și public cu câteva zile înainte. Vă așteptăm cu drag să vă înscrieți în concurs.
Se vor posta informaţii şi pe site-ul:
www.revistabogdania.ro

Relaţii suplimentare:
e-mail:ionelmarin55@gmail.com;
revistabogdania.ro@ gmail.com;
Mobil: 0752862369

Scriitor Ionel MARIN

Semnal editorial

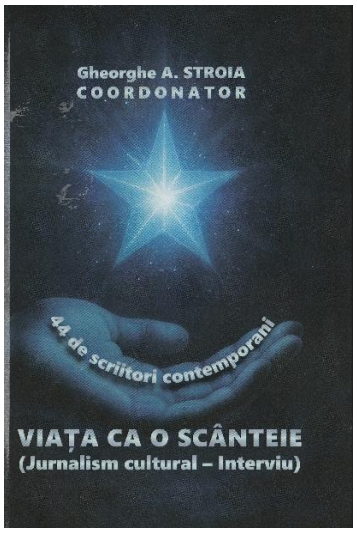

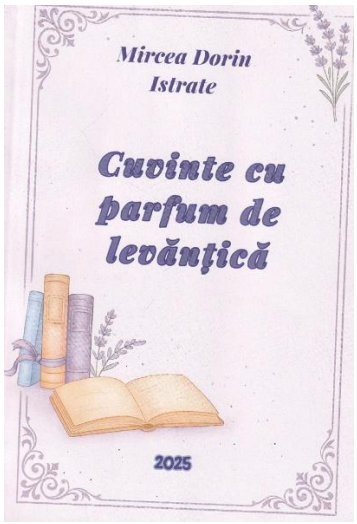

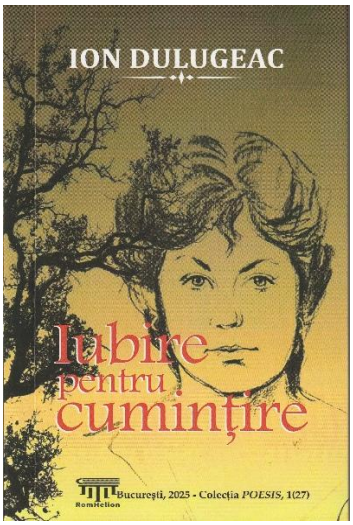

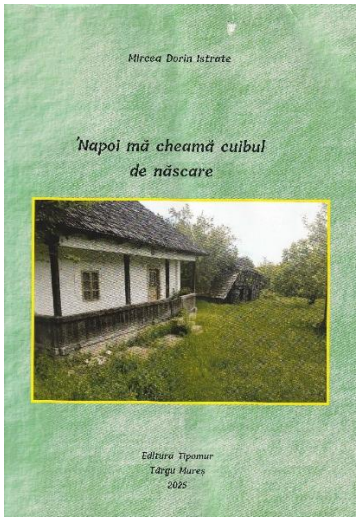

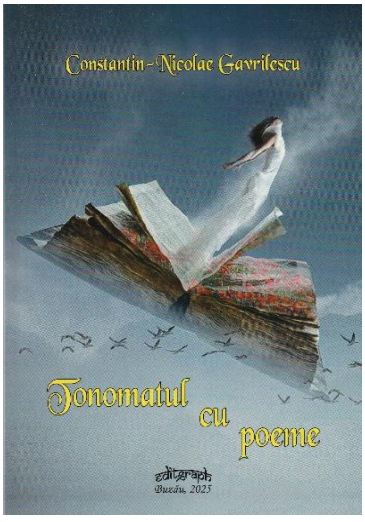

Viorel MARTIN
(coordonator)
Antologie literară
Proză, poezie
și epigramă
Editura AGIR

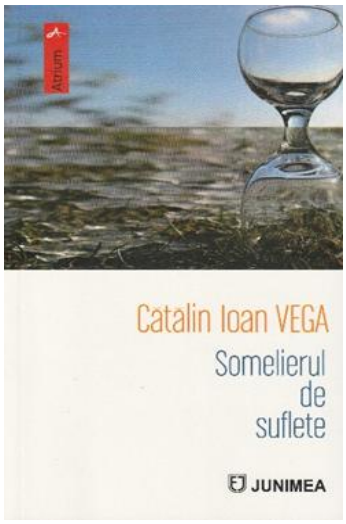
Atrium
Catalin Ioan VEGA
Somelierul
de
suflete
JUNIMEA

Ion N. Oprea
Istorii,
comentarii,
miscelanea
- Vol. 93 -

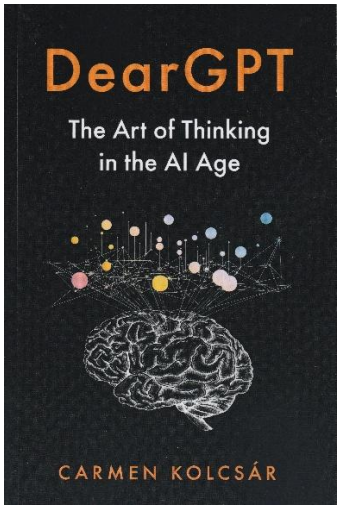
DearGPT
The Art of Thinking
in the AI Age
CARMEN KOLCSÁR

BUCUREȘTIUL
LITERAR și ARTISTIC
Revistă fondată la 1 octombrie 2011 de Coman Șova și Florentin Popescu
Apare lunar • Anul XV, nr. 11-12 (170-171), noiembrie-decembrie 2025
www.bucurestiul-literar.ro

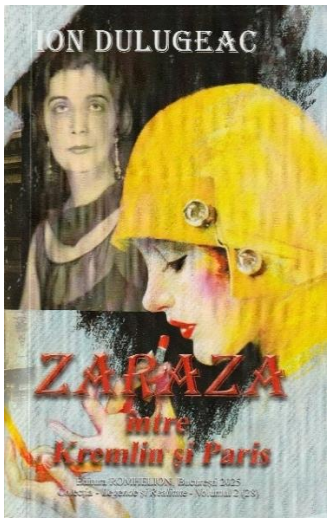
ION DULUGEAC
ZARAZA
între
Kremlin și Paris

NICOLAE ROTARU
CARTEA DE MUNCĂ
(roman de sertar)
postum
volumul 1
VIAȚĂ DE NOAPTE
EDITURA FAST EDITING
2025
NICOLAE ROTARU
CARTEA DE MUNCĂ
(roman de sertar)
postum
volumul 2
CELULE DE CRIZĂ
EDITURA FAST EDITING
2025
NICOLAE ROTARU
CARTEA DE MUNCĂ
(roman de sertar)
postum
volumul 3
CURA DE SLĂBIRE
EDITURA FAST EDITING
2025
NICOLAE ROTARU
CARTEA DE MUNCĂ
(roman de sertar)
postum
volumul 4
EDITURA FAST EDITING
2025

ISSN 2343-8061
ISSN-L 2343-8061